

Bliži se rok

Do završetka roka za prikupljanje potpisa za elektore ostalo je tek dvadesetak dana, a do trenutka zatvaranja našega lista, prema našim saznanjima, tek je dvadeset elektora prikupilo neophodnih sto potpisa za sudjelovanje na elektorskoj skupštini. Kao što je poznato, hrvatska nacionalna manjina birat će novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća posredstvom elektora, budući da sastavljanje posebnog biračkog popisa nije uspjelo. Možda i zbog toga mnogi oni koji su se upisali u birački popis misle kako su svoj dio posla obavili te ne trebaju više ništa potpisivati. Međutim, posao još nije završen i, dok druge manjine podnose izborne liste, hrvatska zajednica mora stvoriti preduvjete da se elektorska skupština održi, a to znači da se u hrvatskoj zajednici sakupi najmanje 6000 ovjerenih potpisa. Ovoga puta je svrha drugačija – ne upisujemo se u birački popis, već svojim potpisom dajemo potporu određenom elektoru, odnosno organizaciji, koji će nas predstavljati na elektorskoj skupštini. U utrku za elektore uključili su se, prema dosadašnjim saznanjima, dvije hrvatske stranke – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Demokratska zajednica Hrvata, ali i Hrvati iz Demokratske stranke te udruga građana »Pučka kasina 1878.« iz Subotice.

Iz šturih izjava nismo mnogo saznali, ali čini se da prikupljanje potpore ne ide onim tempom kako se možda očekivalo, a konačni rok za predaju elektorskih prijava se bliži. Nije nam namjera širiti nikakav pesimizam u povodu ovoga, dapače. Nakon fijaska sa sastavljanjem posebnog biračkog popisa nikako se ne bi smjelo dopustiti da se i ova šansa propusti i da se ne sakupi dovoljan broj potpisa za elektore. Time bi hrvatska zajednica ostala bez svoga nacionalnog vijeća, čija je svrha ostvarivanje prava na samoupravu u kulturi, obrazovanju, informiranju i službenoj uporabi jezika. A ako nismo kadri niti na ovaj način izabrati svoj manjinski parlament, onda se postavlja pitanje – koliko nam je stalo do vlastite kulture, jezika, škola, medija...

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović u prvom posjetu Srbiji

POTPORA HRVATIMA U SRBIJI.....7

Počeo upis i u hrvatske odjele osnovnih škola

PRAVO KOJE TREBA ISKORISTITI.....9

TEMA

Novi kriteriji za financiranje manjinskih pisanih medija u Vojvodini

KRITERIJI ZASNOVANI NA ZAJEDNIČKOM POLAZIŠTU..... 14-16

Rast nezaposlenosti u Srbiji dostiže razmjere najvećeg mogućeg problema

NAGODBA POLITIČKIH ELITA I LUMPENBURŽOAZIJE.....18-19

INTERVJU

Dr. Đuro Tabori, orguljaš karmelićanske crkve svetog Stjepana u Somboru

LJUBAV PREMA GLAZBI DUBOKO JE U MENI.....12-13

DOPISNICI

U Srijemskoj Mitrovici osnovana Mladež podružnice DSHV-a Srijem

DOLAZE BOLJA VREMENA.....26

Od institucija kulture šokačkog Podunavlja jedino KPZH »Šokadija« posjeduje vlastiti prostor

ŠOKAČKO KOLO U DVORU OD TISUĆU KVADRATA.....27

KULTURA

Izložba »Suvremeni hrvatski nakit« stigla u Suboticu

ISPREPLETENOST URBANOG I TRADICIJSKOG.....32-33

SPORT

Bojan Race, trener Plivačkog kluba Spartak

ODLIČNI USPJESI JAMČE LIJEPU BUDUĆNOST.....47

VIJEĆA SRPSKE NACIONALNE MANJINE KRITIZIRAJU SVOJE PREDSTAVNIKE U VLADI I HRVATSKOM SABORU

Srbi optužuju Pupovca da samovoljno troši njihov novac

Nekolicina predsjednika županijskih vijeća srpske nacionalne manjine žele riješiti problem o kojemu »šuškaju« godinama, piše Večernji list. Optužuju lidera srpske zajednice *Milorada Pupovca* da nenamjenski troši novac koji srpska zajednica dobiva za svoje aktivnosti od Vlade Republike Hrvatske, ali i donacija iz inozemstva (od vlada Norveške i Srbije).

»Pupovac je u sukobu interesa i u zloporabi, jer je u proteklih 6 godina osigurao isplate više od 20 milijuna kuna na žiroračun SNV-a i krši Ustavni zakon, jer ne dopušta da nacionalne koordinacije Srba sudjeluju u raspoređivanju novca«, kaže član Predsjedništva SNV-a *Nenad Vlahović*.

On upozorava da je sve nakrivo krenulo kada su »ujedinjeni« SNV i nacionalne koordinacije po županijama te je tako Pupovac preuzeo potpunu kontrolu. U završnom računu SNV-a/Koordinacija prikazuje se da je prihod bio 5,7 milijuna kuna, a na webu Vlade stoji da je SNV dobio 7,9 milijuna. Vlahoviću, *Nikoli Sužnjeviću* i *Staniši Žarkoviću* smeta što Vlada dopušta da gotovo sav novac raspoređuje Pupovac, kao voditelj projekata, i tako nagrađuje one koji mu daju političku podršku. Kritičari su se obratili USKOK-u i *Jadranci Kosor* i traže uvid u financije.

I predsjednik Srpske narodne stranke *Milan Rodić* tvrdi da Pupovac i *Ratko Gajica* »proračunski novac« (11,7 milijuna kuna) dijele sami sebi. Pupovčev zamjenik *Saša Milošević* kaže da su optužbe neutemeljene jer SNV, kao krovna srpska organizacija, dobiva podršku Vlade temeljem koalicijskog ugovora, te da nije planirano da se novac transferira županijskim vijećima, nego da se razvijaju institucije Srba. Drži da su prigovori proizvod neostvarenih političkih ambicija kritičara.

ZRAČNA LUKA OSIJEK

Najava novih letova

Za Zračnu luku Osijek zimska sezona završila je s tek ponekim privatnim letovima. No, najavljene su nove linije i više putnika. Početkom svibnja ponovno će iz Osijeka poletjeti niskotarifni Ryanair.

Novosti ima i u programu čarter letova. Osim leta za Frankfurt srijedom i nedjeljom, iz Osijeka će se moći putovati za Tunis, Bugarsku, a možda i Egipat. Upravo te tri zemlje najpopularnija su inozemna turistička odredišta među Hrvatima.

U tijeku su i pregovori o povezivanju plave i zelene Hrvatske. Iako tu ideju Slavonci itekako podupiru, nacionalni avioprijevoznik pristaje samo na liniju za Split.

Prošle godine kroz osječku zračnu luku prošlo je 20 tisuća putnika.

IZBORI ZA NACIONALNO VIJEĆE BOŠNJAČKE NACIONALNE MANJINE

Predane tri liste

Za neposredne izbore za Nacionalno vijeće bošnjačke nacionalne manjine do sada su predane tri izborne liste: Bošnjačka lista, koju podržava koalicija Bošnjačka lista za europski Sandžak *Sulejmana Ugljanina*, Bošnjački preporod, koju podržava Sandžačka demokratska partija čiji je osnivač *Rasim Ljajić*, te Bošnjačka kulturna zajednica, čiji je nositelj glavni muftija Islamske zajednice u Srbiji *Muamer Zukorlić*. Ovu će listu podržati i Liberalno-demokratska partija i Sandžačka narodna partija.

Izbori će biti održani, kao i za sve nacionalne manjine u Srbiji, 6. lipnja.

KORIŠTENJE BIOMASE I OTPADA U ENERGETSKOJ SVRHU

Mogući su zavidni rezultati

Vojvodina je energetski gigant kada je u pitanju proizvodnja biomase, istaknuto je na sastanku Vijeća za korištenje biomase i otpada u energetske svrhe na teritoriju AP Vojvodine, kome su nazočili pokrajinski tajnik za energetiku *Radoslav Striković*, pomoćnik ministra za rudarstvo i ener-

getiku Republike Srbije *Dejan Stojadinović*, kao i predstavnici lokalnih samouprava s teritorija Vojvodine. Kako bi se postigli zavidni rezultati u korištenju obnovljivih izvora energije, neophodna je edukacija koja počinje već u lokalnim samoupravama, te agresivniji nastup u javnosti, zatim edukacija učenika osnovnih i srednjih škola, što predstavlja dugoročni projekt ulaganja u budućnost. Iskustva iz susjednih zemalja su dragocjena, tako da je međuregionalna i međunarodna suradnja na ovom polju neophodna.

Fond za razvoj Vojvodine, u suradnji s Garancijskim fondom i Pokrajinskim tajništvom za energetiku i mineralne sirovine, omogućit će, temeljem natječaja, financiranje malih i srednjih poduzeća koja se bave obnovljivim izvorima energije, a od ove godine bit će realizirani i start up krediti za poduzeća koja žele započeti biznis u ovom području.

Na sastanku je predloženo da se formira Fond za energetsku efikasnost, čija će zadaća biti pružati pomoć pri izradi projekata i u njihovoj realizaciji na terenu. Izrada prijedloga zakona o energetske efikasnosti, izrada pojedinačnih studija, stvaranje tržišta biomase, izrada standarda kvalitete briketa i peleta i rad na kontroli opreme zahtijeva značajna sredstva, ali će, također, pridonijeti razvoju ruralnih sredina, poticanju ravnomjernog regionalnog razvoja, otvaranju novih radnih mjesta, kao i usuglašavanju naših zakona s propisima EU, navodi se u priopćenju Pokrajinskog tajništva.

Inače, u Vojvodini se uljare griju uz pomoć vlastitog otpada, što se pokazalo dobrom praksom u primjeni obnovljivih izvora energije, a već je izrađeno nekoliko projekata za racionalnu potrošnju energije za grijanje škola, sportskih i gerontoloških centara.

NAGADANJA O POVLAČENJU TUŽBI

Josipoviću teže nego Tadiću

Ivo Josipović će imati teži posao oko nagodbi za međusobne tužbe za genocid od *Borisa Tadića* jer nije u dobrim odnosima s hrvatskom vladom, a i hrvatska je javnost za takvo što daleko manje raspoložena od javnosti u Srbiji, piše beogradska Politika. Tužba i protutužba prijetile su da odnose između dviju država trajno »zacementiraju«, ali se situacija počela polako mijenjati izborom novog hrvatskog predsjednika, koji je u prvoj izjavi nakon pobjede najavio mogućnost da tužba bude povučena.

»Ovo je politička priča koju na kraju moraju odraditi izvršne vlasti«, kaže direktor Centra za regionalizam *Aleksandar Popov*. »Kada se desi ono što najavljuju dvojica predsjednika, premijer *Mirko Cvetković* i premijerka *Jadranka Kosor* će imati zadatak napraviti mapu puta za rješavanje otvorenih pitanja. Susreti Tadića i Josipovića olakšavaju da se sporna pitanja na jedan nov način počnu rješavati, a da to ne izaziva traume na bilo kojoj strani.« On naglašava kako se politička situacija u dvjema zemljama razlikuje, pa je Tadić u povoljnijem položaju od hrvatskog kolege.

»Predsjednik Srbije ima velike ovlasti što se vidi po onome što je radio i što radi. Njegov utjecaj na vladu je nespornan. Istovremeno, odnosi Josipovića i vlade su prilično zategnuti. Očigledno je da ne postoji interna kohabitacija između predsjednika Josipovića i premijerke Kosor«, objašnjava Popov.

KARDINAL WALTER KASPER, ČLAN PAPSKEG VIJEĆA

Vatikan ne priznaje Kosovo zbog SPC

Vatikan nije priznao Kosovo kao državu iz obzira prema Srpskoj pravoslavnoj crkvi, izjavio je kardinal Rimokatoličke crkve, član Papskog vijeća *Walter Kasper*.

»Mi, naravno, znamo da je Kosovo za SPC teška rana i bol. Znamo isto tako da je to kolijevka i centar srpskog pravoslavlja na Kosovu. Mi to razumijemo i želimo imati obzira prema tome«, naglasio je kardinal Kasper u intervjuu katoličkoj novinskoj agenciji »Katpres«.

Kasper je istaknuo da se Vatikan zalaže za zaštitu pravoslavnih spomenika, manastira i crkava na Kosovu i da je jako uznemiren zbog »određene kulturalne brutalnosti«.

»Na Kosovu se razaraju važni historijski, kulturni i vjerski spomenici. Toga ne smije biti. Ne može se na taj način izbrisati povijest«, istaknuo je njemački kardinal.

Kasper je također rekao kako treba pospješiti pomirenje Srba i Hrvata, prenosi B 92.

PREDSJEDNIK HRVATSKE IVO JOSIPOVIĆ U PRVOM POSJETU SRBIJI

Potpura Hrvatima u Srbiji

Ovaj je posjet rezultat sastanka predsjednika Josipovića s predstavnicima hrvatskih organizacija u Zagrebu, kada je predsjednik Josipović prihvatio da posjetom hrvatskoj zajednici demonstrira potporu matične domovine Hrvatima u Srbiji

Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović skupa s predsjednikom Srbije Borisom Tadićem danas će (petak, 16. travnja) u večernjim satima posjetiti Bački Monoštor gdje će se susresti s predstavnicima hrvatske zajednice, potvrdila je za Hrvatsku riječ generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg. Prema njezinim riječima predsjednici Josipović i Tadić će doputovati u Bački Monoštor oko 18 sati gdje će se susresti s čelnicima hrvatske zajednice. U drugome dijelu ovoga posjeta predsjednici će se obratiti predstavnicima i članovima hrvatske zajednice kao i predstavnicima lokalnih vlasti te svim uzvanicima koji će nazočiti ovome posjetu.

Premda je u jednom trenutku bilo informacija o tome da će predsjednik Josipović posjetiti Sombor i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor«, ipak je odlučeno da će prvi posjet predsjednika Hrvatske Srbiji biti u ovom podunavskom mjestu u kojem Hrvati čine većinsko stanovništvo, kazao je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić. Inače, ovaj je posjet rezultat sastanka predsjednika Josipovića s predstavnicima hrvatskih organizacija u Zagrebu, kada je predsjednik Josipović prihvatio da posjetom hrvatskoj zajednici demonstrira potporu matične domovine Hrvatima u Srbiji.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat kaže kako su pozivi za susret s predsjednikom Hrvatske i Srbije u Bačkom Monoštoru službeno upućeni vijećnicima HNV-a te predsjednicima hrvatskih udruga i institucija. »Pripremamo se u radnom dijelu, koji će trajati oko pola sata, iznijeti predsjednicima naše probleme nakon čega će se oni obratiti u školskoj dvorani svim uzvanicima«, kaže Horvat te dodaje kako će izaslanstvo Hrvata u Srbiji činiti predsjednik i članovi Izvršnog odbora HNV-a, zastupnici u predstavničkim tijelima te predstavnici hrvatskih institucija.

Posjet će uslijediti nakon trilateralnog susreta istog dana u Ma-

đarskom gradu Pečuhu, gdje će Ivo Josipović razgovarati s predsjednikom Srbije Borisom Tadićem, kao i s domaćinom, predsjednikom Mađarske Lászlom Sólyomom.

OHRABRENJE ZA ELEKTORSKE IZBORE

»Dolazak predsjednika Ive Josipovića dokaz je da Hrvatska želi pomoći hrvatskoj manjinskoj zajednici u Srbiji da ustraje u nastojanjima da osigura status koji nam pripada po pozitivnim zakonima Republike Srbije, a koji već druge, 'starije' manjine uživaju«, kaže predsjednik somborske podružnice DSHV-a Mata Matarić. »Prije svega tu mislim na uporabu hrvatskog jezika i pisma, obrazovanje na hrvatskom jeziku, kao i informiranje putem elektroničkih i pisanih medija. Hrvatski i srbijanski predsjednik dokazuju da su potpuno suglasni s našom inicijativom oko osiguranja statusa koji nam pripada. S druge strane, potrebno je ohrabriti naše ljude da konačno završimo elektorske izbore i da demokratskim putem formiramo Hrvatsko nacionalno vijeće, kao krovnu organizaciju koja će se baviti spomenutim temama. Može se reći kako je to i potvrda političkog

angažmana DSHV-a, kao aktivnog čimbenika u provođenju politike od republičkog do lokalnih parlamenata. I u Somboru je dokazano da smo korektni koalicijski partneri s vladajućom Demokratskom strankom. Sve u svemu, uzbuđeni smo što će predsjednik Josipović svojim prvim dolaskom u Srbiju biti baš na našim prostorima.«

POTICAJ ZA IZRAŽAVANJE MANJINSKIH PRAVA

»Dolazak predsjednika Josipovića za hrvatsku zajednicu na ovim prostorima znači puno«, potvrđuje i predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora Šima Raič. »Vjerojatno zbog protokola i zauzetosti predsjednik neće moći posjetiti Sombor, pa mi je u jednu ruku žao, jer će biti tu na dohvat ruke. Volio bih da se taj protokol izmijeni, te da predsjednik posjeti i nas. Ovo je prvi put u povijesti da će predsjednik naše matične domovine posjetiti somborsku općinu. Vidjeli smo kako su dolaskom profesora Josipovića na predsjedničku dužnost započeli razgovori s predsjednikom Tadićem. Vidljivo je da demokracija zaživljava, a sve ružno iza nas se možda ne može zaboraviti, ali se mora kre-

nuti u jedan demokratski proces i zbog EU i zbog nas samih, jer ipak živimo u 21. stoljeću. Posjet predsjednika Ive Josipovića daje poticaj hrvatskoj zajednici u izražavanju manjinskih prava, očuvanju tradicije i svih drugih interesa naše manjinske zajednice. Dolazak predsjednika Josipovića je, ustvari, poticaj i podrška hrvatskoj zajednici na ovim prostorima, kao i poticaj za uspostavljanje boljih kulturnih, sportskih, političkih i ekonomskih odnosa između dviju država.«

Predsjednica KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora Marija Turkalj također ocjenjuje ovaj posjet važnim i ohrabrujućim. »Veoma smo ponosni i s radošću očekujemo posjet dvojice predsjednika hrvatskoj zajednici u Bačkom Monoštoru s kojima ćemo se susresti i kojima ćemo iznijeti naše probleme. Lokalna vlast je imala dogovore u mjesnoj zajednici i dogovorili smo se da će se predsjednicima obratiti petero predstavnika iz Bačkog Monoštora. To su ravnateljica osnovne škole Marija Mrgić, potpredsjednik HNV-a Stipan Šimunov, zamjenik predsjednika Skupštine grada Sombora Zoran Miler, predstavnik mjesne zajednice i ja ispred KUDH »Bodrog«.

Z. G.

Bački Monoštor

U SUSRET ELEKTORSKOJ SKUPŠTINI NA KOJOJ BI TREBAO BITI IZABRAN NOVI SAZIV HNV-A

Požurite, da ne ostanemo bez »krova«!

Podneseno 160 zahtjeva za elektore, a prema našim saznanjima njih 20-ak od minimalno potrebnih 60 prikupilo dovoljan broj od po 100 potpisa * Rok za prikupljanje potpisa traje još samo tri tjedna

Elektorska skupština za izbor novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, krovnog tijela hrvatske manjinske samouprave u Republici Srbiji koje će, za razliku od dosadašnjih 35, imati 29 članova, bit će održana 6. lipnja 2010. godine u Subotici, u svečanoj dvorani Gradske kuće, točno u podne.

Prema Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, rok za dostavljanje elektorskih prijava je 7. svibnja 2010. godine, što znači da su za njihovo prikupljanje preostala još tri tjedna. Iz Ministarstva za ljudska i manjinska prava saznajemo kako su do ponedjeljka izdali ovlasti za 160 osoba za prikupljanje potpisa birača, na osnovi kojega oni sakupljaju 100 ovjerenih potpisa birača koji ga podržavaju za elektora. Ipak, koja su njihova imena i uime kojih organizacija ili udruga nastupaju, u Ministarstvu nam nisu htjeli otkriti.

DOKLE SE STIGLO

Već od ranije je poznato kako je najviše elektora, po posljednjim informacijama njih 64, prijavila politička organizacija Demokratski

Petar Kuntić

savez Hrvata u Vojvodini. Po riječima predsjednika te stranke *Petra Kuntića*, prikupljanje potpisa ide po dogovoru i odluci Vijeća DSHV-a.

»Liste svih kandidata su 'otvorene', a njih deset je dosad prikupilo potrebni broj od 100 potpisa. Vrijeme će pokazati hoćemo li

S prve elektorske skupštine

ispuniti plan ili ćemo podbaciti, sve ovisi u prvom redu o aktivnostima samih elektora, logistike stranke i odziva potencijalnih potpisnika. Nalazimo se u punoj aktivnosti, a neke druge podatke ne bih mogao iznositi jer bi to bilo pričanje bez argumenata«, kaže Petar Kuntić napominjući, kako se nada da će sve organizacije i udruge uključene u ovu akciju dati dovoljan broj elektora.

Petar Balažević iz Demokratske stranke u Subotici ističe kako se u toj političkoj stranci, koja se uključila u ovu akciju, nadaju da će prikupiti dovoljan broj potpisa za 20 elektora.

»Iako smo građanska stranka, u našim redovima ima puno pripadnika hrvatske nacionalnosti. U prvoj fazi smo predali deset ovlasti, kad to 'popunimo' predat ćemo nove. Radimo postupno, da ne rasipamo glasove. Odziv je dosad solidan i tih deset elektora ćemo imati još tijekom ovoga tjedna. Također, koordinirali smo naše odbore po Vojvodini, dali im instrukcije i preporuke, te se nadamo da ćemo preko naših mjesnih organizacija osigurati još 10 elektora«, kaže Balažević doda-

jući, kako nam imena ljudi s liste DS-a ne želi otkrivati.

Balažević smatra kako se aktualno vodstvo HNV-a treba više angažirati oko ovih izbora.

»Čini se da je sve prepušteno DSHV-u i eventualno udrugama. Mislim da bi nositelj svih ovih

Petar Balažević

aktivnosti svakako morao biti HNV. Velik problem je disperziranost pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, posebice ih je teško animirati u velikim gradovima. Naravno, prisutne su i traume rata, koji nisu zaliječene i niz drugih faktora«, kaže on te napominje kako bi bila katastrofa

za hrvatsku zajednicu ukoliko ne bi došlo do formiranja novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća.

U Demokratskoj zajednici Hrvata podatke o tijeku njihovih priprava za elektorske izbore nisu htjeli iznositi u javnost, samo su podsjetili da je akcija u tijeku, da su u početnoj fazi prijavili 20 elektora, a da ih se još pridodalo.

Udruga građana »Pučka kasina 1878.« iz Subotice prijavila je 12 kandidata za elektore, a po riječima predsjednika te udruge *Josipa Ivankovića*, s njima će na istoj listi ići i elektori iz još nekih udruga.

»Prikupljanje potpisa ide teško, a najčešće dajemo ljudima papire te oni sami odlaze u mjesnu samoupravu. Odziv u pučanstu nije dobar. Narodu je, čini mi se, dosta papira i prijavljivanja«, kaže Josip Ivanković.

SLOVO ZAKONA

Podsjetimo, prema Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, elektorska skupština se može održati ako je na njoj nazočno više od polovice elektora čije su elektorske prijave potvrđene, odnosno, u slučaju Hrvata u Srbiji,

skupština ne može biti održana ako u njenom radu sudjeluje manje od 60 elektora.

Elektorska skupština odlučuje javno, većinom glasova nazočnih elektora. O izboru članova nacionalnog vijeća, elektorska skupština odlučuje tajnim glasovanjem.

Elektorska skupština bira nacionalno vijeće po proporcionalnom sustavu. Listu kandidata za članove nacionalnog vijeća može predložiti jedna četvrtina nazočnih elektora (u slučaju Hrvata najmanje 15). Na izbornoj listi je najmanje 30 posto mjesta rezervirano za manje zastupljen spol, s tim da je svako treće mjesto na izornoj listi rezervirano za manje zastupljen spol. Elektor može svojim glasom podržati samo jednu listu. Na listi može biti najmanje 5, a najviše onoliko kandidata koliko nacionalno vijeće ima članova. Redoslijed kandidata određuje podnositelj liste. Elektori glasuju tajno, na unaprijed pripremljenim listićima, na koje upisuju ime nositelja, odnosno broj liste.

Mandati se raspodjeljuju primjenom D'Ontovog pravila tako što se ukupan broj glasova koji je dobila svaka izborna lista dijeli brojevima od jedan do zaključno s brojem ukupnog broja članova nacionalnog vijeća. Dobiveni količnici razvrstavaju se po veličini, a u obzir se uzima onoliko najvećih količnika, koliko se članova nacionalnog vijeća bira. Ako dvije izborne liste ili više izbornih lista dobiju iste količnike na osnovi kojih se dodjeljuje jedan mandat, a nema više neraspodijeljenih mandata, mandat će biti dodijeljen listi koja je ukupno dobila veći broj glasova. Mandati koji pripadaju određenoj izornoj listi dodjeljuju se kandidatima s liste po redoslijedu po kome su njihova imena navedena na listi. Kada izornoj listi pripadne više mandata nego što je na toj listi predloženo kandidata za člana vijeća, mandat se dodjeljuje izornoj listi koja ima sljedeći najveći količnik.

D. B. P.

Što ako elektorski izbori ne uspiju?

Ponukani iskustvom s ranijeg neuspjelog formiranja posebnog biračkog popisa hrvatske nacionalne manjine, koji bi osigurali izravne izbore za HNV, zapitali smo se – što ako i ova druga varijanta s elektorskom skupštinom ne uspije, odnosno što ako se ne skupi minimalno potrebnih 60 elektora na skupštini? Odgovor na to, kao i na pitanje tko će u tom slučaju preuzeti upravljanje ustanovama kao što su NIU »Hrvatska riječ« ili Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, čiji je HNV osnivač, odnosno suosnivač, potražili smo u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

»Ukoliko se ne sakupi dovoljan broj elektora, koji je za hrvatsku zajednicu 60, elektorska skupština neće biti održana, odnosno neće biti izabrani članovi nacionalnog vijeća«, kaže za HR pravni savjetnik u Ministarstvu Nenad Petković. »To znači da nacionalno vijeće neće biti konstituirano i neće postojati do idućeg izbornog kruga za četiri godine. Tko bi u takvom slučaju vodio ustanove hrvatske manjine zakonom nije predviđeno, ovlasti koje je imalo nacionalno vijeće bi, u suradnji s Ministarstvom, vjerojatno bila prenesene na udruge s nacionalnim predznakom, možda i manjinske stranke. Mi ne računamo na tu opciju i nadamo se da će elektorski izbori uspjeti«, objašnjava Nenad Petković.

POČEO UPIS I U HRVATSKE ODJELE OSNOVNIH ŠKOLA

Pravo koje treba iskoristiti

Iako kampanja za upis budućih osnovaca u odjele na hrvatskom jeziku ove godine još nije započela, svi roditelji koji žele da im djeca osnovnu školu pohađaju na hrvatskom jeziku mogu to učiniti bez problema, a razlike u odnosu na prethodne godine nema. Ovu, kao i činjenicu da se učenici koji nastavu pohađaju na srpskom, a žele školovanje nastaviti na hrvatskom jeziku, mogu isto tako bez problema prepisati u hrvatske odjele, potvrdila je članica

Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*.

Ona kaže kako je važno da djeca imaju i završen predškolski program, a ukoliko škola kojoj dijete pripada nema nastavu na hrvatskom jeziku, obavezno je upućivanje budućeg osnovca na školu gdje takva nastava postoji. Roditelji također imaju pravo tražiti da im se dijete školuje na hrvatskom jeziku, bez obzira na broj prijavljene djece u budućoj odjel.

»Hoće li postojati odjeli s 15 učenika i više, ili će formirati kombinirane odjele, organizacijska je stvar svake osnovne škole. Ukoliko ima 15 ili više učenika bit će formiran samostalni odjel, a ukoliko ih je

manje od toga broja, za formiranje odjela se traži suglasnost pokrajinskih vlasti, ili se formira kombinirani odjel. Takav odjel ne može činiti više od 20 učenika u oba odjela.«

Ne treba uzimati u obzir eventualne sugestije službenika koji obavljaju upis u pojedinim školama i koji katkada znaju reći kako nema dovoljan broj upisanih, jer to nije važeći kriterij, podsjeća *Stanislava Stantić-Prčić*.

Ona također podsjeća da je moguće učenika prepisati iz odjela na srpskom u odjel na hrvatskom jeziku.

»Imali smo već takvih slučajeva i sve je regulirano i riješeno bez problema. Potrebno je samo pravodobno se odlučiti i pokrenuti taj proces. Takvo što se ne preporuča raditi dok traje školska godina, već treba pričekati početak sljedeće.«

Nastavni plan i program je istovjetan bez obzira na kojem se jeziku djeca školuju, kaže *Stanislava Stantić-Prčić*. Ona također navodi kako naglasak nije samo na standardnom hrvatskom jeziku, već da se tijekom školovanja njeguje i bunjevačka ikavica, što olakšava praćenje nastave, očuvanje vlastita i uvažavanje drugih nacionalnih identiteta.

Osnovne škole u Subotici u kojima postoji nastava na hrvatskom jeziku su »Matko Vuković«, »Ivan Milutinović« i »Sveti Sava«, a u prigradskim naseljima to su škole u Tavankutu, Maloj Bosni i Đurđinu.

Upis djece u prvi razred osnovne škole traje do 31. svibnja.

SASTANAK RODITELJA BUDUĆIH SREDNJOŠKOLACA

Saznajmo svoja prava i mogućnosti

Udruga »Naša djeca« organizira roditeljski sastanak za roditelje budućih srednjoškolaca, koji će biti održan u ponedjeljak, 19. travnja, u Velikoj vječnici Gradske kuće. Na roditeljskom sastanku bit će riječi o prijamnom ispitu, mogućnostima upisa u srednje škole na hrvatskom nastavnom jeziku i drugim aktualnim pitanjima vezanim za obrazovanje na hrvatskom jeziku.

Na roditeljskom sastanku će nazočni biti i nadležni za obrazovanje pri Hrvatskom nacionalnom vijeću, predstavnici Hrvatskog akademskog društva i profesori koji predaju u hrvatskim odjelima.

Roditeljski sastanak počinje u 19 sati.

GRAFIT NA KUĆI HRVATA IZ PETROVARADINA UZNEMIRIO JAVNOST

Ponovljene prijetnje obitelji Ferenčak

Gradske su vlasti odmah reagirale i identificirale maloljetnika koji je osumnjičen da je ispisao antihrvatsku parolu

Grafit u Petrovaradinu samo je dodatak nizu. Pisali smo o incidentu od 14. veljače kada je razbijen prozor na kući *Pere Stanića* u Futogu, za koji je i sam rekao kako je jedna u nizu provokacija koje su uperene prema njegovoj obitelji, kao i natpis na kiosku iz lipnja koji nosi poruku »Smrt Hrvatima« i koji je imala priliku vidjeti i potpredsjednica hrvatske Vlade *Đurđa Adlešić* prilikom posjeta Petrovaradinu. Podsjetimo kako je u Subotici nedavno a u Vajskoj početkom godine bilo sličnih incidenata.

U noći između 3. i 4. travnja na zidu obiteljske kuće *Antuna Ferenčeka* u Petrovaradinu ispisana je grafit (»Pičke bili, pičke ostali, Tuđmanovi vi ste Grobari, ovdje znaju svi da ste zečevi, uvek ste pred Firmom bežali«) u kome se u negativnoj konotaciji spominju bivši predsjednik Hrvatske *Franjo Tuđman* i navijačka skupina FK Partizan – Grobari.

UZNEMIRENOST U PETROVARADINU

Obitelj Ferenček, vidno uznemirena, pokušava nastaviti normalan život.

»Smatram da je to što se desilo vandalski čin koji je uperen ne samo prema meni, nego prema cijeloj mojoj obitelji«, kaže *Antun Ferenčak*. »To sam doživljavao devedesetih godina, tada sam prodao kuću u iste godine smo se odselili u Kanadu. Vratili smo se i evo sada mi se, 2010. godine, to isto dešava. Dobivam telefonske prijetnje koje su teške i za izgovoriti – 'marš ustaše', 'jel ste ustali, kad krećete', 'skrivate se iza Tuđmana'... Poslovan sam čovjek, imam imovinu i privatna poduzeća, tvrtke u Hrvatskoj i Austriji, tako da sam inače rijetko u Srbiji, uglavnom preko zime. Tada se normalno krećem, izlazim, šjećem, svi me vide, ne skrivam se ni od koga niti to želim. Sramota je da me netko proziva s mojih 66 godina. Uputio sam apel svim strukturama vlasti da je moj integritet i integritet moje obitelji u

ovom trenutku narušen i da želim da mi pomognu i da me zaštite.«

OSUDE DUŽNOSNIKA

Gradske su vlasti odmah reagirale i identificirale maloljetnika koji je osumnjičen da je ispisao antihrvatsku parolu, a gradonačelnik Novog Sada *Igor Pavličić*, načelnik Policijske uprave Novi Sad *Stevan Krstić* i direktor »Stana« *Milenko Peričin*, prebjegli su u četvrtak, 8. travnja, grafit i tom prilikom obratili se javnosti.

»Antun Ferenčak i njegova obitelj doživjeli su veliku neugod-

ne bi nešto ovakvo događalo. Ovo je poruka svima da država stoji iza svakog svog građanina i da neće dopustiti šikaniranje bilo koga, a naročito na nacionalnoj osnovi. To je nedopustivo u našem društvu gdje svi imamo jednaka prava i moramo se boriti za jednake vrijednosti i gdje ljude možemo dijeliti po tome jesu li dobri ili loši, a ne po bilo kojoj drugoj osnovi. Uostalom, ti koji to rade i pozivaju se na srpstvo ili bilo što drugo, trebaju se zamisliti kakvu će to imati reakciju na 200.000 Srba koji žive u Hrvatskoj ili u Bosni i Hercegovini i da ne prolaze nešto što smo

koji način dijelimo vrijednosti i što mislimo o ovakvim i sličnim incidentima.«

Pokrajinski ombudsman *Dejan Janča* ovim je povodom rekao:

»Poduzet ćemo sve mjere iz naše nadležnosti da se ovaj slučaj ispita, te da nadležna državna tijela učine sve što je u njihovoj moći u cilju pronalazjenja i primjerenog kažnjavanja počinitelja. Od početka godine u nekoliko smo navrata osuđivali slične postupke. Budući da govor mržnje u višenacionalnim sredinama neposredno poziva na netoleranciju, diskriminaciju i nesličan tretman pojedinaca ili skupina građana, od nadležnih je tijela zatraženo da obrate posebnu pozornost pri kvalificiranju ovakvih djela u daljnjim postupcima pred tijelima gonjenja kao kaznenih, a ne nužno samo kao prekršajnih, što je najčešći slučaj u praksi. Najoštrije osuđujem ispisivanje ovog grafita mržnje koji je uperen protiv hrvatske nacionalne zajednice.«

Zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Mato Groznica* oštro je osudio ovakvu vrstu ispada i apelirao na nadležna tijela da ispituju ovaj slučaj.

»U Vojvodini koja je multikonfesionalna i multietnička regija takvi incidenti izazivaju posebnu pozornost, stoga ih treba spriječiti i onemogućiti njihovu daljnju pojavu«, rekao je *Groznica*.

Na grafit je oštro reagirao i predsjednik Vijeća MZ Petrovaradin *Petar Mudri*:

»Savjet MZ Petrovaradin najoštrije osuđuje ove huliganske ispade pojedinaca ili skupina koji ovakvim drskim ponašanjem pokušavaju unijeti nemir i razdor među građane Petrovaradina i dijele ih na nacionalnoj ili vjerskoj osnovi. Petrovaradin je oduvijek bio multinacionalna i multikonfesionalna sredina u kojoj složno žive sve nacije, i nikada nećemo tolerirati ovakve i slične ispade. Očekujemo da nadležna tijela poduzmu sve da se krivci otkriju i primjereno kazne.«

Ankica Jukić-Mandić

Grafit na dvorišnom zidu Antuna Ferenčaka u Petrovaradinu

nost, ne samo prilikom ispisivanja grafita već i unazad neko vrijeme doživljavaju neugodnost«, rekao je gradonačelnik Novog Sada *Igor Pavličić*. »Policija je reagirala i uhvatila počinitelja, a ispitat ćemo što je pozadina ovog slučaja, je li to samo hir ili nešto drugo. Ovo je poruka svima da nitko ne može nikoga prozivati u ovom gradu po bilo kojoj osnovi i da svi imamo jednaka prava i da će policija i država sve zaštititi. Zahvaljujem policiji što je brzo reagirala, što je uhvaćen počinitelj i što će obitelj Ferenčak imati zaštitu i potpunu pažnju da se u idućem razdoblju

svi prolazili 90-ih godina i što je dovelo do velike tragedije u svim državama.«

O koracima koje je poduzela policija načelnik *Stevan Krstić* izjavio je:

»Policija je odmah poduzela sve neophodne radnje i priveden je jedan počinitelj koji je malodoban, a pretpostavka je da je imao i nekoliko drugova uz sebe. U istražnom ćemo postupku dalje utvrditi neposredne motive ovoga grafita. Ono što smo gradonačelnik i ja svojim osobnim primjerom htjeli pokazati, ne samo kao dužnosnici nego i kao građani, jest primjer građanima na

DAVOR DULIĆ O RAZLOZIMA DUGOVANJA HKC-A BUNJEVAČKO KOLO

Minus stvaraju režijski troškovi

Prošle su godine održani brojni programi i manifestacije Hrvatskog kulturnog centra Bunjevačko kolo iz Subotice, od Velikog prela i nastupa folklornog ansambla, likovnih kolonija, pa do Dužijance i dočeka Mikulaša. Uredske prostorije Centra su obnovljene, kao i djelomice velika dvorana, uređen je prostor za buduću arhiv, a pokraj radnih prostorija postoje i adekvatni prostori za sve odjele Bunjevačkog kola koji su aktivni – folklornog, likovnog, dramskog i glazbenog.

Projekti ovog najbrojnijeg hrvatskog društva uspješno se realiziraju, ali je prošla godina završena s minusom u poslovanju. »Znamo da nema mnogo novca za kulturu, a otkad radim u Bunjevačkom kolu ima problema financijske prirode, nekada većih, a nekada manjih. Kriza naravno nije mimošla područje kulture, što je bitno utjecalo da je naš Centar prošlogodišnje poslovanje završio s minusom«, kaže predsjednik Izvršnog odbora HKC-a Bunjevačko kolo Davor Dulić. S našim sugovornikom razgovarali smo o funkcioniranju Bunjevačkog kola i razlozima neplaćenih dugovanja.

Zbog čega Bunjevačko kolo ima financijskih gubitaka drugu godinu zaredom?

Svi projekti Centra rade se planski. Za projekte Bunjevačkog kola uspijevamo osigurati novac i ti su projekti financijski zaokruženi i zatvoreni. Publika vidi i zna da naši projekti funkcioniraju. Hoću reći da ti projekti nisu i ne stvaraju probleme financijske prirode Bunjevačkom kolu. Ali što je problem? Odgovor

je da nema dovoljno sredstava za sam rad Centra koji te projekte organizira i realizira. Konkretno – problem su režijski troškovi koji godišnje iznose preko 4 milijuna dinara. Prošle smo godine dobili 600.000 dinara iz gradskog proračuna za režijske troškove, a taj iznos je ove godine umanjen za 10 posto. Republičko ministarstvo i Pokrajinsko tajništvo za kulturu ne mogu, prema zakonu, financirati naše režijske troškove, jer nisu naši osnivači. Računi za grijanje, vodu, telefone i odnošenje smeća moraju se plaćati, a jedna od stavki su i plaće za dvoje uposlenika. Ne zaboravimo da postoje i troškovi za održavanje zgrade. Snalazimo se kako znamo i umijemo, ali sredstva od sponzora, članarina i onih 5 posto sredstava od velikih projekata koja se odvajaju za rad Centra, uz spomenuta sredstva iz gradskog proračuna, jednostavno nisu dovoljna za pokrivanje režijskih troškova. Dakle, naši su projekti pokriveni namjenskim sredstvima, uspijevamo osigurati ta sredstva putem natječaja i donacija, a događa se da zbog plaćanja računa, primjerice, za grijanje ili struju, koji se mora-

Točno je da problema ima, kao i u svakom radu, ali je isto tako točno da su naši programi i manifestacije dobro posjećene, imamo veliki broj članova u našim odjelima i Bunjevačko kolo pruža kvalitetne programe i u ovim uvjetima, kada je nepovoljna ekonomska situacija pritisnula sve segmente društva

ju platiti kako bi Centar mogao raditi, neki naši dobavljači moraju pričekati isplatu za njihove usluge do novog priljeva sredstava od sponzora. To je razlog minusa u poslovanju Bunjevačkog kola.

Ima li različitih mišljenja članova Upravnog odbora Centra o načinu rada i daljnjem funkcioniranju ove institucije?

Naravno da ih ima i treba ih biti. O realizaciji određenih projekata ili o rješenju određenog problema ne možemo i ne trebamo svi isto misliti. Nesuglasice se javljaju, ali se dijalogom pronalaze optimalna rješenja i formira se plan rada. Sada je aktualni Upravni odbor na pola mandata, a praksa je pokazala da ovaj Upravni odbor dobro funkcionira. Članovi Upravnog odbora odgovorno rade, što dokazuju naši projekti u protekle dvije godine. Nastavak slijedi, a naša publika, članovi, kao i svi zainteresirani za rad Bunjevačkog kola, najbolje će ocijeniti naš rad. Želim istaknuti da članovi Upravnog odbora rade volonterski. Prošloga je tjedna održana sjednica Upravnog odbora. Prioritetna tema je bila priprema za redovitu godišnju skupštinu koja će se održati u svibnju i na kojoj će biti podneseno izvješće o radu Centra za prošlu godinu.

Je li došlo do promjena u načinu potpisivanja računa?

Promjene ima prema odluci Upravnog odbora. Prema toj odluci račun mora imati dvojni potpis, za razliku od dosadašnje prakse, kada smo predsjednik Bunjevačkog kola

Ivan Stipić ili ja mogli samostalno potpisivati račune, naravno uz suglasnost onog drugog. Sada, kada dvoje potpisuju račune, manja je mogućnost raznih 'rekla-kazala' o trošenju sredstava. Također je poništena i mogućnost elektroničkog plaćanja računa iz razloga što račun mora biti dvojno potpisan.

Kako komentirate izjavu voditelja likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« Josipa Horvata za naš tjednik o izuzetno teškoj financijskoj situaciji u ovoj kući?

Voditelj likovnog odjela Josip Horvat ne poštuje hijerarhijski odnos u Bunjevačkom kolu, Upravni i Izvršni odbor kao tijela ove kuće, jer često radi samovoljno, kao da je taj odjel njegovo privatno vlasništvo. Njegova izjava je neekrektna. Točno je da problema ima, kao i u svakom radu, o njima sam i govorio, ali je isto tako točno da su naši programi i manifestacije dobro posjećene, imamo veliki broj članova u našim odjelima, tako da Bunjevačko kolo pruža kvalitetne programe i u ovim uvjetima, kada je nepovoljna ekonomska situacija pritisnula sve segmente društva.

Kako teku pripreme za predstojeću Dužijancu?

Upravni odbor imenovao me je prošle godine za predsjednika Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance, kako bih na vrijeme mogao početi pisati potrebne projekte za natječaje. Izradio sam prijedlog programskog i proračunskog plana Dužijance, koji je prihvaćen od strane Upravnog odbora. Organizacijski odbor je formiran i ima 34 člana, a potvrđen je od strane Upravnog odbora. Sada čekamo da gradonačelnik potpiše rješenje o ustanovljavanju Organizacijskog odbora, nakon čega će uslijediti rad članova na pripremi raznih programa Dužijance. Pokazalo se kako naš narod živi Dužijancu i siguran sam da će tako biti i ubuduće.

Z. Sarić

Ljubav prema glazbi duboko je u meni

Razgovor vodio: Zlatko Gorjanac

HR: Kako se rodila vaša ljubav prema glazbi i kako ste uopće počeli učiti svirati orgulje?

Moji su roditelji željeli da pokraj obične škole idem i u glazbenu, pa sam učio svirati klavir. Kad su ratne godine donijele potrebe za jednim orguljašem u karmelićanskoj crkvi u Somboru, onda me je pozvao pater *Benjamin*, koji je bio vrlo svetog života, da ispo- mažem pri sviranju orgulja. Inače sam imao veliku ljubav prema tom instrumentu i svaku sam priliku koristio na radiju slušati orguljaš- ku glazbu. Postupno sam postao orguljaš, a u tome mi je osobito pomogao o. *Vilko Dorotić*, koji je i sam bio odličan orguljaš i skrbio je za tehničko stanje orgulja. Imali smo mađarski i hrvatski zbor, ja sam bio orguljaš, a pater Vilko dirigent. Kad sam maturirao u Somboru, on me je nagovorio da odem učiti glazbu. Preporučio me je ondašnjem vrlo poznatom profesoru glazbe, profesoru, maestru Albi Vidakoviću, koji me je rado prihvatio. Osim njega, imao sam vrne učitelje glazbe, kao što su: *Bruno Bjelinski*, *Milo Cipra*, *Slavko Zlatić* i drugi koji su me lijepo obučili. Upisao sam se na medicinu, ali po potrebi sam bio i orguljaš, naročito na nedjeljnim misama u Somboru, kasnije i u Novom Sadu. U meni je ostala ljubav prema orguljaškoj, crkvenoj i općenito klasičnoj glazbi.

HR: Imali ste prigodu i čast da vam jedan od glazbenih učitelja bude naš veliki skladatelj i muzikolog Albe Vidaković, sin bačke ravnice rođen u Subotici. Kako je bilo izučavati glazbu kod ovakvog velikana? Što biste iz vašeg osobnog poznanstva mogli reći o Albi Vidakoviću?

Albe Vidaković je bio izniman čovjek vrhunske inteligencije i zahvaljujem Gospodinu što sam imao

prilike često biti njegovim gostom u njegovu stanu, u Ulici Nova Ves broj 7. Rado me je primao i znali smo raspravljati o općoj kulturi, a naročito o glazbi, neki put i satima, tako da bi me kao studenta znao zadržati i na ručku i na večeri. On je inače bio glazbeni paleolog koji se bavio istraživanjem stare glazbe, predavao je harmonizaciju i orgulje, bio je prebendar i dirigent katedralnog zbora. Nažalost, rano je umro - u 50. godini. Naravno, osobito je istaknuta njegova skladateljska djelatnost i jedno je vrijeme vrlo dobro prolazio sa skladbama, a kasnije su ga, kao svećenika, malo negirali. Moram reći kako je on bio i stalni suradnik Akademije i Hrvatske glazbene enciklopedije. Inače, bio je vrlo veseo čovjek koji je forsirao da idemo na koncerte. Znao je reći: »Tko ne sluša glazbu, ne može biti glazbenik.« On je svake večeri bio na nekom koncertu, tako da se od njega dalo mnogo naučiti.

HR: Vaše istraživanje orgulja u karmelićanskoj crkvi u Somboru urodilo je stručnim radom koji je prezentiran na Međunarodnom znanstvenom skupu Baština za budućnost, održanom u Somboru 2004. godine povodom 100 godina Karmela u ovom gradu. Što biste nam ukratko mogli reći o ovim vrijednim, prvim po veličini orguljama u našoj zemlji?

Ljubav prema orguljama posebice sam stekao upoznavši somborske orgulje, koje su u ono doba bile među najboljim orguljama u cijeloj nekadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji. One su tada bile treće po veličini, poslije orgulja u Zagrebu i Đakovu, a izgrađene su na poticaj karmelićana o. *Ambrozija Bašića* i o. *Alberta Galovića*. Oni su uz pomoć ostale subraće sakupili novac od ljudi. Išli su okolo s torbama i nagovarali imućnije građane Som-

Kod nas su orgulje prilično nepoznate i mnogi su se čudili

da ih netko ovdje još uvijek svira i da se one održavaju.

Istina, one se održavaju, ali nema domaćih majstora koji bi

se brinuli sto posto za orgulje. Postoji jedan gospodin koji u

Beogradu održava klavire i donekle se bavi orguljama,

ali ipak ne postoji tvrtka koja bi ih stalno održavala.

Doktor Đuro Tabori iz Sombora u svojoj je 82. godini još uvijek aktivan orguljaš u somborskoj karmelićanskoj crkvi svetog Stjepana, a njegove izvedbe na najvećim orguljama u zemlji doista dočaravaju predokus neba. To uopće nije čudno s obzirom na njegovu veliku ljubav prema glazbi koju je produbljivao uz najbolje učitelje. Jedan od njih je i veliki hrvatski skladatelj, sin bačke ravnice *Albe Vidaković*, u čijem je domu nerijetko boravio, gdje su vodili duge, stručne razgovore o glazbi.

Iako je osnovna struka dr. Taborija medicina, a on sam neiscrpna »živa enciklopedija«, za ovaj broj Hrvatske riječi odabrali smo prigodnu temu našeg razgovora, a to je ono s čime je naš sugovornik, pokraj osnovnog zanimanja, živio cijeloga života – orgulje i orguljaška crkvena glazba. Iskristili smo prigodu upitati ga i o našem jedinom kandidatu za blaženika i sveca s ovih prostora, slugi Božjem ocu *Gerardu Tomi Stantiću*, koga je dr. Tabori dobro poznao i koji mu je bio ispovjednik.

bora da pruže pomoć za izgradnju tih orgulja. Izgradnja somborske karmelićanske crkve svetog Stjepana, ili takozvane nove crkve, završena je 1904. godine, a do 1926. nije bilo orgulja. Liturgija se svirala na harmonijama koji i sada postoje i po potrebi mogu funkcionirati. Orgulje su izgrađene u Salzburgu u radionici »Cecilija«, a posvetio ih je ondašnji katedralni orguljaš i dugogodišnji lektor Konzervatorija i kasnije Hrvatske glazbene akademije prof. *Franjo Dugan*. Orgulje su prvo svirali o. Ambrozije i o. Albert, a poslije njih o. Vilko Dorotić, koji je i mene naveo da budem orguljaš. Ove su orgulje iznimno lijepe i velike, imaju tri manuala i pedal s 43 zvučna registra raznih kvaliteta. To su bogate orgulje s oko 3180 svirala. Nažalost, građene su po ondašnjoj suvremenoj tehničkoj metodologiji takozvanih pneumatskih orgulja koje često imaju i razne mane, te se mehanizam morao stalno obnavljati. Kasnije, brigom o. *Mate Miloša* ove su orgulje ostale u relativno dobrom stanju.

HR: Održavaju li se ove orgulje redovito i danas?

Karmelićanski priorat se trudi i godišnje tri-četiri puta dolazi jedan stručnjak, uglavnom iz Pečuha, koji to donekle uredi, a veći popravci sada nisu mogući. Inače, bio je jedan veliki popravak kada je obnavljana cijela crkva iznutra. To su uradili majstori tvrtke »Antolić« iz Zagreba, ali je vlasnik *Filip Antolić* umro i tvrtka je prestala s radom. Sada o orguljama skrbi *Dura Mandić* iz Pečuha sa svojim pomoćnicima i održavaju ih u prilično dobrom stanju. Za liturgiju se mogu vrlo lijepo koristiti, a prije svakog koncerta bilo bi dobro da ih pregleda stručnjak i popravi eventualne mane. Nažalost, to košta mnogo novca jer su orgulje vrlo velik instrument, da grubo kažem »mašinerija«, i čas su u ljetnoj vrućini, a čas u zimskoj hladnoći. Nekad je zrak vlažan, drugi put je suša, tako da su orgulje izložene čestim kvarovima, te se ne moramo čuditi kad se dogodi da s orguljama nešto nije u redu. Vлага utječe da neki elementi povećaju svoj volumen i drukčije sviraju, a suša djeluje tako da ispuštaju zrak tamo gdje ne treba.

HR: Jesu li i vaša djeca posla vašim stopama, jesu li naslijedila ljubav prema glazbi?

Jasno, i ja sam se trudio, kao moji pokojni otac i majka, koja je lijepo svirala klavir, da i moja djeca

zavole glazbu. Svi su učili klavir, a moja najstarija kći *Lidija* je u Zagrebu na Institutu za crkvenu glazbu, u subotnjoj školi za orguljaše, učila glazbu kod sestre *Imakulate*, koja je vodila kolegij za crkvenu glazbu i bila dirigentica i orguljašica, tako da je *Lidija* mnogo kvalitetnija orguljašica od mene. Ona je također u Somboru nekoliko godina obavljala dužnost orguljašice i zaljubljena je u

mu je osnovno zanimanje. Svira klasičnu, običnu obou, ali i staru baroknu i vrlo često svira po Europi, od Španjolske do Rusije. Često svira, bilo solistički, bilo s drugima, i izdao je puno nosača zvuka. I on svira uglavnom crkvenu glazbu, najviše baroknu katoličku i protestantsku crkvenu glazbu. Jasno je da je protestantska crkvena glazba također na veoma visokoj razini. Kao autora spomenimo samo *Jo-*

Glazbenik u bijelom mantilu

Gimnaziju i osnovnu školu dr. Đuro Tabori završio je u Somboru, a po preporuci o. Vilka Dorotića upisuje Hrvatski državni konzervatorij u Zagrebu, gdje na drugom stupnju, odnosno srednjoj školi, izučava orgulje. Godine 1948. upisuje Medicinski fakultet u Zagrebu i postupno prekida studij orgulja, te nastavlja medicinski studij, gdje i diplomira. Poslije vojske i staža obavljenog na klinikama u Zagrebu na Rebru i na Gupčevoj zvijezdi dolazi u Sombor, gdje tri godine radi kao liječnik opće prakse i sekundarac na internom odjelu somborske bolnice. Iz Sombora prelazi na Institut za tuberkulozu (danas Institut za plućne bolesti) u Srijemskoj Kamenici, gdje radi trideset i jednu godinu. Za asistenta na Medicinskom fakultetu izabran je 1964. godine gdje radi do 1991. godine, kada odlazi u mirovinu. Usput je bio pomoćni orguljaš u Somboru u karmelićanskoj crkvi, a poslije izvjesnih stanki sviranje nastavlja u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu. Sa suprugom Olgicom, koja je nažalost preminula, ima četvero djece i sedmero unučadi.

somborske orgulje. Kad god dođe u Sombor svira orgulje. Udala se i živi u Zadru, gdje je orguljašica u crkvi Kraljice Mira. Ostale dvije kćeri su učile klavir, ali se nisu bavile profesionalno glazbom, dok mi je sin završio glazbeni studij na akademiji Liszt Ferenc, ogranak u Segedinu, a poslije i u Den Haagu za obou. On je oboist i to

hana *Sebastijana Bacha*, koji je pisao najljepšu crkvenu glazbu i koji je jedan od najboljih promicatelja vjere, bez obzira na razlike između protestanata i katolika.

HR: Imate li nasljednika ovdje u somborskom karmelu, nekoga tko će nastaviti svirati ove veličanstvene orgulje na liturgijskim slavljinama?

Nadao sam se da će moja kći *Lidija* biti nasljednica, ali kako se kaže, otišla je trbuhom za kruhom, odnosno za mužem u Zadar. Isprva je bilo teško pronaći nekog tko će nastaviti, ali sada ima jedna mlada studentica *Marina Antunić*, koja studira glazbu u Novom Sadu. Ona ima interesa i nadam se da će biti nasljednica, orguljašica, a tu je još jedan mladić koji se jako interesira. Nažalost, orgulje su u našoj sredini manje poznate, što je razumljivo zbog povijesnih prilika, dok je u zapadnoj Europi nezamislivo da nema orguljaša, pa čak i na selima postoje akademski obrazovani orguljaši. Primjerice u Francuskoj, Njemačkoj, Španjolskoj, Švicarskoj, sada već i u Mađarskoj. Skoro svugdje ima obrazovanih orguljaša. Kod nas su orgulje bile prilično nepoznate i mnogi su se čudili da netko ovdje još uvijek svira orgulje i da se one održavaju. Istina, one se održavaju, ali nema domaćih majstora koji bi se brinuli sto posto za orgulje. Postoji jedan gospodin koji u Beogradu održava klavire i donekle se bavi orguljama, ali ipak ne postoji tvrtka koja bi ih stalno održavala.

HR: Dobro ste poznavali redovnike somborskog karmela, pa tako i našeg kandidata za sveca - slugu Božjeg oca *Gerada Tomu Stantića*, koji je bio vaš ispovjednik. Kako je bilo razgovarati, živjeti i surađivati s ovim čovjekom sveta života, čijem se zagovoru danas utječu naši vjernici i željno iščekuju njegovu beatifikaciju?

Kao učenik osnovne škole išao sam u crkvu Svetog Trojstva, a kao gimnazijalac dolazio sam na đačke mise u karmelićansku crkvu. Tu sam upoznao oca Gerarda koji je na mene ostavio dubok utjecaj. On je bio izuzetan čovjek i cijeli dan prisutan svakome za pomoć. U ono vrijeme je bilo jako puno ispovjednika, naročito u korizmno vrijeme, i otac Gerard je bio skoro dan i noć u crkvi. Bio je uvijek spreman za ispovijed, obilazak bolesnika i vodio je brigu o nama. Bio je moj ispovjednik dok sam bio u Somboru, odlazio sam i drugim ocima po potrebi, ali najčešće ocu Gerardu. Njegova duhovnost bila je izvanredna i, kao što se kaže i za sv. *Leopolda Mandića*, bio je prijatelj ljudima, svima, bez razlike kojem narodu pripadaju - bili oni Hrvati, Mađari ili Nijemci. Sve te jezike govorio je tako savršeno da nisam niti znao da je on Hrvat.

Mediji su slika realnosti života nacionalnih manjina

O predloženim kriterijima za ujednačavanje financiranja manjinskih medija i aktualnom manjinskom žurnalizmu govore direktor tjednika na slovačkom jeziku »Hlas l'udu« Samuel Žiak, direktor tjednika na rumunjskom jeziku »Libertatea« Nicu Ciobanu i odgovorni urednik tjednika na mađarskom jeziku »Het Nap« Károly Dudás

Informiranje na manjinskim jezicima u Srbiji je djelatnost koja spada u područje ostvarivanja građanskih prava i servisiranja javnog interesa, a ne komercijalno-poslovnih interesa. Izrada kriterija za osiguravanje dijela sredstava iz proračuna AP Vojvodine za izdavanje novina koje izlaze na jezicima nacionalnih manjina rezultat je aktivnosti usmjerenih prema izgradnji optimalnog i održivog modela ostvarivanja prava na informiranje na materinskom jeziku. Kriterije je izradilo Pokrajinsko tajništvo za informacije, a ciljevi koji se žele postići izradom ovoga modela su osiguravanje stečenih prava nacionalnih zajednica na polju javnog informiranja, stabilnost u ovim pisanim medijima, kao i očuvanje radnih mjesta u njima, te uvažavanje prosječne cijene koštanja listova.

Mišljenja naših sugovornika, direktora tjednika na slovačkom »Hlas l'udu« Samuela Žiaka, direktora tjednika na rumunjskom »Libertatea« Nicu Ciobanu i odgovornog urednika tjednika na mađarskom jeziku »Het Nap« Károly Dudása o novom načinu financiranja pisanih manjinskih medija su različita, od toga da su definirani kriteriji dokaz visoke stručnosti odgovornih u Pokrajinskom tajništvu za informacije, pa do stava da bi predloženi kriteriji mogli biti i povoljniji, a izražena je i bojazan da će novi kriteriji donijeti nove poteškoće u poslovanju.

IZRADA KRITERIJA ZA FINANCIRANJE – DOKAZ VISOKE STRUČNOSTI

Samuel Žiak pozitivnim ocjenjuje rješenje o novom načinu finan-

ciranja pisanih manjinskih medija, prema kriterijima zasnovanim na zajedničkim polazištima, po kojima bi se od sljedeće godine izdvajale dotacije iz proračuna AP Vojvodine za ove listove.

»Iznimno je teško uspostaviti sustav kriterija u ovako osjetljivom području kakvo je osiguranje pravednih uvjeta u ostvarivanju prava informiranja na manjinskim jezicima«, kaže Samuel Žiak. »Pogotovo je to teško u vojvođanskim uvjetima, gdje su već tradicionalno postignuti visoki standardi svih, a ne samo manjinskih prava. Samo opredjeljenje da se pokrene proces izrade kriterija financiranja tiskanih medija na manjinskim jezicima dokaz je visoke stručnosti i hrabrosti Pokrajinskog tajništva i pokrajinske tajnice za informacije Ane Tomanove-Makanove. Jedan od načina osiguranja podjednakih uvjeta za funkcioniranje manjin-

skih tiskanih medija je upravo ovaj princip, koji je uzet za osnovu kriterija: obujam novina je određen prema potrebi određene zajednice, tako da imamo izdanja različite učestalosti izlaženja. Primjerice, u slučaju kada je određeno izdanje definirano kao tjednik, za njegovu je izradu neophodan i određen broj zaposlenih. Predloženim kriterijima pokrajina je izrazila spremnost, vjerojatno u skladu s mogućnostima, financirati manjinske medije i ubuduće. Drugi princip, koji se odnosi na ostale troškove izrade novina, po mom mišljenju, izražava razinu kvalitete, koju je pokrajina spremna financirati. Ukoliko neka od zainteresiranih strana – nacionalne zajednice, čitatelji ili netko treći – ima interes da ta kvaliteta bude bolja, uvijek ima mogućnost svoj interes i izraziti kroz dodatna sredstva – podupiranjem određenih projektiranih

aktivnosti u novinsko-izdavačkim ustanovama ili jednostavnom kupovinom tih novina.«

Govoreći o uređivačkom konceptu tjednika »Hlas l'udu«, Samuel Žiak naglašava kako je ovaj tjednik zakoračio u 67. godinu svoga izlaženja.

»Toliko godina izlaženja tjednika predstavlja poštovanja vrijedno i dragocjeno povijesno iskustvo, koje je isprofiliralo ove osnovne rubrike: fokus, Slovensko, z naših osad, kultura, sport, detsky kutik i RTV panorama. Svoje mjesto u novinama također su osvojili, a povjerenje čitatelja stekli i redoviti dodaci: Poľnohospodárske rozhľady (koji izlazi dva puta mjesečno i posvećen je poljoprivredi i životu na selu), Obzory (koji izlazi jednom mjesečno i dodatak je za kulturu, znanost, umjetnost i književnost) i Mozaika (koji izlazi također jednom mjesečno i revijal-

Hlas l'udu kupuje svaka četvrta slovačka obitelj u Vojvodini

»Prostor na kome se distribuiraju naše novine teško se može nazvati tržištem«, kaže Samuel Žiak. »Visina cijene pojedinih izdanja nije posljedica djelovanja tržišnih zakonitosti, a nije ni približna cijeni koštanja. Ustanove koje se bave izdavanjem tiskanih medija na manjinskim jezicima, nemaju namjeru, a ni pravo, ostvarivati profit – primarna im je uloga na najbolji način i u najvećoj mogućoj mjeri ispunjavati obvezu koju im nalaže njihova nacionalna zajednica, koja ih je osnovala, i država, koja ih u velikoj mjeri financira. Kada se radi o Novinsko-izdavačkoj ustanovi Hlas l'udu, možemo reći kako od jedne četvrtine do jedne trećine potrebnih sredstava osiguravamo mimo dotacija. S tiražom osnovnog izdanja, tjednika Hlas l'udu, možemo biti samo djelomično zadovoljni. Evidentan je pad broja potencijalnih čitatelja, kao i svjetski trend smanjenog zanimanja za tiskane medije. Ipak se možemo pohvaliti činjenicom da naše novine kupuje svaka četvrta slovačka obitelj u Vojvodini. Slična je situacija i s časopisom za mladež Vzlet, koji nalazi put do svakog tinejdžera naše narodnosti.«

nog je tipa). Revijalnog je tipa i prigodan, ali nadasve aktualan godišnji dodatak posvećen Slovačkim narodnim svečanostima, koje je prošle godine Nacionalno vijeće slovačke nacionalne manjine proglasilo nacionalnim praznikom ove nacionalne zajednice«, kaže Samuel Žiak i ističe, kako se zajedno s redakcijom zalaže da tjednik bude osnovni informacijski servis.

»Dakle, stalno na raspolaganju svim pripadnicima slovačke nacionalne zajednice u Srbiji. Trudimo se da se naše novine temelje na istinitom, slobodnom i objektivnom informiranju i da se prepoznaju kritičnim, aktualnim i zanimljivim informiranjem, a da pri tome ne ignoriraju moralne i etičke principe novinarske profesije.«

TEME: OD TRADICIJE DO EUROINTEGRACIJA

Samuel Žiak kaže kako je folklor značajan za očuvanje nacionalnog identiteta, te su neke teme u ovom tjedniku vezane uz tradiciju, uz ostale navedene rubrike, i ističe kako analiziraju one vijesti za koje se očekuje da će kod čitatelja izazvati poseban interes.

»Osim informiranja na materinskom jeziku, osnovne oblasti ostvarivanja manjinskih prava su i službena uporaba jezika i pisma, obrazovanje i kultura. Dakle, izuzetno je teško raditi svoj posao, a na stranicama naših novina izbeći teme vezane za tradiciju u ovim područjima, uključujući i kulturu. Folklor je ipak velikim dijelom jedno od značajnih sredstava očuvanja nacionalnog identiteta. Ali upravo zbog uvijek postojeće prijetnje zatvaranja u sebe, radi mogućnosti uključivanja u multikulturalne procese i radi potrebe razvijanja interkulturalnih principa, naše novine imaju gore navedenu strukturu. Naši čitatelji izuzetno dobro, osim slovačkog, vladaju i jezicima u našem okruženju. Dakle, osim slovačkih medija o događajima ili pojavama u svijetu, čitatelji se informiraju iz mnogih, i to različitih izvora. Hlas l'udu i Vzlet nisu dužni pružati potpunu sliku svijeta, već posebice ističu i analiziraju one vijesti za koje očekujemo da će kod naših čitatelja izazvati poseban interes – ako su, primjerice, akteri događaja pripadnici naše manji-

ne ili ako su događaji na neki drugi način bliski našem zanimanju, ako očekujemo da posljedice nekog događaja ili pojave mogu imati posredan ili neposredan utjecaj na pripadnike naše zajednice. Posebna je skupina članaka iz Slovačke Republike. Tu se daje prednost, s jedne strane, vijestima o unapređenju odnosa s našom zemljom, a s druge strane, vijestima o zajedničkim naporima dviju država u eurointegracijama«, kaže Samuel Žiak i zaključuje kako je kritičko, ali prije svega istra-

»Ne sumnjam u dobre namjere pokrajinske tajnice za informacije Ane Tomanove-Makanove, jer je od samog početka njezinog mandata nizom konkretnih postupaka dokazala kako joj je stalo i da ima odnos poštovanja prema publikacijama nacionalnih manjina, ali i da zna posao koji radi – ovo naglašavam jer nije uvijek bilo tako. Vjerujem u dobre namjere i njezinih suradnika, ovdje mislim na *Kalmana Kuntića*. Dobro je da imamo što bolje kriterije koje će pokrajinska vlada poštovati, ova

loženi, mogli biti i nešto povoljniji – kao da negdje postoji strah da se nacionalnim manjinama ne da previše, kao da smo mi tuđi, kao da nismo i mi sastavni dio ovog društva. To je pomalo gorak osjećaj poniženja. Znaite, loš je osjećaj kada si u poziciji čekanja u pred-soblju, da ti netko nešto daje, iako na to imaš sva prava«, kaže Nicu Ciobanu i ističe kao dobro rješenje ujednačavanje financiranja koje se odnosi na troškove tiskanja manjinskih medija.

»Nikada naši apetiti ne mogu biti ispunjeni do kraja«, dodaje Ciobanu. »Moramo i mi biti racionalni i tako se ponašati u našem poslovanju. Svatko od nas može imati najluksuznije novine, ali je li to racionalno? Tko može snositi troškove tiskanja takvih manjinskih medija? Nitko! Zato je određeno ujednačavanje potrebno. Mora se znati gdje je granica. Naravno, ja ne plediram za nešto što je izvan estetskih kriterija samo zato što smo pripadnici nacionalnih manjina, pa trebamo biti zadovoljni bilo čime, ili zato što mi ne znamo kako trebaju izgledati kvalitetne novine, ali sam ipak, u trenutnoj situaciji, za neku 'zlatnu sredinu'. Lijepo izgleda Hrvatska riječ, i Libertatea bi mogla tako izgledati – iako se Libertatea tiska na više stranica nego što smo obvezni prema kriterijima financiranja i te dodatne troškove snosimo sami. Imamo stranice u punom koloru, ali na roto papiru i velikog formata. Zbog svega rečenog, smatram kako je ujednačavanje financiranja koje se odnosi na troškove tiskanja manjinskih medija dobro rješenje. Što se tiče ujednačavanja financiranja manjinskih medija po broju uposlenika za listove određene periodike, moramo prihvatiti činjenično stanje, a to je da imamo publikacije, kao što je Libertatea, koja postoji već 65 godina, kao i publikacije drugih manjinskih zajednica koje su na početku. Postoje neka stečena prava, ali dobro je i to što druge nacionalne manjine od skora imaju svoje publikacije. Naravno da su shodno tome i naše potrebe različite i stoga mislim da tu ne možemo govoriti o nekakvom ujednačavanju financiranja. Sigurno da će vremenom i novije publikacije ostalih nacionalnih manjina, nadam se, biti subvencionirane shodno njihovim potrebama. Loše je da na počet-

Remitenda Libertatee manja od 10 posto

»Veličina tržišta je ograničavajući faktor, ali i trenutak kada se prelazi na drugačije načine komuniciranja – ne mislim na elektroničke medije, već na ono što pružaju internet i suvremeni načini izražavanja, kao i naša moć i spremnost da se adaptiramo takvom vremenu – a to je sutrašnjica koja je već danas realnost«, kaže Nicu Ciobanu. »S druge strane, pitanje je i koliko je naša čitateljska publika spremna prihvatiti sve te inovacije u komuniciranju. Mi i zbog sadržaja i uloge naših medija ne možemo sebi dopustiti da prelazimo u neku komercijalnu varijantu ili na nešto što je dio žutog tiska, koji bi se po svaku cijenu bavio senzacijama, samo da bismo imali dobru tiražu, dobru prodaju. Prodaja i tiraža Libertatee uvjetovana je brojem pripadnika naše zajednice. Svjedoci smo kako se broj rumunjske populacije drastično smanjuje nakon svakog popisa pučanstva. To je realnost. Ali, raduje nas što ima pomaka u broju čitatelja iz istočne Srbije i Rumunjske, a održava se i zainetresiranost onih čitatelja, vođanskih Rumunja, koji žive po cijelom svijetu. Što se tiraže tiče, vodimo se racionalnom politikom s remitendom koja je, za sada, manja od 10 posto.«

živačko novinarstvo neophodno u svim, pa tako i u manjinskim medijima.

MORA SE RACIONALNO POSLOVATI

Nicu Ciobanu kaže kako bi predloženi kriteriji mogli biti i nešto povoljniji, uz opasku da ima dojam kao da »negdje« postoji zazor da se nacionalnim manjinama ne da previše.

aktualna, ali i sve druge. Ti kriteriji moraju proizlaziti i oslikavati drugačiji, pravi status autonomnosti Vojvodine. Bez raznolikosti naših publikacija, Vojvodina nije ono što ona jest. I zato je dobro da naše publikacije budu od pokrajinskog značaja. Ali, također, ovim se kriterijima mora uvažavati istinska uloga naših publikacija kada je u pitanju pravo da svatko na svom jeziku izrazi i očuva svoj identitet. Mislim da bi kriteriji, koji su pred-

ku te publikacije zapošljavaju, po svaku cijenu, veći broj radnika samo da bi se izjednačavale s drugima. To je bumerang!«

PATETIKA KAO BALAST

Predočavajući uređivački koncept tjednika »Libertatea«, Nicu Ciobanu kaže kako se njeguju svi novinarski žanrovi, te da je tjednik dragocjen dokument o životu i stvaralaštvu Rumunja u Srbiji.

»Libertatea jest tjednik koji se u velikoj mjeri bavi realnošću rumunjske nacionalne manjine, ali i problemima cijelog društva u kojem živimo, kao i temama euorogije. Vodimo računa da su nam prisutni svi novinarski žanrovi, da ispunimo potrebe širokog kruga čitatelja prema starosnoj strukturi, intelektualnim i profesionalnim potrebama i zanimanju, da smo suvremeni u načinu pisanja, da smo aktualni, ali i da živimo duže od jednog dana, tj. do idućeg broja, odnosno da imamo takve stranice na koje se naši čitatelji mogu vratiti. Naš tjednik je i dragocjen dokument o životu i stvaralaštvu Rumunja i nerijetko oni koji se bave problematikom ove nacionalne manjine, upravo u kompletima Libertatee nalaze građu, podatke za njihov istraživački rad. Svjesni smo kako će imati odjeka u vremenu ono što se objavljuje u Libertatei, tim prije što imamo jasne indicije da ćemo za 50 godina nestati kao nacionalna manjina. Netko će o nama suditi i prema pisanju Libertatee.«

Prema mišljenju Nicua Ciobanu, pisani manjinski mediji ponekad stvaraju stereotipnu sliku manjinske zajednice.

»To je nešto što mi najviše smeta. Ima toga u našim medijima. Ponekad i previše. To je retrogradno. Mi kao da se ne možemo odlijepiti od takve etikete. Stalno težimo živjeti u prošlosti. Ne znamo cijeniti i vrednovati naše vrijednosti. Zaboravljamo da imamo veliku odgovornost prema pripadnicima naših etničkih zajednica, upravo zbog načina pisanja, ali i tema o kojima pišemo. Ako se stalno bavimo folklorom, a takvo stvaralaštvo promoviramo i više nego što je potrebno, ili kao naš krajnji domet, mi stvaramo 'duhovne invalide'. Tamo gdje nema intelektualnih impulsa, gdje nije prisutna intelektualna elita,

postoji samo duhovna praznina čije je uporište u folklorističkom pristupu i načinu razmišljanja. Sami smo krivi ako u nama vide nekakve egzotične pojave, pripadnike drugačijeg svijeta, a ne prepoznaju nas po vrijednostima koje danas stvaramo. Zato naši mediji imaju i takvu vrstu odgovornosti da svjesno kreiraju javno mnjenje, moraju dati ton, moraju uobličiti, ponuditi, stvarati sliku jednog zdravog, slobodnog načina razmišljanja, bez tereta tradicionalnog i patetike.«

Na koncu razgovora, Nicu Ciobanu kaže kako je tjednik »Libertatea« prozor u svijet i zaključuje da autocenzura guši slobodno novinarstvo.

»Naš moto, koji smo usvojili 2001. godine i koji se nalazi i na prvoj stranici, jest Fereastră noastră spre Europa (Naš prozor prema Europi). Mislim da je naš medij prozor u svijet i to u oba smjera. S jedne strane, Libertatea po težnji, po konceptu, jest prozor u svijet, jer zbog uloge koju ima prema rumunjskoj zajednici, jest taj prozor. S druge strane, Libertatea je i prozor svijeta

stvo realna potreba ili forsirana metoda samo da bismo dokazali kako smo u trendu ili da smo neovisni. Ako želimo imati čitatelje koji nam vjeruju, ako želimo našu profesiju obaviti krajnje savjesno i profesionalno, moramo negovati i princip kritičkog novinarstva. To je pitanje naše profesije i opstanka. Tu i tamo još se borimo s autocenzurom, predrasudama, a to guši slobodno novinarstvo.«

VELIČINA TRŽIŠTA JE OGRANIČAVAJUĆI FAKTOR

Glede izrade novog modela za financiranje manjinskih pisnih medija u Vojvodini, *Károly Dudás* kaže kako je takav prijedlog izazvao bojazan u redakciji tjednika *Hét Nap* za buduće poslovanje.

»Tjednik na mađarskom jeziku *Hét Nap*, čiji je izdavač DOO *Hét Nap*, posluje već godinama u teškoj financijskoj situaciji. Pokušavamo potrebe svesti na razinu sredstava kojima raspolaže tvrtka, međutim ni na taj način ne postoje mogućnosti za tehni-

te se na ovaj način nikako ne može posloovati rentabilno. Osim toga i ovaj sloj čitatelja se smanjuje zbog sve većeg siromaštva. *Hét Nap*, kao vodeći vojvodanski tjedni list na mađarskom jeziku s najvećom tradicijom, sljedeće godine puni 65 godina postojanja, nekada je izlazio s 50.000 primjeraka u prosjeku, a do danas se ovaj broj znatno smanjio. Naravno, ne možemo biti zadovoljni time, ali bez materijalnih uvjeta nismo u mogućnosti izgraditi prodajnu mrežu i povećati tiražu.«

Predstavljajući u kratkim crtama profil tjednika *Hét Nap*, *Károly Dudás* kaže kako list pokraj lokalnih događaja, redovito informira čitatelje i o svjetskim događajima. »Na 76 strana objavljen list *Hét Nap* je legura političkog i obiteljskog magazina. Osnovni cilj tjednika je objektivno informirati Mađare širom Vojvodine. Zato i postoji četverostranični banatski dodatak. Dakle, *Hét Nap* informira o životu Mađara u Vojvodini, o društveno-političkom životu u Srbiji, kao i o događajima u svijetu. Tjednik *Hét Nap* redovito informira čitatelje o amaterskim

Informiranje o lokalnim i svjetskim događajima

»Naš tjednik je doista prozor u svijet, jer pokraj lokalnih zbivanja redovito informira i o svjetskim događajima«, kaže *Károly Dudás*. »Imamo izvestitelja iz Mađarske (Segedin), Rumunjske (Brašov), Ukrajine (Užgorod), a pomoću interneta bavimo se i svjetskim zbivanjima, s posebnim naglaskom na dešavanja u Karpatskoj kotlini. Osnova redakcijske koncepcije je objektivno informiranje i zadovoljavanje potreba one zajednice, radi koje naš list postoji, iako se glavni urednik i neki od novinara bave i sociografijom, objelodanivanjem stvarnosti i kritikama u svojim člancima i knjigama.«

prema rumunjskoj nacionalnoj zajednici. Ako promatramo da na našem sajtu ima posjetitelja iz skoro stotinjak zemalja s cijele zemaljske kugle i da ti posjetitelji preko Libertatee mogu okusiti realnost rumunjske nacionalne manjine, onda je naš medij prozor svijeta prema nama samima. Jedan od principa u našem radu je i kritičko novinarstvo. Štoviše, taj je princip presudan u komentarima, i ne samo komentarima. No, tanka je linija između onog pisanja kada je kritičko novinar-

ki razvoj infrastrukture i samog lista. Novi prijedlog za financiranje tiskanih manjinskih medija donio je nesigurnost. Ozbiljna je bojazan u našoj redakciji da će novi kriteriji donijeti dodatne poteškoće u našem poslovanju«, kaže *Dudás*.

On ističe ističe kako je veličina tržišta ograničavajući faktor za manjinske novine.

»Mediji nacionalnih manjina su u nepovoljnom položaju u usporedbi s većinskim medijima zbog malog broja potencijalnih čitatelja,

festivalima vojvodanskih Mađara, folklornim susretima, raznim kulturnim događanjima. Vidite, kultura 300.000 vojvodanskih Mađara je toliko rasprostranjena s bogatom tradicijom književnosti, kazališnog života, filmske umjetnosti, glazbenog života i znanosti, da kompletna slika ne može biti jednostrana. Hoću reći da se u našem tjedniku ne stvara stereotipna slika o našoj manjinskoj zajednici.«

Zvonko Sarić

OBILJEŽEN SVJETSKI DAN ZDRAVLJA

Loše navike uzrok velikih problema

Brza hrana, neravnomjerno raspoređeni i neredoviti obroci, slabo kretanje, pretjerano konzumiranje alkohola, a u novije vrijeme i sve učestalija i raširenija pojava korištenja lakših i težih opojnih sredstava, dovode do krupnijih poremećaja općeg zdravstvenog stanja većeg dijela urbane populacije, kaže specijalistica socijalne medicine Zorica V. Dragaš

Ratifikacijom statuta o osnivanju Svjetske zdravstvene organizacije između 26 zemalja svijeta 7. travnja 1948. godine, ovaj se dan uzima za Svjetski dan zdravlja i središnji datum u međunarodnom kalendaru zdravlja, pa se zato brojnim prigodnim akcijama obilježava diljem cijeloga planeta. Svjetska zdravstvena organizacija ima svoj ustav u kome su definirani način rada i koordinacija međunarodne suradnje u području zdravlja, prema kojima je i ustanovljena opća definicija zdravlja koja glasi: »Zdravlje je stanje kompletnog fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i onesposobljenosti«.

Zavod za javno zdravlje Subotice i ove je godine obilježio Svjetski dan zdravlja, pa smo zamolili dr. *Zoricu V. Dragaš*, koja je koordinirala ovim aktivnostima, za razgovor na uvijek aktualnu temu zdravlja i našeg odnosa prema njemu.

»Svake godine obilježavamo Svjetski dan zdravlja nekom novom temom i sloganom, a ovogodišnja tema je bila 'Urbanizacija i zdravlje' ili utjecaj urbanizacije na zdravlje, dok je prigodni slogan ovoga puta glasio: 'Tisuću gradova, tisuću života'. Tijekom proteklog tjedna održali smo dvije konferencije za tisak, prvu u srijedu na sam dan obilježavanja, a drugu u petak (9. travnja.) na kojima su liječnici – specijalisti iz brojnih područja

medicine govorili o raznim aspektima problematike života u urbanim sredinama i pojedinim štetnim utjecajima na čovjekovo zdravlje u njima«, kaže dr. Zorica V. Dragaš.

»Više od polovice svjetske populacije danas živi u gradovima, a do 2030. godine se predviđa kako će 6 od 10 ljudi biti stanovnici nekog grada. Također, nepobitna je činjenica da trećinu gradskog stanovništva čini izrazito siromašna populacija, što je sve dio trenda tzv. raslojavanja društva na bogate i siromašne, pa se faktor urbanizacije zbog svega navedenoga usko povezuje s brojnim faktorima rizika za zdravlje suvremenog čovjeka. Glavni problem se pojavljuje u nekoliko već opće poznatih negativnih utjecaja izraženih kroz lošu prehranu (fast food i neravnomjerno raspoređeni i neredoviti obroci), konstantan nedostatak dovoljnog kretanja i potrebnih dnevnih tjelesnih aktivnosti, nedovoljno vrijeme potrebno za dnevni i noćni odmor, pretjerano konzumiranje alkohola, a u novije vrijeme i sve učestalija i raširenija pojava korištenja lakših i težih opojnih sredstava, što sve u konačnici dovodi do krupnijih poremećaja općeg zdravstvenog stanja većeg dijela urbane populacije. Suvremeni način života, sa svim svojim blagodatima i tehničko-tehnološkim prednostima, donio je, s druge strane, brojne navedene anomalije i posljedice se iskazuju kroz povećanje broja raznih bolesti izravno

Zorica V. Dragaš

povezanih s neprimjerenim odnosom prema općem zdravlju. Upravo se zbog toga trebamo truditi što više voditi računa o našem zdravlju, usvajati zdrave životne navike i skrbiti za sebe, ne samo kada smo bolesni i zanemicali, nego kontinuirano i svakodnevno«, poručuje dr. Zorica V. Dragaš, specijalistica socijalne medicine.

D. Prčić

SLAB ODZIV POLJOPRIVREDNIKA NA LICITACIJU DRŽAVNOG ZEMLJIŠTA

Od 1000 hektara izlicitirano svega 150

Na licitaciji poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu preostalog iz 2008. godine, a čije korištenje nisu platili zakupci u 2010. godini, održanoj u ponedjeljak u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, od ponuđenih oko tisuću hektara poljoprivrednog zemljišta izlicitirano je svega oko 150 hektara, u katastarskim općinama Žednik i Donji grad, i to do kraja ovogodišnje sjetvene sezone.

Što se događalo nakon raskida ugovora s bivšim zakupcima, za program na hrvatskom jeziku Radio-Subotice objasnio je *Grgur Stipić* iz Gradske službe za poljoprivredu.

»Nakon raskida ugovora te su parcele u međuvremenu bile posijane i tamo je, na inicijativu Grada Subotice, izašao republički ministar za zemljište. Nakon toga su urađeni zapisnici koje je zajedno s raskidima ugovora resorno ministarstvo pojedinačno za svaki predmet prosljedilo pravobraniteljstvu. Sada imamo najave o privremenoj mjeri suda u Subotici za obustavljanje licitacije za katastarsku općinu Žednik i dijelom katastarsku općinu Donji grad. To je procedura pravobraniteljstva

koja se treba završiti do samog početka licitacije, tako da je licitacija i provedena samo za katastarske općine koje su bile predviđene oglašom«, rekao je *Grgur Stipić* i dodao kako se, s obzirom da je sjetva u punom jeku, licitacija preostalog zemljišta iz 2008. neće provoditi, ali da će se licitacija za ukupno državno zemljište po programu za 2010. godinu održati polovicom svibnja.

Prvosvibanjska proslava na Paliću

Tradicionalna proslava 1. svibnja održat će se i ove godine na Paliću, u organizaciji poduzeća »Park Palić«. Tom će prigodom ujedno biti otvorena i 165. turistička sezona na Paliću.

Ovogodišnja, 120. po redu proslava 1. svibnja na Paliću bit će ispunjena brojnim glazbenim i sportsko-rekreacijskim manifestacijama, natjecanjima, koncertima. Osim toga, kao i svake godine predviđen je i izložbeno-prodajni prostor, te se zainteresirani za njegovo unajmljivanje trebaju javiti na broj telefona 602-780, svakog radnog dana u vremenu 8 do 16 sati.

Reguliranje prometa i dežurstva mjerodavnih inspekcija toga će dana biti organizirani kao i prethodnih godina.

RAST NEZAPOSLENOSTI U SRBIJI DOSTIŽE RAZMJERE NAJVEĆEG MOGUĆEG PROBLEMA

Nagodba političkih elita i lumpenburžoazije

Ne zaposlenost je u Srbiji jedno od najtežih opterećenja čijim se rješavanjem zapravo i dugoročno nitko ne bavi. Riječ je o strukturnom, konceptijskom problemu, i nitko nije spreman ozbiljno reformirati gospodarski sustav i raditi oštre rezove. Pogotovo na to nisu spremne vlasti, koje se eventualno bave samo gašenjem požara i čiji planovi dosežu tek do početka novog izbornog ciklusa.

S druge strane, pitanje je što bi se dogodilo kada niti tih kratkoročnih, protupožarnih mjera ne bi bilo, pa stvar otprilike izgleda ovako: loše jest, štoviše blizu smo katastrofe, ali može biti još i gore, znači ipak se nešto radi.

Stevan Huđi, Dušan Torbica, Ljubomir Đorđević i Miroslav Vasin

Rad na crno

»**U** Novom Sadu smo postavili tri mjesta na kojima građani mogu anonimno ubaciti papirić s nazivom tvrtke u kojoj se radi na crno«, kaže Miroslav Vasin. »I, za tri mjeseca dobili smo samo tri takve prijave. Ljudi jednostavno ne žele to prijaviti, jer su svjesni da će to poduzeće tada morati platiti kaznu od milijun dinara. A tko može platiti kaznu od milijun dinara? Nakon takve kazne vlasnici gase ta poduzeća. I što smo onda dobili? U tom je poduzeću, recimo, radilo 5 zaposlenika, od toga 3 legalno i 2 na crno. Nakon zatvaranja imamo 5 nezaposlenih. Na čijim će leđima onda završiti ta milijunska kazna?«

Vasin dodaje i kako se u istu skupinu nikako ne bi smjeli svrstavati oni koji ostaju bez posla uz otpremninu od, recimo, 25.000 eura, i oni koji na biro rada odlaze s minimalnom otpremninom, ili čak dobrovoljno potpisuju sporazumni raskid radnog odnosa, zbog prijetnje da im u suprotnom neće biti isplaćene zaostale zarade ili uplaćeni doprinosi.

DUGOROČNE MJERE ILI PROTUPOŽARNE INTERVENCIJE

Otežavajuća je okolnost to što nitko ne zna pouzdani podatak o broju nezaposlenih u zemlji. Različite su vrste izračuna, pa su različiti i podaci, a takvi se onda različiti podaci različito i (zlo)

ne metodama koje pokazuju veće brojke, a kada se vlast brani ona koristi podatke dobivene metodama koje pokazuju manje brojke. I zato se danas barata potpuno različitim službeno iznesenim stopama nezaposlenosti u Srbiji, a sve ovisi o tome tko ih publicira: Nacionalna služba za zapošljavanje, Vlada, anketne agencije, Svjetska banka ili Međunarodni

monetarni fond. Također nije uvijek jasno jesu li radnici »na crno« zaposleni ili nezaposleni. Tako se stopa nezaposlenosti, mjerena različitim aršinima, kreće od 14 posto, preko 17-18 posto, 25,7 posto, do preko 30 posto. I, dok se dokona javnost onda zabavlja koji je postotak bliži istini, stotine i tisuće ljudi svakoga dana ostaju bez posla i postaju novo opterećenje za one koji ostaju raditi.

Vlada Vojvodine je prošle godine pokrenula mjere koje su donijele opipljiv rezultat, no one su kratkog daha i oročene su duljinom trajanja programa, uglavnom na godinu ili dvije.

Bolje nego u eurozoni

Srbija i Vojvodina su, zahvaljujući mjerama vlada, manje od svih u regiji osjetili posljedice svjetske recesije, tvrdi pokrajinski tajnik Miroslav Vasin. Prema njegovim riječima, u eurozoni prošle je godine stopa nezaposlenosti povećana za 10 posto, dok je u Vojvodini ta stopa ostala na istoj razini kao i prethodne godine. On također kategorički demantira primjedbe da korisnik mjera ne može biti baš svatko, odnosno da je kod odobravanja projekta važna stranačka pripadnost.

»Ako mi netko pokaže jedno jedino ime i prezime nekoga tko je prijavio projekt na naš natječaj, a da ga je netko pitao kojoj stranci pripada, ja ću priznati da je toga bilo. Ali tvrdim da toga u našem programu nije bilo i neće biti. Naravno da toga ima kod zapošljavanja u javnim poduzećima, ali u pokrajinskom programu zapošljavanja toga sigurno nema«, kaže Vasin.

»Jest, ima primjedaba da su ove mjere kratkoročne, no ja vas pitam – je li ekonomska kriza vrijeme za dugoročne planove? Ja mislim da nije i tvrdim da su ove mjere pridonijele tome da je u Vojvodini prošle godine stopa nezaposlenosti bila ista kao i prethodne i mislim da je i to nekakav uspjeh, ostati na istoj razini kao i u godini prije krize«, kaže pokrajinski tajnik za rad i socijalnu skrb Miroslav Vasin. On je na posljednjoj u nizu subotičkih sesija Agore, održanoj na temu nezaposlenosti, rekao kako će pokrajinske mjere poticanja otvaranja novih radnih mjesta, zapošljavanja i samozapošljavanja

Otežavajuća je okolnost to što nitko ne zna pouzdani podatak o broju nezaposlenih u zemlji. Različite su vrste izračuna, pa su različiti i podaci, a takvi se onda različiti podaci različito i (zlo)rabe

Rašomonijada

Kod procjenjivanja broja nezaposlenih u Srbiji zapravo vlada prava rašomonijada. Neki ekonomisti tvrde da bi država sasvim sigurno propala kada bi broj nezaposlenih uistinu bio 800.000. Riječ je zapravo o različitim metodama izračuna. Prvu metodu predstavlja zbrajanje ljudi prijavljenih na evidenciju rada, i tom se statističkom metodom dobije najmanja moguća brojka. Druga metoda je zbrajanje ljudi u egzistencijalnoj potrebi, bez obzira na formalni status na evidencijama zapošljavanja, i ta je brojka veća. Treća je individualno-psihička metoda i dobiva se prije svega anketiranjem, kada ljudi sami iznose svoj osjećaj nezaposlenosti. Tu spadaju i oni koji rade na crno, i oni koji rade pola radnog vremena, čak i oni koji rade na neodgovarajućim poslovima, pa je ovako dobivena brojka najveća, samim tim i najrealnija.

biti nastavljene i ove godine, te da je za tu namjenu izdvojeno 700 milijuna dinara.

»Dobra je vijest da smo na raspisani republički natječaj već dobili gotove projekte za preko 5 milijardi dinara, a loša je vijest da na raspolaganju imamo samo tih 700 milijuna«, komentira Vasin. »Ali, to ujedno znači i da ljudi prihvaćaju ovu vrstu potpore i da ona može imati efekta. Prošle smo godine na ovaj način otvorili 25.000 novih radnih mjesta i registrirali 2700 novih poduzeća, angažirali 1900 radnika u javnim radovima, zaposlili 6500 pripravnika... Jest to kratkoročno, ali ja ne mislim da država ne treba ulagati novac

uvoza izvozom. Po svim tim elementima, smatra ona, Srbija stoji loše.

»Naša je statistika u ogromnom problemu, jer je instrumentalizirana i u funkciji je političke manipulacije«, kaže prof. dr. Danica Drakulić. »Imamo drastično urušavanje društvenog bruto proizvoda, a zbir stope nezaposlenosti i stope inflacije je preko 40 posto. Taj se zbir naziva indeksom neugodnosti, odnosno indeksom bijede, i svaka ga vlada nastoji minimalizirati. Jedino kod nas to nije slučaj. Mi imamo nagodbu oko nezaposlenosti i inflacije. Političari znaju da je rješavanje problema teže od praznih priča o kreditima i infra-

elita i vlasnika kapitala«, smatra Kovačević. »Ne vidim da se političke elite i lumpenburžuji u ovoj zemlji žele baviti socijalnom politikom, odnosno građanima. Njima to ne odgovara.«

BOGAĆENJE I ŠPEKULACIJE

Uvodničari na Agori iznijeli su niz zanimljivih podataka. Dušan Torbica iz subotičke filijale Nacionalne službe zapošljavanja

je dovelo do otpuštanja radnika.« Torbica je, kao simptomatičan, iznio podatak da je, recimo, stopa zaposlenosti u Subotici 1992. bila 76,34 posto, 2000. godine 60,19 posto, a 2009. godine tek 42,7 posto.

Da ljudi svakoga dana ostaju bez posla mjesecima upozorava i potpredsjednik Samostalnog sindikata Subotice Stevan Hudi, koji je na Agori spomenuo samo neke od najnovijih primjera neshvatljivog

kaže kako se broj nezaposlenih u Srbiji, ovisno odakle stiže podatak, kreće od 730.000 do preko 800.000, a da je zaposlenih u listopadu prošle godine bilo oko 2,5 milijuna, odnosno za 200.000 manje nego u istom mjesecu 2008. godine, što pokazuje iznimno loš trend.

odnosa poslodavaca prema radnicima – Slavica Parapharm i AD Mala Bosna.

»Umjesto da se bavimo pravim sindikalnim poslovima – kolektivnim ugovorima, poboljšanjem uvjeta rada, organiziranjem sportskih aktivnosti, mi pokušavamo radnicima pomoći da sebi osigu-

U Hrvatskoj godina stagnacije i preživljavanja

Umjesek dana u Hrvatskoj su bez posla ostale još 1033 osobe, pa je tako potkraj ožujka tamo bilo 318.658 nezaposlenih. To je 52.000 više nego lani u isto vrijeme. Da se taj trend neće lako okrenuti govore i procjene guvernera Hrvatske narodne banke Željka Rohatinskog, koji je u ponedjeljak na savjetovanju u Puli ustvrdio da se građani Hrvatske nalaze u razdoblju stagnacije i pukog preživljavanja, daleko od izlaska iz krize.

»Ključna riječ ovoga problema je tranzicija«, ističe Torbica. »Njene sadržaje upoznajemo preko njenih posljedica, a to su, među ostalim, korupcija, loš pravni poredak i slaba proizvodnja. Opadanje zaposlenosti nije praćeno otvaranjem novih radnih mjesta u privatnom sektoru, niti porastom samozapošljavanja. Privatizacija poduzeća poslužila je pojedincima za lako bogaćenje i špekulacije, što

raju minimum onoga što im zakon omogućava. A to je ponegdje jako teško«, kaže Hudi. »Što reći o vlasniku ili direktoru jedne tvornice koji se uopće ne pojavljuje u tvrtki, a radnici mu štrajkuju jer pola godine nisu dobili plaće. Ovi najnoviji primjeri trebaju biti alarm nositeljima vlasti da Subotica počinje zaostajati za drugim gradovima u zemlji.«

Z. Perušić

u otvaranje novih radnih mjesta, rezultati sami po sebi pokazuju da to trebamo nastaviti.«

UPOZORAVAJUĆI INDEKS BIJEDE

Profesorica makroekonomije na Ekonomskom fakultetu u Subotici dr. Danica Drakulić smatra, međutim, kako se kvaliteta svake vlade mjeri količinom društvenog bruto proizvoda, stopom nezaposlenosti, stopom inflacije i pokrivenošću

strukturi, pa se uopće niti ne bave ekonomijom i reformama, osim možda kratkoročno.«

Da se domaći političari problemom nezaposlenosti nisu bavili 20 godina unazad, tvrdi i politolog Boško Kovačević.

»Kod nas se prvobitna akumulacija kapitala odvijala po logici od prije 2 ili 3 stoljeća, iako postoje ozbiljni modeli po kojima se to može izvesti na drugačiji, bolji način, da to ne bude na ravni primitivnih odnosa političkih

Strani kapital riješit će dio, ali ne cijeli problem

*Proizvodnja organske hrane mogla bi biti najprofitabilnija grana za ovaj grad, gdje postoji iskustvo u prehrambenoj industriji, ima prostora, vode, a sada ima i mogućnosti prodaje EU * Palić sigurno ima turistički potencijal, ali dok jezero nije čisto uopće nema smisla niti razmišljati o tome*

Subotička gradska uprava iskoristila je mogućnost zatražiti stručnu pomoć Njemačke organizacije za tehničku suradnju (GTZ), te putem ovog poduzeća, koje nudi podršku u rješavanju političkog, ekonomskog, ekološkog i socijalnog razvoja, već oko pola godine u Gradskoj kući radi Jörg Heeskens kao savjetnik gradonačelnika za gospodarski razvoj i strana ulaganja u Uredu za lokalni ekonomski razvoj. Heeskens je diplomirao na studiju političkih znanosti s temom političkog sustava u Srbiji, o čemu sada piše i doktorski rad, a na prostorima bivše Jugoslavije živi već dvije i pol godine. Najprije je studirao u Sarajevu i Beogradu, a potom je radio kod GTZ insituta u njemačkom Goethe-Institutu u Zagrebu.

Smatra kako je za Suboticu dobro što je zatražila od GTZ-a stručnu pomoć, jer time pokazuje dobru volju i otvaranje prema inozemstvu.

»U Njemačkoj i u inozemstvu ljudi imaju strah od političkih situacija na Balkanu. Nije to samo loš imidž, to je loše iskustvo s politikom, korupcijom, itd. Kada stranci koji dolaze u Suboticu vide kako ovdje u Gradskoj kući radi jedan stranac koji sudjeluje i poznaje okolnosti, to još ne znači da tamo nema korupcije, ali jest korak prema povjerenju i većoj transparentnosti. Mislim da je to i šansa za grad i gradonačelnika, koji je mlad i čini mi se da stvarno pokušava mijenjati stvari.«

Vaša se pomoć odnosi na područje gospodarskog razvoja. Kako vidite perspektive?

Ljudi ovdje očekuju kako će kapital doći iz inozemstva i da će se time riješiti gospodarski problemi, ali to neće biti. Strani kapital može riješiti jedan dio ekonomskih pro-

blema, ali potencijal je ovdje i ljudi su ovdje. Primjerice, prošle su godine 80 posto novih radnih mjesta u Srbiji otvorile postojeće domaće tvrtke. Dakako, potreban je i inozemni kapital, ali ključ rješenja je ovdje, to su mala poduzeća koja već postoje.

Koliko vas slušaju kad im to kažete?

Slušaju, ali ne vjerujem da razumiju što kažem. U Srbiji je često problem što ljudi govore jedno a rade drugo, to je moje iskustvo.

mijem sve što se desilo, a često je i bolje da ne razumijem.

Prečesto ljudi previše očekuju od politike, a politika ne može riješiti problem, ne može otvoriti nove tvrtke – to mogu sami ljudi, i možda je ovakav način razmišljanja u Subotici malo bolji nego u drugim mjestima u Srbiji, jer ljudi sami žele raditi nešto. Nije kriv drugi čovjek, nije gradonačelnik kriv, nije Amerika, Europska Unija ili Beograd, moraš sam riješiti svoje probleme. Politika može stvoriti mogućnost ljudima da otvore mala poduzeća, da svaki čovjek koji

ode, na žalost, ali budućnost su ljudi ovdje.

Mislite li da Subotica kreće prema rješavanju problema?

Subotica nije Srbija, jest dio Srbije ali, kako ja to vidim, ovdje je ipak drugačiji način rješavanja problema nego što je to u Beogradu ili još južnije. Ovdje se ozbiljnije pristupa, to je moje privatno mišljenje. Ima i tu dosta ljudi koji govore jedno, a rade drugo, ali rade nešto. Subotička gradska uprava do sada nije imala svoje zemljište koje bi mogla prodavati kao industrijski park, takvu mogućnost su imale samo privatne osobe, a ozbiljni investitor neće kupiti zemljište za izgradnju od privatnika. Grad sada ima u svojim rukama prostor u vojarni i u slobodnoj zoni, i to je šansa za razvoj. Zbog svjetske ekonomske krize imali smo dvogodišnju stanku investiranja, i Subotica je imala vremena raditi svoje domaće zadatke, a sada ima šansu krenuti. Stvarno vjerujem da takva mogućnost do sada nije postojala samo zbog prostora.

Koja bi grana gospodarstva mogla biti zanimljiva za Suboticu?

Prije svega proizvodnja organske hrane, to je velika šansa za Suboticu i Vojvodinu u cjelini. Ovdje postoji iskustvo u prehrambenoj industriji, ima prostora, vode, a sada ima i mogućnosti da se organska hrana prodaje EU. Velike tvrtke koje proizvode samo jeftinu hranu nemaju budućnost, ali kvalitetna i dobra organska hrana može imati. Potom, sigurno jedna od mogućnosti može biti elektrotehnika, već postoje Loher i Siemens, ATB Sever i ljudi imaju iskustva u tom području.

S druge strane, u odnosu na Srbiju Subotica ima najveći broj poduzeća po osobi, što znači da su

Jörg Heeskens

Ipak, mislim da ova ekipa ljudi u Gradskoj kući zna kako svijet ne čeka na Suboticu i da neće sutra doći neki veliki investitor koji će riješiti sve probleme koji ovdje postoje. Ali ljudi na ulici očekuju od politike da donese neke investicije iz inozemstva.

Ljudi to očekuju, jer političari imaju moć.

Ovdje sam pola godine i ne razu-

ima neku kreativnu ideju dobije prostor, vrijeme i malo novca da pokuša realizirati svoj posao.

Vjerujem da ljudi nemaju više iluzija, da su potpuno razočarani u sustav, onim što se desilo u privatizaciji i na političkoj sceni, ali što je rješenje? Stajati i ne raditi ništa dalje, govoriti – ne možemo ništa jer je svuda korupcija? Razumijem svaku osobu koja kaže – meni je dosta. Možda bih ja bio prvi koji bi otišao. Razumijem svakog tko

ovdje ljudi već spremni početi raditi kao privatnici i rješavati svoj problem.

Je li razvoj turizma na Paliću ozbiljna priča?

Palić sigurno ima turistički potencijal, ali dok jezero nije čisto uopće nema smisla niti razmišljati o tome. Šansa za turizam postoji, ali ne samo kroz izgradnju hotela i golf terena, jer toga ima svuda u svijetu, nego razvojem biciklističkog turizma, ruralnog i etno turizma. Ne samo Subotica, već i cijela ova regija zbog blizine Dunava ima mogućnost za razvoj turizma, ali turizam nikada ne može biti budućnost ekonomije. Vidite to i na primjeru Hrvatske koja ima turiste, ali to ne znači da životni standard raste zbog toga. Ni Švicarska i Norveška ne žive od turizma, niti najbogatije zemlje u svijetu ne žive od toga, jer to nisu radna mjesta koja donose značajan profit.

U Srbiji svi znaju za Palić i to su dobre pretpostavke, ali prvi korak mora biti čišćenje jezera i nema smisla pričati i planirati nešto što je tako daleko od realnosti, i kad grad nema snage završiti jedan gradski bazen.

Kako vidite političku situaciju u Subotici?

Možda ne mogu biti posve objektivni, jer sam angažiran u Gradskoj kući, ali trenutačno je komplicirana situacija. Razumijem što se desilo, no meni se čini kako o tome nije odlučio grad, nego je odlučeno iz Beograda, premda suradnja

između Saveza vojvođanskih Mađara i Demokratske stranke još postoji, kako ja to vidim.

Kako doživljavate ovdašnji mentalitet?

Već dugo se bavim temom Balkana i naučio sam živjeti s tim mentalitetom koji jedan dan voli, a drugi dan mrzi. Sada već umijem procijeniti očekujem li u nekoj situaciji previše i kako mogu privoljeti ljude da urade ono što treba. Ponekad poludim i mislim

odvija, a ovdje još nije moguće niti otvoriti tu temu i reći kako će možda biti neki kongres u rujnu. Ako bih to danas rekao dobio bih neki odgovor bezveze, kao – da, super. Oni znaju što će biti sutra i prekossutra, a nemaju pojma što će biti u rujnu, to je previše daleko.

Je li takav mentalitet otežavajuća okolnost prilagođavanju standardima EU?

Nije to problem, imate to i u Bugarskoj i Rumunjskoj. Takav način

jer se ovdje može riješiti svaki problem i bez plana.

Što za vas osobno znači iskustvo ovdje?

Radio sam kao savjetnik za političare u Švicarskoj, tamo je politički sustav završen, ništa se više ne mijenja, a ovdje se nešto desilo, i za mene, koji imam 32 godine, velika je šansa raditi negdje gdje su se desile važne stvari. Sada Srbija, kao i grad Subotica, mora odlučiti gdje ide i za mene je interesantno što mogu biti tamo gdje se nešto dešava.

Dopada mi se u Subotici što mogu čuti mađarski i srpski, odnosno hrvatski jezik, što imate katoličku, pravoslavnu i protestantsku crkvu, džamiju, to je nešto čega nema u Srbiji, a ne znam ima li toga svuda u Vojvodini. Čini mi se da je Subotica stvarno središte vojvođanskog života. Samo, ovdje u Subotici stalno čujem kako smo mi ovdje malo bolji nego oni, naša je educiranost bolja, mi imamo habsburško naslijeđe. Ali samo sjede i govore – mi smo bolji, a ne dokazuju to svakodnevnim radom. Ponekad imam osjećaj da ljudi, ne bih rekao da su arogantni, ali misle – pa, mi smo Vojvodina, nismo mi Šumadija. Kada slušate to svaki dan ponekad i povjerujete, ali da biste to dokazali morate raditi svaki dan, ponovno i ponovno. Što me je briga za ono što se desilo prije 200 godina i što je ovdje bio Habsburg? To je odlično, vidimo to po gradskoj arhitekturi, ali to je prošlost. Budućnost ne možemo graditi na tomu što je ovdje nekad bio Habsburg.

S. Mamužić

Proizvodnja organske hrane – velika šansa za Suboticu

da stvarno ne mogu više, ali onda drugi dan kažem sebi OK, ovdje je drugačije. Primjerice, planiramo neki kongres u rujnu i njemačka strana već točno zna u kom će hotelu biti osiguran smještaj, tko će prevoziti, u koliko se sati što

života može biti šansa, jer kada mi u Njemačkoj sve isplaniramo pa se desi nešto što nije u planu, onda padnemo i ne znamo dalje. Ovdje ljudi ne planiraju tako dugoročno, ali na kraju riješe problem. Spontani su i kreativniji, i to je šansa

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

KOMENTARI O DEKLARACIJI SKUPŠTINE SRBIJE O OSUDI ZLOČINA U SREBRENICI

Bošnjaci i svijet pozdravljaju, Srbi potpuno osuđuju

Predsjednik RS-a Rajko Kuzmanović ocijenio da je Deklaracija o Srebrenici, koju je Skupština Srbije usvojila, apsolutno neprihvatljiva i kontraproduktivna interesima Republike Srpske i srpskog naroda u cjelini

Deklaracija o osudi zločina u Srebrenici, koju je nedavno usvojila Narodna skupština Srbije, različito je primljena u BiH, a bilo je i burnih reakcija, jer se u Deklaraciji niti jednom riječju ne spominje genocid.

»Deklaracija ne sadrži termin genocid, a izdvajanje Srebrenice od ostalih zločina u Bosni i Hercegovini je opravdano samo ukoliko je popraćeno pravnom definicijom tog zločina utvrđenom od strane Međunarodnog suda prav-

ne, može protumačiti kao izraz dobre volje ako se ti ciljevi provode u praksi.

VIŠEGODIŠNJI NAPORI

Član Predsjedništva Stranke za BiH *Beriz Belkić* kazao je kako usvojena Deklaracija o osudi zločina gubi na svojoj težini bez riječi genocid.

»Deklaraciju, nakon svih ovih godina natezanja i navlačenja, načina rasprave, manipulacija i špekulacija te lobiranja međunarodne zajednice o ovom pitanju, nisam shvatio kao iskrenu. Ona je rezultat višegodišnjih napora međunarodne zajednice i nekih progresivnih snaga koje postoje u Srbiji, ali očito u nedovoljnom kapacitetu. Deklaracija nije izraz iskrenog uvjerenja već pragmatičnog pristupa i meni kao čovjeku ne znači puno«, kazao je Belkić.

Ipak, pojasnio je, ne može se osporiti da usvajanje Deklaracije nešto znači za ukupne odnose između BiH i Srbije.

Za razliku od bošnjačkih političara koji bar donekle prihvaćaju usvojenu Deklaraciju, političari iz Republike Srpske je potpuno negiraju.

»Usvajanje Deklaracije o osudi zločina u Srebrenici je nepotreb-

no i ne pridonosi rješavanju nesuglasica oko događaja iz neposredne prošlosti«, smatra predsjednik Vlade Republike Srpske *Milorad Dodik*. On je poručio da Deklaracija ne obvezuje institucije RS-a i izrazio bojazan da će jedan ovakav akt Narodne skupštine Srbije biti pogrešno interpretiran i protumačen kao dokaz kolektivne krivice jednog naroda.

Prema njegovim riječima, za zločin u Srebrenici, kao i za ostale zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije, neophodno je utvrditi individualnu krivicu, i konačnu riječ o tim zločinima prepustiti pravosudnim tijelima.

Predsjednik RS-a *Rajko Kuzmanović* ocijenio je kako je Deklaracija o Srebrenici koju je Skupština Srbije usvojila, apsolutno neprihvatljiva i kontraproduktivna interesima Republike Srpske i srpskog naroda u cjelini. Kuzmanović smatra da je usvajanje Deklaracije preuranjeno, dok se objektivno ne utvrdi činjenično stanje na koje se Deklaracija treba odnositi.

»Srbija, kao suverena zemlja, i njena tijela i institucije imaju pra-

vo samostalno donositi odluke, ali budući da je riječ o događaju koji se odnosi na BiH i RS, daje nam pravo da reagiramo. Neprihvatljivo je bilo kakvo dovodenje u vezu sudbine RS i ove Deklaracije, koja je unutarnje pitanje Srbije«, kazao je predsjednik RS.

On je naglasio kako je stav Republike Srpske i njenih predstavnika da pojedinci koji su počinili zločine, bez obzira kom narodu pripadaju, moraju odgovarati za takve postupke pred pravosudnim organima.

KORAK PREMA POMIRENJU

Predstavnici međunarodne zajednice u BiH pozdravili su usvajanje Deklaracije gledajući na to kao na znak pomirenja. Tako su i predstavnici Sjedinjenih Američkih Država pozdravili Deklaraciju o Srebrenici, kao pozitivan korak prema pomirenju. »Pozdravljamo rezoluciju Narodne skupštine Srbije kojom se osuđuje masakr u Srebrenici iz 1995, kao pozitivan korak prema pomirenju, okretanju od zločina iz prošlosti, jačanju regionalnih odnosa i unapređenju stabilnosti u regiji«, rekao je predstavnik za tisak State Departmenta *Marck Taner*.

On je na konferenciji za novinare rekao kako Washington pozdravlja, kao dio tog procesa, riješenost Srbije, izraženu u Deklaraciji, da nastavi napore da u potpunosti surađuje s Haškim tribunalom, uključujući napore za hvatanje i izručenje Haagu preostalih bjegunaca *Ratka Mladića* i *Gorana Hadžića*. On je ponovio kako je stav američke vlade da generalno podržava odluku Međunarodnog suda pravde da se u Srebrenici dogodio genocid.

A. Beus

de. Izražavam poštovanje svima u Srbiji koji su se borili da se stvari nazovu pravim imenom. Ovaj proces je pokazao da takvih ljudi u Srbiji nije malo i oni su demonstrirali zavidnu razinu građanske svijesti i hrabrosti, te istinsku želju za pomirenjem i zajedničkom europskom budućnošću«, izjavio je predsjedavajući Predsjedništva BiH *Haris Silajdžić* povodom usvajanja Deklaracije o Srebrenici u Skupštini Srbije. On je napomenuo kako se, u svakom slučaju, osuda zločina i isprika obiteljima žrtava, koji su izraženi u Deklaraciji, kao i želja za unapređenjem prijateljskih odnosa na osnovi poštovanja međunarodnog prava i teritorijalnog integriteta i suvereniteta Bosne i Hercegovine.

JEDNOGODIŠNJI PROJEKT KOJI OBUHVAĆA BOSNU I HERCEGOVINU, HRVATSKU I SRBIJU

Pomirenje u regiji

Pomirenje za budućnost: izazovi i perspektive europskih integracija – tema je regionalnog projekta koji obuhvaća tri zemlje – Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Srbiju. U okviru ovog jednogodišnjeg projekta do sada su održana tri tematska okrugla stola, i to u Mostaru, Nišu i prošloga petka u Osijeku. Na tim su se okruglim stolovima okupili predstavnici vlasti, civilnog društva, medija i stručnjaci, kako bi se potaknuo dijalog na regionalnoj razini o učinkovitom pomirenju kao ključnom

preduvjetu za nastavak procesa europskih integracija.

U završnici ovoga projekta bit će održana regionalna konferencija u Zagrebu na kojoj će biti prezentirani radovi o: jačanju efektivnog umrežavanja predstavnika civilnog društva koji rade na pomirenju i međuetničkoj suradnji na međudržavnoj i regionalnoj razini; izgradnji svjesnosti o uzrocima i posljedicama nedavnih sukoba u regiji; poticanju suradnje između predstavnika državnog i civilnog sektora u postizanju učinkovitog pomirenja u regiji

i podizanju svijesti o pomirenju, kao glavnom preduvjetu perspektive europskih integracija navedenih država.

Nositelj ovoga projekta je

asocijacija agencija lokalne demokracije, a financirala ga je Europska komisija, Instrument stabilnosti.

J. D.

SREDIVANJE INFRASTRUKTURE I NOVI PROJEKTI U STANIŠIĆU

Uređenje groblja, vodoopskrba, novi putovi

Nedavno je na oglasnoj ploči Mjesne zajednice Stanišić osvanuo napis kojim se mole svi građani koji imaju grobna mjesta na pravoslavnom i katoličkom groblju da potpišu ugovore o korištenju. U Mjesnoj zajednici su načinili katastarsko premjeravanje groblja i obavijestili građane o obvezi potpisivanja ovih ugovora. Ugovori bi trebali biti potpisivani na razdoblje od deset godina i godišnja naknada bi trebala iznositi između 200-300 dinara. Ovo je bio povod za razgovor s predsjednikom Savjeta MZ Stanišić *Ljubinkom Vračarićem*.

Znače li ovi ugovori o korištenju da i u Stanišiću, poput susjednih mjesta, skrb o grobljima preuzima somborska »Čistoća«?

Mjesne zajednice su upoznate s time da se bave djelatnostima za koje nisu registrirane i da to trebaju preuzeti ovlaštene tvrtke poput »Čistoće« i »Vodokanala« (koji bi preuzeo vodoopskrbu). Mi smo odmah ponudili ustupanje ovih djelatnosti. »Čistoća« je preuzela skrb o grobljima i odvoženju smeća u Kljajićevu, Svetozaru Miletiću i Čonoplji, uz već ranije preuzete Beždan, Kolut i Bački Monoštor, ali nisu u mogućnosti preuzeti Stanišić i Ridicu zbog dugog puta koji bi morali prelaziti i

Ljubinko Vračarić

to bi im bilo neisplativo. Zbog toga je Savjet MZ predložio da se obnovi stari Somborski put koji ide kroz atar pravo prema Rančevu i time bi se značajno skratila udaljenost. Put bi bio napravljen od tvrdo nabijenog tucanika i bio bi prohodan cijele godine. A što se tiče vodoopskrbe, cijela općina bi se trebala skrbiti s dvaju izvora iz

dvije tvornice vode, ali ni »Vodokanal« nije spreman trenutačno preuzeti vodoopskrbu. Srećom, Stanišić danas iz svojih izvora ima zdravstveno ispravnu – kvalitetnu vodu.

U kojoj fazi je obnova starog Somborskog puta?

Za taj put je urađen projekt koji nažalost zasad nije prošao. Ovih su dana su počeli radovi na ljetnom putu pokraj tvornice obuće, koji bi trebalo dovesti u fazu tvrdo nabijenog tucanika. Tako bi se dobila obilaznica oko sela koja bi izbjegla na Bajmočki put. Tako bi se preusmjerio promet tegljača s reпом izvan sela. Put je dug 3,5 km, a novac je osiguran za prvih 700 m. Sredstva u iznosu od 2 milijuna dinara osigurava Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu iz fonda za uređenje atarskih putova. Nadamo se da ćemo kroz iduće natječaje dobiti sredstva za dovršetak puta.

Zaobilaznica

To je, uz izgradnju kanalizacije i otvaranje bar još dva nova pogona, preduvjet da se Stanišiću vrati status općine.

Šta bi se dobilo statusom općine?

Jednom riječju – novac. Sva sela skupa broje 49 posto stanovništva, a dobivaju samo 8 posto sredstava. Tim sredstvima pokrivamo samo elementarne potrebe. Kao općina možemo konkurirati u fondove EU za nerazvijene. Kao općina možemo donijeti odluku o otvaranju graničnog prijelaza u Ridici i to bi preko Stanišića i Svetozara Miletića bio najkraći put u EU. Ta bi tri mjesta i činila buduću općinu, sa Stanišićem kao središtem.

Postoje li još neki poslovi koji su u tijeku? Što je s cestom do Svetozara Miletića koja je trebala biti urađena do mlina, a stala je pred selom?

Ta cesta, vrijedna 226 milijuna dinara, po projektu treba biti urađena kroz selo do mlina i to treba biti urađeno za mandata ovoga savjeta. Ovo je godina krize, smanjena su nam sredstva i za sada uspijevamo namaknuti sredstva za izradu projekata koje slažemo i čekamo bolja vremena. Prvi smo krenuli u neke projekte, poput kanalizacije koja bi trebala biti urađena za mjesta Stanišić i Ridicu.

Savo Tadić

ERNESTINOVO DOMAĆIN 7. MEĐUNARODNE KOLONIJE MLADIH

U Ernestinovu, malom ali lijepom mjestu nadomak Osijeka, održana je od 6. do 9. travnja 7. po redu Međunarodna kolonija mladih uz sudjelovanje dvjestotinjak djece iz Hrvatske, Slovenije i Srbije i 50-tak osoba uključenih u organizaciju, od čega 15-tak voditelja radionica.

Četiri su dana sva ta djeca predano radila, da bi u petak, 9. travnja, priredila izložbu koja je izmamila dah brojnim posjetiteljima, jer djeca su se predstavila kao pravi i istinski umjetnici u keramici, kiparstvu, slikarstvu, intarziji, slamarskoj umjetnosti, tradicijskom pjevanju, etno-dizajnu, ali i glede suvremenog plesa, stripa, batika, e-novina i radionice za djecu s posebnim potrebama nazvanu Plamena ptica.

DVIJE KOLONIJE U MALOM MJESTU

Moto ovogodišnje kolonije glasi »Veliko u malom« i to su pojašnjavali i voditelj kolonije i ravnatelj Osnovne škole Ernestinovo *Damir Škrlec* te načelnik općine *Matija Greif*, ali najbolju definiciju dao je dugogodišnji voditelj radionice keramike *Dragutin Ciglar-Lao* iz Koprivnice, koji je djeci, a ima ih 15-tak u radionici iz čitave Hrvatske i iz susjednih zemalja, pojasnio da je tema vrlo široka, ali da u primisli imaju činjenicu kako je Ernestinovo mala općina a iznjedrilo je dvije velike, čuvene i prepoznatljive kolonije – veliku kiparsku koloniju »Petar Smajić« koja već bilježi 40. obljetnicu

Veliko u malom

Četiri su dana djeca predano radila,
da bi u petak, 9. travnja, priredila izložbu

snu ulicu, onu od Osijeka prema Vinkovcima, krasi stotinjak skulptura u podatnom slavonskom hrastu, a isto toliko ih je i u Parku skulptura, u centru mjesta ispred Galerije Petra Smajića, a svake se

nografija autorice dr. *Zlate Živaković-Kerže*.

Na otvorenju su govorili ravnatelj *Damir Škrlec* i načelnik *Matija Greif*, a u umjetničkom su dijelu programa sudjelovali članovi ple-

Plesni studio Shine

godine u kolovozu okupi tridesetak umjetnika iz čitave regije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovenije i Srbije, pohvalio se *Mato Tijardović*, predsjednik likovne udruge *Petar Smajić*. Koloniju su prepoznali, prije svih općina Ernestinovo, Osječko-baranjska županija, ali i Ministarstvo kulture RH i ovdje se, osim

sne skupine Shine iz Osijeka. Ravnatelj je istaknuo da od samih početaka kolonije sudjeluju i Hrvati sa sjevera Bačke, koji su donijeli sa sobom i umjetnost izrade predmeta od slame, a tu je još 13 radionica, tradicijskog i suvremenog tipa, i sukladno ciljevima kolonije, žele poticati razvoj darovitosti, njegovanje kulturne tradicije, rad

djeca dolaze, protegnuta na svih dvanaest mjeseci u godini.

I DJECA IZ BAČKE NA KOLONIJI

Jozefa Skenderović iz Subotice svih 7 godina vodi slamarsku radionicu kroz koju je prošlo stotinjak djece iz čitave regije. »I ove godine imamo 15-ak djece iz Osijeka i okolice, Subotice, Tavankuta, a naš je moto – velika snaga u malom zrnu, jer to nam zrno ponajprije osigurava kruh naš svagdanji i još puno toga, a krajnji je produkt slama, koja je osnova naše umjetnosti i istinski umjetnik od te slame može učiniti čuda. Od samih početaka vlada veliko zanimanje djece za ovu radionicu, ali i njihovih roditelja koji uživaju u završnoj izložbi«.

U odnosu na ranije projekte jedna novina je Etno-dizajn a radionicu vode *Irena Bando*, inače koordinatorica kolonije i *Anica Škugor*, modna kreatorica, poznata i priznata na ovim prostorima. Mlada je Osječanka radila s poznatim zvijezdama, živjela jedno vrijeme u Makarskoj, pa su njene kreacije spoj različitih tradicija iz različitih dijelova Hrvatske. Druga se novina odnosi na tradicijsko pjevanje, rekla nam je voditeljica radionice *Jelena Dragić*, i radi se o utjecaju etno-glazbe na svjetsku i suvremenu muzičku scenu. Jelena je, inače, članica popularnih osječkih Druge, koje su i ove godine sudjele na DORI, a djeca su joj iz Osijeka, Semeljaca, Ernestinova, Laslova i Tavankuta.

Jelena Dragić s djecom

i ovu, veliku-malu koloniju, koja prerasta u tradiciju, jer održava se već sedmi puta za redom.

I doista, Ernestinovo je velika kolonija u malom, a najdužu mje-

kipara, okupljaju i vrhunski slikari te naivni umjetnici čuvene hlebinske škole naive. Ernestinovačka je kolonija već planetarno poznata, a do kolovoza će iz tiska izaći i mo-

Jozefa Skenderović vodi slamarsku radionicu

s djecom s posebnim potrebama i razvoj multikulturalnosti. Kolonija već godinama ne traje samo ova četiri dana, već je kroz priređivanje izložbi u mjestima iz kojih

Izraz na licima ove djece dostatno govori o korisnosti naše nakane, rekao nam je na odlasku načelnik općine *Matija Greif*.

Slavko Žebić

U ZAGREBU PREDSTAVLJENE DVIJE NOVE KNJIGE MR. ĐURE VIDMAROVIĆA: »HRVATSKO RASUĆE« I »TEME O HRVATIMA U MAĐARSKOJ«

Sustavno prešućivane činjenice

Od izuzetne je važnosti odnos s većinskom zajednicom, jer primjeri iz prakse pokazuju da se bolje čuva manjinski jezik i kultura u onim sredinama u kojima većinska zajednica ima pozitivan stav prema manjinama, kaže Đuro Vidmarović

U Zagrebu su 6. travnja u Društvu hrvatskih književnika na Trgu bana Josipa Jelačića, u okviru tribine »Susreti u DHK«, predstavljene dvije nove knjige mr. Đure Vidmarovića: »Hrvatsko rasuće« i »Teme o Hrvatima u Mađarskoj«, u izdanju Naklade Bošković iz Splita.

Riječ je zbirki autorovih izabranih tekstova o Hrvatima u Bačkoj i Srijemu, u Austriji, Sloveniji, Boki kotorskoj, Makedoniji, Italiji te manjim dijelom na drugim kontinentima, dok u drugoj knjizi autor piše o Hrvatima u Mađarskoj, o konkretnim i praktičnim problemima s kojima se susreće hrvatska zajednica u toj državi.

PERSPEKTIVE HRVATSKIH MANJINA

»Prof. Vidmarović u tim svojim knjigama otvoreno progovara o sustavno prešućivanim činjenicama iz prošlosti i sadašnjosti Hrvata u Boki kotorskoj, u Sloveniji, Bačkoj i Srijemu. Među ostalim upozorava na sustavno prešućivanje hrvatskog imena u knjigama o Boki kotorskoj, na sustavno rashrvačenje bunjevačkih Hrvata u Bačkoj, na agoniju Hrvata u Srijemu, na činjenicu da Slovenci u Hrvatskoj imaju status nacionalne manjine, premda sačinjavaju 0,47 posto ukupnog stanovništva, dok Hrvati u Sloveniji, koji su dijelom autohtoni, nemaju manjinski status premda sačinjavaju približno 3 posto stanovništva te države«, rekla je prof. dr. sc. Sanja Vulić i

Zvonimir Marić, Sanja Vulić, Đuro Vidmarović i Božidar Petrač

dodala kako su zanimljivi i ostali tekstovi sabrani u ovim knjigama koji govore o perspektivi hrvatskih manjina na srednjoeuropskom prostoru i Mediteranu te o brojnom iseljeništvu diljem svijeta.

»Ove su knjige neprocjenjivo važne za kulturnu opstojnost naših manjina i iseljništva i obvezno ih treba posjedovati u svojoj kućnoj biblioteci«, zaključila je dr. Vulić.

Voditelj tribine DHK mr. sc. Božidar Petrač podsjetio je na činjenicu da je prošlo već punih 18 godina od uspostave neovisnosti Republike Hrvatske te da je to učinjeno zajedničkim naporima iseljništva, autohtonih hrvatskih manjinskih zajednica i matičnog naroda.

»Nažalost, nismo dovoljno učinili u institucionalnom povezivanju našeg raseljenog naroda s matičnom državom na novim osnovama, premda smo imali sve potrebne uvjete za to. Dakako da je za naše društvo jako bitno čuvanje vlastitog identiteta na koji su, između ostalog, snažno utjecale i migracije, jer je iseljavanje iz Hrvatske nezaobilazni dio našeg civilizacijskog i kulturnog nasljeđa«, rekao je Petrač i ustvr-

dio kako je od primarne važnosti oblikovanje modernog hrvatskog identiteta koji će sve dijelove hrvatskog nacionalnog korpusa, iseljene, autohtone i Hrvate u matičnoj zemlji, kulturno integrirati u cilju očuvanja njegove posebnosti u europskom i svjetskom kontekstu.

SVJEDOČANSTVO O STATUSU ISELJENIŠTVA

Bivši veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Mađarskoj prof. dr. sc. Zvonimir Marić u svom je predstavljanju »prošetao« tekstovima ovih dviju knjiga Đure Vidmarovića te čestitao autoru na izvrsno obavljenom poslu i velikom trudu koji je uložio u provedena istraživanja te zaključio kako smo ovim knjigama dobili jedno sasvim novo, posebno vrijedno svjedočanstvo o statusu našeg iseljništva i manjinskih zajednica u susjednim državama, ali i snažan argument u obrani od nasrta na njihovu pripadnost hrvatskom narodu.

Na kraju je autor knjiga Đuro Vidmarović zahvalio svima koji su pomogli u njihovom izdavanju i zahvalio na tvrdnji da su one neprocjenjivo važne za kulturnu

opstojnost naših manjina i iseljništva te da se u njima jasno mogu vidjeti izazovi manjinskog života i trajne težnje za čuvanjem svoje duhovnosti, vjerske, jezične i uopće kulturne samosvojnosti.

»Za pripadnike autohtonih hrvatskih manjina koji su političkom voljom svjetskih moćnika umjetnom granicom odvojeni od matičnog prostora s kojim čine stoljetnu jedinstvenu i neprekidnu cjelinu od izuzetne važnosti je odnos s većinskom zajednicom, jer primjeri iz prakse pokazuju da se bolje čuva manjinski jezik i kultura u onim sredinama u kojima većinska zajednica ima pozitivan stav prema manjinama, odnosno ako je taj stav negativan mladi pripadnici tih manjinskih zajednica uglavnom se distanciraju od svog materinjeg jezika i svog nasljeđa«, rekao je mr. Vidmarović uz zaključak kako je čuvanje materinskog jezika i nacionalne kulture vrlo težak i odgovaran posao, često popraćen nerazumijevanjem većinskog naroda, a nekada i otvorenim neprijateljstvom, te da se od matične države Hrvatske očekuje još veći angažman i pomoć u čuvanju nacionalnog identiteta hrvatskih manjina u Europi.

Zlatko Žužić

Dolaze bolja vremena

Hrvatska manjina na ovim prostorima samo uz nacionalno svjesnu mladež može imati svijetlu budućnost - kaže izabrani predsjednik Mario Vrselja

U Srijemskoj Mitrovici 8. je travnja osnovana Mladež Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Osnivačka skupština održana je u prostorijama DSHV-a u tom gradu. Za predsjednika Mladeži jednoglasno je izabran apsolutno povijesti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu **Mario Vrselja**, koji je za HR izjavio:

»Drago mi je što smo nakon duljeg vremena uspjeli osnovati Mladež podružnice DSHV-a Srijem u Srijemskoj Mitrovici. Kao predsjednik Mladeži naše podružnice trudit ću se da mladi Hrvati u Srijemu prvenstveno očuvaju svoj vjerski i nacionalni identitet. Dugo su vremena mladi u Srijemskoj Mitrovici i općenito u Srijemu bili apsolutno izolirani što se tiče kulturnih dešavanja naše nacionalne manjine, jer nije postojala dobra organiziranost, niti realan uvid u situaciju kulturnog djelovanja, za razliku od naših kolega u Bačkoj. Sve što je do sada postojalo bio je folklor i organizirana putovanja

preko Rimokatoličke crkve. DSHV je realna opcija i prilika da naša mladež kroz niz sportskih i kulturno-edukativnih dešavanja na prostoru Vojvodine, Srbije i Hrvatske dobije priliku za svoje djelovanje. Smatram da je mladima potrebno više prostora za dokazivanje kroz niz manifestacija i radionica, gdje bi se oni prvenstveno iz Srijema

lakše povezali i upoznali, a na taj način proširili i pomladili članstvo DSHV-a. Protjerivanje preko 35.000 Hrvata iz Srijema za vrijeme Domovinskog rata prouzročilo je da mnogi mladi Hrvati i dalje žive u strahu jer imaju iskrivljenu sliku sadašnjosti, a za što je kriva neinformisanost i pogrešno tumačenje vlastite povijesti. Premda ne

postoji hrvatska obitelj čiji članovi ili prijatelji nisu prisilno iseljeni iz Srijema, mladi moraju shvatiti da su došla bolja vremena i da naš nacionalni i kulturni opstanak ovisi o nama mladima. Smatram da su na čelu vodstva Mladeži DSHV-a izuzetno sposobni, obrazovani i motivirani ljudi koji će u budućnosti biti okosnica stranke. Prelo Mladeži DSHV-a govori samo za sebe. Taj divan događaj je zrcalo naše sadašnjosti i odskočna daska za motivaciju naših mladih i podizanje nacionalne svijesti vojvođanskih Hrvata. Nadam se da će nam crkveni velikodostojnici i dalje biti od velike pomoći i ovom prigodom im zahvaljujem, jer su oni upravo ti koji nam pomažu u jačanju naše volje i optimizmu. U Srijemskoj Mitrovici mladež naše podružnice Srijem obavlja veliku većinu posla prikupljanja potpisa za elektore za Hrvatsko nacionalno vijeće i za sada smo postigli zavidan rezultat, što je još jedan dokaz da naša mladež sve više shvaća kako budućnost Hrvata počiva upravo na njoj. Pohvalno je staviti nacionalni osjećaj ispred svega, jer hrvatska manjina na ovim prostorima samo uz nacionalno svjesnu mladež može imati svijetlu budućnost«, kaže Mario Vrselja.

D. Š.

FOLKLORAŠI HKUPD-A »MATOŠ« IZ PLAVNE GOSTOVALI U HRVATSKOJ

U Budrovci na nedilju bilu

Na početku treće godine djelovanja »Matoševi« su folklorasi po drugi put nastupili u Hrvatskoj. U subotu, 10. travnja, sudjelovali su na XV. folklornoj manifestaciji KUD-a »Šokadija« u Budrovcima, mjestu nadomak Đakova u Osječko-baranjskoj županiji.

KUD »Šokadija« u Budrovcima osnovan je 1983. i u ovom malom selu predstavlja značajan čimbenik kulturnog života. Rad ove udruge odvija se u više odjela pod stručnim vodstvom, uz potporu mjesnih vlasti. Kontinuirano rade dječja, srednja i odrasla folklorna skupina, te ženska pjevačka skupina i tamburaški sastav. U okviru udruge radi tamburaška škola za početničku i naprednu skupinu. Od tajnika KUD-a »Šokadija« **Željka Vurma**, koji radi s mladim tamburašima

i pjevačima, saznali smo kako je ovo najbolji način da se formiraju dobri tamburaški orkestri i povratu ugled tambure u našoj glazbi.

Ove je godine KUD »Šokadija« organizirao 15. po redu manifestaciju »U Budrovci, na nedilju bilu«, koja je započela već u četvrtak, 8. travnja, radionicom šaranja jaja i izradom ručnih radova. Nastavljena je u subotu, 10. travnja, otvorenjem izložbe fotografija o radu KUD-a u proteklom razdoblju i nastupom folklorne skupine. U okviru manifestacije, u nedjelju 11. travnja, održana je i VIII. smotra pučkog crkvenog pjevanja.

»Matoševi« su folklorasi nastupili u folklornom dijelu programa u kome je sudjelovalo pet kulturno-umjetničkih društava: KUD »Šokadija« Budrovci, KUD »Sloga« Bapska, KUD »Ivan

Filipović« Velika Kopanica, KUD »Tena« Đakovo. U prepunoj školskoj sportskoj dvorani sve su udruge predstavile svoja najbolja folklorna ostvarenja i time na najbolji način prikazale bogatstvo i raskoš šokačkog folklor.

Na završetku bogate i raznovrsne folklorne večeri HKUPD »Matoš« je izveo Splet pjesama i plesova iz okolice Plavne u koreografiji **Evice Bartulov** i **Ilone Gurić**.

Da je ova manifestacija značajna u ovom kraju svjedoči i velik broj broj uzvanika koji su joj nazočili, a među njima je bio i gradonačelnik Đakova i saborski zastupnik **Zoran Vinković**, predstavnici svih mjesnih udruga i tijela vlasti, te mjesni župnik župe sv. Nikole u Budrovcima.

Opet se pokazalo kako su

Slavonija, Srijem, Baranja i Bačka jedno glazbeno područje u našoj narodnoj glazbi. To je područje istih melodija, ritmova, istog glazbenog izričaja, područja u kojime je tambura naše glavno narodno glazbalo. A pokraj svega ovoga, svako je mjesto ipak sačuvalo i svoje specifične karakteristike kao osebnost u velikom bogatstvu cjelokupnog našeg narodnog glazbenog blaga.

Zvonimir Pelajić

Ispravak

U prošlom broju Hrvatske riječi u tekstu naslovljenim Otvorena vrata galerije »Jelačić« pogriješili smo navodeći prezime slikara. Umjesto Vladimir Mlinarić, trebalo je pisati Vladimir Milarić. Ispričavamo se autoru slika i čitateljima.

Uredništvo

Šokačko kolo u dvoru od tisuću kvadrata

U dogledno vrijeme ova će sončanska udruga posjetiteljima otvoriti vrata Šokačkog doma, koji će biti prvi objekt u vlasništvu subjekta s hrvatskom nacionalnom odrednicom u Sonti

U selima šokačkog Podunavlja aktivno radi šest institucija kulture s hrvatskom nacionalnom odrednicom u svojem nazivu. Osim KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora i HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, koji su se poslije 2000. godine samo transformirali, ostale udruge još uvijek bilježe jednoznačnu cifru godina svojega postojanja.

Osim nacionalne odrednice, njegovanja višestoljetne tradicije Hrvata-Šokaca na ovim prostorima, vezuje ih još nešto: sve ove udruge za sada su beskućnici.

NEDOSANJANI SAN

Bez obzira na kvantitetu i kvalitetu rada, broj članova koje okupljaju, rejting njihovih manifestacija, razmišljanje o posjedovanju vlastitoga prostora za većinu je samo nedostižan, a najvjerojatnije će ostati i nedosanjani san. U početku djelovanja ovi subjekti u većini su bili »podstanari« u mjesnim župnim domovima, ili su djelovali u privatnim kućama svojih čelnika. Neke od udruge uspjele su se sustavnim radom nametnuti svojim mjesnim zajednicama i dobiti na uporabu prostorije koje su im pružile uvjete za koliko-toliko normalan rad svojih sekcija. Za nastupe na raspolaganju su im i dvorane mjesnih domova kulture ili vatrogasnih domova.

ISKORAK

Bitan iskorak u prevladavanju takvoga stanja napravila je Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte. Odmah nakon osnivanja javila se ideja o stvaranju vlastitoga prostora. Zahvaljujući financijskoj potpori Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, koncem 2006. godine kupljena je stara kuća u Sonti, izgrađena na placu površine više od tisuću četvornih metara, pogodna za adaptaciju u ove namjene. U okviru kuće bit će opremljen etno-

muzejski dio u tradicijskom stilu stare šokačke kuće, s namještajem i uporabnim stvarima iz svakidašnjice starih Sončana. Tu će biti postavljene i lutke muškarca, žene i djece, odjevenih u stare narodne nošnje.

Postavljanje stropa u maloj dvorani

Dvorište bi također imalo izgled starog šokačkog dvorišta. Ova cjelina bila bi prilagođena gostima za posjet i razgledanje. Drugu cjelinu tvorit će čitaonički i galerijski prostor.

Trenutačno se uređuje višenamjenska mala dvorana površine pedesetak četvornih metara, koja bi obuhvatila i prostor hrvatske knjižnice i čitaonice, s knjigama, časopisima i tiskom iz zemlje i Republike Hrvatske. Služit će radu i probama svih »Šokadijinih« sekcija, okupljanju i druženju članova i prijatelja udruge, a pružat će uvjete i za održavanje prigodnih izložbi likovnih i etno uradaka, te održavanju književnih večeri. U trećem dijelu objekta uredio bi se prostor za smještaj svih ostalih sadržaja vezanih za rad Šokadije, te uredski prostor s arhivom, čajna kuhinja i sanitarni čvor. Tijekom 2007. izvedeni su prvi građevinski radovi na uređenju fasade i zadnjeg potpornog zida. Isto tako izvedeni su i zahvati na uređenju dvorišta kuće.

U realizaciji ovih radova Šokadija se oslonila na potporu koju je dobivala kroz natječaje i na vlastitu radnu snagu. Jedan dio sredstava došao je i iz donacija. Do sada je utrošeno oko 10.000 eura u ovaj projekt, a procjena je da će do

finalizacije biti potrebno još najmanje toliko. Svakako, Šokački dom će postati bitan segment u očuvanju tradicije i identiteta Hrvata-Šokaca na ovim prostorima.

Ivan Andrašić

Zvonko Tadijan
u radnom ambijentu

Entuzijazam i dragovoljne akcije

»U Sonti ne postoji niti jedan objekt za kojega bi se moglo reći kako je pripadao nekoj od institucija hrvatske nacionalne zajednice«, kaže predsjednik KPZH »Šokadija« Zvonko Tadijan. »Upravo iz toga razloga u »Šokadiji« se rodila ideja o kupovini stare kuće, koja bi se potom preuredila dijelom u etno-muzej, dijelom u prostore za ostale namjene. Prvi dio ideje realiziran je i to je prvi objekt uopće uknjižen u Sonti kao posjed bilo koje institucije s hrvatskom nacionalnom odrednicom. Radovi na uređenju ne idu predviđenim tempom zbog nedostatka novca. Prostorije namijenjene etno-postavu uređene su, a nadam se kako ćemo nizom dragovoljnih akcija, uz minimum utroška sredstava, do konca godine osposobiti i prateće prostore. Nadam se i da će višenamjenska mala dvorana od oko 50 četvornih metara u budućnosti biti upravo prostor u kojemu će se okupljati mladi, naravno, ukoliko ih ponudnim sadržajima uspijemo privući. Jednostavno, moramo osmisлити programe koji će ih natjerati na razmišljanje koliko je svrsishodnije vrijeme provoditi ovdje i raditi nešto korisno, nego dangubiti po kafićima. Materijalna sredstva uvijek će biti problem. Vjerujem da ćemo uz svoj entuzijazam uspjeti namaknuti sredstva dovoljna za rad, jer ne moraju svi programi neizostavno biti skupi, da bi bili kvalitetni.«

MONS. BELA STANTIĆ, O OBNOVI POSTAJA KRIŽNOG PUTA NA SUBOTIČKOJ KALVARIJI

Toliko je dobrih ljudi, da moram neprestano zahvaljivati

Svi nosimo svoje križeve života i dobro nam je vidjeti da nismo sami u tome. Tako je kalvarija uvijek prava »škola života«

Subotička je kalvarija i ove godine tijekom korizme i uskrasnih blagdana bila mjesto molitve i okupljanja. Kao i prijašnjih godina okupljao se značajan broj ljudi koji su baš tu na Golgoti došli moliti na svoje nakane i tražiti utjehu kod Žalosne Gospe, kojoj je kapelica na kalvariji i posvećena. Kako smo mogli primijetiti, obnavljanje same kapelice je tek privedeno kraju, bar oni radovi koji su bili planirani za sada. No, planova ima još. Tijekom godine vjernici se najčešće kalvarije sjete samo za vrijeme korizme i Velikog tjedna, no o njoj treba voditi računa cijele godine. O samoj kalvariji, iako je ona gradska i pripada svim župama, skrbi župnik župe Isusova Uskrsnuća mons. *Bela Stantić*.

Kada je i kako nastala Subotička kalvarija?

Kalvarija je uvijek bila vrlo bliska katoličkom življu, osobito nama bunjevačkim Hrvatima. O tome govore i podaci da je ovo već treća kalvarija u Subotici. Kapelica je podignuta 1877. godine, a postaja 1879. godine. Zavjetnu kapelu

Žalosnoj Gospi je podigla *Vranka Mukić*, rođena *Malagurski*. Ispod kapelice su pokopani ona, njezin muž i cijela obitelj, dok su postaje donirali različiti sponzori, o čemu svjedoče pločice s imenima donatora.

Izgleda li kalvarija i danas onako kako je prvotno urađena ili su načinjene neke izmjene u samom izgledu?

Uglavnom je ostala ista. Svojevremeno se ispred kapele i triju križeva nalazio takozvani Božji grob s corpusom Isusovim. Međutim, sasvim je bio popucaao i počeo se raspadati. Zato smo ga uklonili i postavili stubište pred kapelicu koje je i danas tu. U postaje su stavljeni liveni likovi, jer su prvotni, koji su bili nacrtani na limu, oksidirali i likovi nisu bili prepoznatljivi. Na kapelicu je stavljen novi limeni krov i novi prozori i vrata. Urađeni su zidarski radovi u cijelosti na kapelici, na postajama, kao i na portalu na ulazu u kalvariju. Ograda je u cijelosti očišćena i obojena. U kapeli je načinjen novi kameni oltar prema

puku. Ove su godine zamijenjeni svi prozori na kapeli i ulazna vrata. Konačno smo prošle godine dobili struju u kapelicu, a obećana nam je i cjelovita rasvjeta kalvarije.

Rekli ste kako ove godine planirate obnoviti 14 postaja i da tražite darovatelje. Tko može biti donator i ima li nekih posebnih uvjeta?

Da. Hvala što ste to objavili i sponzori su se počeli javljati. Uvijek je problem novac. Malo se novca skupi na kalvariji, a puno je objekata koje treba održavati. Zato nismo u mogućnosti sami uraditi, nego molimo sponzore. Naši su ljudi siromašni i sve siromašniji, pa nam treba pomoć grada kao i tajništva iz pokrajine! Zahvaljujemo im na dosadašnjoj pomoći. Nemamo nikakvih posebnih uvjeta, svi koji žele pomoći uvijek su dobrodošli, a mogu se javiti na adresu: Župni ured Isusova Uskrsnuća, Gajeva 2, 24000 Subotica (telefon 524-496). **Kako uspijete sve radove financijski pokriti i pripremiti sve potrebno za pobožnost križnoga puta?**

Toliko ima dobrih ljudi koji mi pomažu, da ja trebam neprestano zahvaljivati. I ove godine sve što ste vidjeli i čuli, čega prije nije bilo, jest dobrota ljudi: rasvjeta kalvarije, ozvučenje, čišćenje, kićenje, dežurstva..., sve je to ljubav prema kalvariji. Ove je godine *Gabrijel Kujundžić* sa svojim ljudima potpuno osvijetlio kapelu iznutra i izvana. *Stipan Milodanović* i *Marinko Piuković* su sve dane što smo imali križni put na kalvariji osigurali i pripremili ozvučenje, te smo na svakom mjestu lijepo čuli i bez napora pratili razmatranja križnog puta. *Josip Kopilović* je s drugim dobrim ljudima očistio dvorište kalvarije, očistio postaje, aranžirao kapelu, okitio... Cijelo vrijeme muževi su dežurali dok je kalvarija bila otvorena, te otvarali i zatvarali kalvariju. I još puno drugih detalja koje ne stignem spomenuti. Isto sam tako dužan zahvaliti samoupravi našeg grada i tajništvu iz pokrajine od kojih smo dobili donacije pa smo mogli barem malo uraditi na kapelici i oko nje. Zar onda ne trebam zahva-

ljivati? Rekao bih da je to sve plod Kalvarije i onoga što smo tamo naučili.

O kalvariji skrbite otkako ste župnik u župi Isusova Uskrsnuća. Zbog čega ljudi toliko cijene kalvariju?

Smatram da ima više razloga od kojih bih želio naglasiti sljedeće: Znaate da je Kalvarija brdo pokraj Jeruzalema gdje je Gospodin Isus bio raspet na Veliki petak i gdje je umro. To nije jednostavan čin, jer znamo da je Isus Bog, a bio je raspet i ubijen od ruke čovjeka. I kad znamo kako je tekao cijeli proces Njegove osude, vidimo da je tu krivac netko drugi. I vidimo, glavni krivac je čovjekov grijeh za koga Božji Sin trpi i umire. Dakle, tu nije riječ o klasičnom traženju krivca i kazne, nego je tu na djelu Bog koji ljubi čovjeka i želi tom žrtvom biti žrtveni jaganjac, da bi se čovjek mogao vratiti Bogu. Isus je taj jaganjac koji plaća čovjekovu krivnju. To se vidi i po tome, što je sudac Poncije Pilat izjavio: »Ja na ovom čovjeku ne nalazim nikakve krivice...!« (Lk 23,4). A satnik izjavljuje: »Zaista, ovaj bijaše Sin Božji!« (Mt 27,34). Dakle, Isus je nevin, a ipak umire kao krivac.

Sad se vraćam na vaše pitanje: Ljudi koji imaju vjere, a nije rijetkost i drugi, osjećaju potrebu za dubljim proživljavanjem Isusove

Muke i Smrti, jer vjeruju da su i sami svojim grijesima bili uzrok tih Muka. Na kalvariji se može puno jače doživjeti sve to, jer tu imamo 14 postaja na kojima se vidi slika nekih detalja s Isusove Muke. Ljudi se kreću i to ih asocira na stvarni križni put kad je Isus po jeruzalemskim ulicama nosio križ, padao, susretao se sa svojom Majkom, s Veronikom, sa ženama koje su plakale gledajući Isusa. Za to se vrijeme sluša razmatranje i opis događanja što sve stvara ambijent koji je bio na Kalvariji kod Isusove Muke i Smrti. Ujedno, svi nosimo svoje križeve života i tako nam je dobro vidjeti da nismo sami u tome. Tako je kalvarija uvijek prava »škola života«.

Tijekom godina promatrate ljude kako dolaze na kalvariju, mole i odlaze napunjena duha. Koliko, po vašem mišljenju, pobožnost križnoga puta može utjecati na svakidašnji život ljudi?

Puno, jako puno. To i jest cilj pobožnosti križnog puta. Meni je uvijek žao kad po našim medijima slušamo o nekim »vjerskim običajima« i slično, kad se govori kao da je vjera i kršćanski život »obavljanje nekih običaja«. Nikako! To je život. Kad Bog nešto čini, to ima duboku podlogu. Za Njega je sve smišljeno i planski. Za Njega je sve poruka nama ljudima.

S obzirom da je vaša župa posvećena Isusovu uskrsnuću, je li onda kod vas na Uskrs ujedno i proštenje?

Da. To je još jedna milost za našu župu. Naša je crkva posvećena Isusovu uskrsnuću i to se vidi po velikoj slici *Zlatka Šulentića* koja dominira na čelu crkve. Nedavno smo dodali još dvije slike: Lazarovo uskrsnuće i Uskrsnuće svih ljudi na Sudnji dan, što je izradio *Lajčo Vojnić Zelić*. Naime, to je bila zamisao velikog biskupa *Lajče Budanovića* da nova katedrala bude sva u znaku uskrsnuća: Isusovo uskrsnuće, Lazarovo uskrsnuće (jer je mecena te crkve bio *Lazo Mamužić*) i uskrsnuće

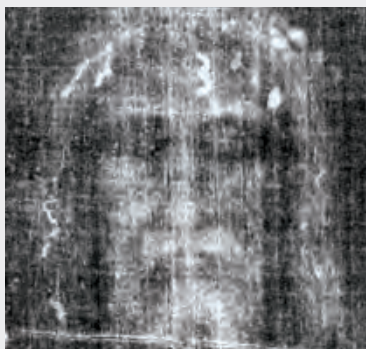
svih nas. Na sporednim oltarima se vide mjesta gdje su te slike trebale biti izrađene u mozaiku kao i Kristovo uskrsnuće. Kad je biskup *Matija Zvekanović* kao župnik u našoj crkvi dao naslikati sliku Isusova uskrsnuća, onda je otpala mogućnost da druge dvije budu u mozaiku. Tako mi u našoj crkvi imamo baš na Uskrs i proštenje. To mi je jako drago, jer se ljudi za Uskrs svakako ispovijedaju i u velikom broju pričešćuju. Tako onda mnogi postignu potpuni oprost, što je smisao proštenja. Zato kažem kako mi imamo najljepše proštenje, što je istina.

Željka Vukov

Torino očekuje više od dva milijuna hodočasnika Torinsko platno pred vjernicima

Uprvostolnoj crkvi u Torinu od 10. travnja izloženo je glasovito Torinsko platno. Očekuje se da će do 23. svibnja, do kada će Platno biti izloženo, više od dva milijuna hodočasnika posjetiti Torino. Na svečanoj misi koju je predvodio kardinal *Severino Poletto*, torinski nadbiskup i Papinski kustos Torinskoga platna, službeno je otkriveno Platno. Papa

Benedikt XVI. će razgledati Platno u sklopu svog pastoralnog pohoda Torinu, u popodnevним satima u nedjelju 2. svibnja. Iz organizacijskih razloga, svi se hodočasnici moraju unaprijed najaviti, a to se može obaviti putem web stranice www.sindone.org koja je raspoloživa na talijanskom, engleskom, francuskom, njemačkom, španjolskom i ruskom jeziku, prenosi IKA.

Ž. V.

Tribina Zajednice »Hosana«

Tribina na kojoj će svoja iskustva iznositi štićenici Humanitarno terapijske zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana«, bit će održana u srijedu, 21. travnja, u amfiteatru Otvorenog sveučilišta. Početak je u 17 sati. Tom će prigodom štićenici Zajednice govoriti o svojim iskustvima na putu izlaska iz pakla droge.

KRONOLOGIJA od 16. do 22. travnja

16. TRAVNJA 1818.

Pucnjavom iz mužara (prangija), glazbom i prigodnim govorima položen je temeljni kamen nove katne zgrade gimnazije. Nalazila se na glavnom gradskom trgu, tik do tadašnje Gradske kuće.

16. TRAVNJA 1941.

U gradu je zaveden redarstveni sat koji traje od 20 sati navečer do 5 izjutra. Vlada Mađarske u Pešti objavila je naredbu kojom su vojni obveznici židovskog podrijetla primorani na pomoćnu radnu službu u domobranskim jedinicama.

16. TRAVNJA 1994.

U malom parku na trgu ispred Gradske kuće otkriven je spomenik glasovitom književniku i prevoditelju *Danilu Kišu* (1933.-1989.). Bista je djelo subotičke kiparice *Erzsébet Weill*.

17. TRAVNJA 1903.

Umrlo je *Ivan Jese Kujundžić*, franjevac, profesor filozofije i prozaič. Pisao je pripovijesti s izrazitom socijalnom potkom, crtice iz vojničkog života, te tekstove drugih sadržaja. Rođen je 23. listopada 1842.

17. TRAVNJA 1919.

Održana je prva sjednica Proširenog senata (Gradskog odbora) grada Subotice. Zapisnik na ovome skupu vođen je na srpsko-hrvatskom i mađarskom jeziku, latiničnim i ćirilničnim pismom.

17. TRAVNJA 1986.

Subotičanki *Lujzi Mihalčić* (93) u Židovskoj je općini uručena izraelska Medalja pravednika. Ovo visoko odličje zaslužila je time što je u vrijeme prisilnog odvođenja Židova u Geto, a zatim u koncentracijske logore u Njemačkoj, 1944. prihvatila 16-godišnju djevojčicu *Miru Adanju* i time joj spasila život.

18. TRAVNJA 1956.

Pod ravnanjem *Karela Ančola*, širom svijeta proslavljena Češka filharmonija priredila je nezaboravan koncert u velikoj dvorani Narodnog kazališta. Subotička publika je oduševljeno pozdravila vrhunsku izvedbu umjetnika iz Praga.

18. TRAVNJA 1964.

U Zagrebu je iznenada umro skladatelj, muzikolog, plodan skladatelj,

sveučilišni profesor i svećenik *Albe Vidaković*. Rođen je u Subotici 2. listopada 1914.

18. TRAVNJA 1981.

Samo osam dana nakon okončanog popisa priopćeni su zbirni podaci: Subotička općina ima 154.008 stanovnika, a sam grad 100.245 žitelja. Oni žive u 56.300 kućanstava, od toga gradskih – 38.855. raspolazu s 56.300 stanova, od kojih u gradu ima 36.855 stanova ili kuća.

19. TRAVNJA 1963.

Pokopan je veleposjednik, istaknuti javni djelatnik, aktivni suradnik NOP-a, ministar u Vladi NR Srbije *Lajčo Jaramazović*. Na svom je salašu za vrijeme Drugog svjetskog rata imao veliku ilegalnu bazu, u njoj je skrivao i opskrbljivao borce Subotičkog partizanskog odreda. Iz nje je u brojne diverzantske akcije polazio potkraj ljeta i u jesen 1944. do oslobođenja Subotice.

19. TRAVNJA 1969.

U sklopu posjeta Vojvodini, u Subotici je boravio predsjednik SFRJ *Josip Broz Tito* sa suradnicima. Čelnici našega grada i Bačke Topole upoznali su predsjednika države s aktualnim problemima društveno-političkog, gospodarskog i kulturnog života žitelja ovog kraja.

19. TRAVNJA 1999.

Poslije ponoći, u 1:40 Subotica je drugi put bombardirana. Dva projektila pala su na prostor iza Velikog Radanovca. Prvi je eksplodirao, a drugi nije, te je sljedećeg dana uništen. U međuvremenu je započela gradnja kuće koja je oštećena prilikom prvog udara NATO zrakoplovstva u Ulici Ibolye Ferenci.

20. TRAVNJA 1946.

Rođen je *Vojislav Sekelj*, književnik, publicist, nakladnik, po struci inženjer elektrotehnike. Objavio je desetak knjiga pjesama, dva romana, te knjigu kritika. Njegova zbirka pjesama, pisana ikavicom bačkih Hrvata Bunjevaca, doživjela je tri naklade. Bio je utemeljitelj, glavni i odgovorni urednik dvotjednika *Žig*, koji je pokrenut 1994. Sada je, baš kao na početku, urednik mjesečnika glasila DSHV-a »Glas ravnice«. Prošle godine je, s još troje hrvatskih pisaca iz Vojvodine, odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

20. TRAVNJA 2006.

Dekan Ekonomskog fakulteta dr. *Pere Tumbas* promovirao je desetero magistara ekonomskih znanosti uručivši im diplome. Time su se priključili plejadi 358 magistara, koji su na ovom fakultetu magistrirali od 1965. godine.

20. TRAVNJA 2006.

Točno 280 sudionika: solisti iz Budimpešte i Segedina, Simfonijski orkestar subotičke Muzičke škole,

kao i veliki zbor, prikazali su u Dvorani sportova »Carminu Buranu« *Carla Orffa*. Bila je to kruna 30-godišnjeg iskustva mr. *Elvire Huszar*, pod čijim je ravnanjem upriličena ova monstr-izvedba, koju je pratilo oko tri tisuće Subotičana.

21. TRAVNJA 1914.

Uprava novoutemeljene Prve bunjevačke školske zadruge uputila je na ovjeru pravila s osnivačke skupštine održane 14. ožujka 1914. Ministarstvo unutarnjih poslova dalo je suglasnost, osim na pravila, i na održavanje nastave vjeronauka na materinjem jeziku. Odluka nije zaživjela u praksi zbog izbijanja Prvog svjetskog rata.

21. TRAVNJA 2007.

U HKC-u Bunjevačko kolo predstavljena je knjiga »Bezdan«, prvi roman mlade subotičke spisateljice *Željke Zelić* objavljen nakladom NIU Hrvatska riječ. O djelu su

govorili: preč. *Andrija Anišić*, *Milovan Miković*, *Zvonko Sarić* i *Zvonimir Perušić*.

22. TRAVNJA 1983.

Na tribini Otvorena knjiga (Radničkog sveučilišta) gostovao je poznati novinar i publicist iz Zagreba *Stevo Ostojić*. On je s nazočnima razgovarao o svojoj knjizi »Javni dnevnik«. Novinarsku karijeru je započeo 1945. godine u uredništvu ondašnjeg dnevnika »Hrvatska riječ«.

Cilika Dulić-Kasiba na koloniji u Prolom Banji

SUBOTICA – Članica likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice *Cilika Dulić-Kasiba* sudjelovala je na 16. po redu Međunarodnoj likovnoj koloniji »Planinka«, koja je od 1. do 11. travnja održana u Prolom Banji, nedaleko od svjetskog čuda Đavolja Varoš. Kolonija je ove godine okupila 23 umjetnika iz Srbije, Slovačke, Ukrajine, Južne Koreje, Rusije... Cilika Dulić-Kasiba se na ovom međunarodnom skupu kolega predstavila slikama »Dužijanca u Subotici« i »Zima u Vojvodini«.

Olja Đorđević režirala »Apartman« u osječkom HNK-u

OSIJEK – U osječkom Hrvatskom narodnom kazalištu (HNK) prošloga je tjedna izvedena nova dramska premijera: komedija »Apartman« autora *Neila Simona* u režiji *Olje Đorđević*.

Po riječima intendant osječkog HNK-a *Božidara Šnajdera*, riječ je o »pitkoj komediji«, koja u pet minijaturalnih priča kombinira klasični i »crni humor« te melodramatiku, a dugogodišnja suradnja i razmjena predstava s Narodnim kazalištem u Subotici rezultirala je dolaskom gostujuće redateljice i ravnateljice drame subotičkog kazališta *Olje Đorđević*, piše Hina.

»Preprekovo proljeće« u Novom Sadu

NOVI SAD – U petak, 16. travnja, u Gradskoj knjižnici u Novom Sadu bit će održana manifestacija pod nazivom »Preprekovo proljeće«, u povodu 110. obljetnice rođenja književnika i skladatelja *Stanislava Prepreka*. Početak je u 19 sati.

Elvis Stanić večeras na jazz festivalu

SUBOTICA – U okviru prvog međunarodnog jazz festivala »Jazzik« u Subotici, večeras (petak, 16. travnja) na Sceni »Jadran« u 21:30 nastupit će glasoviti hrvatski gitarist *Elvis Stanić* i njegov internacionalni bend *Jazz Ex Tempore*. Na dvodnevnom festivalu, koji je počeo jučer, sudjeluju izvođači iz: Srbije, Hrvatske, Mađarske, Austrije, Njemačke i Italije, a njegovo održavanje, među ostalima, poduprli su Ministarstvo kulture Republike Srbije i Grad Subotica.

Koncert tamburaša HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume

RUMA – U subotu, 17. travnja, u velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi bit će održan redoviti koncert Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec«. Rumski će se tamburaši ovom prigodom predstaviti svojim prepoznatljivim repertoarom u kome, osim djela tamburaške glazbe, značajno mjesto zauzimaju i transkripcije najpoznatijih skladatelja klasične glazbe. Uz tamburaše, nastupit će i vokalni solisti rumskog društva.

N. J.

Zbor i tamburaši iz Požege u »Kolu«

SUBOTICA – U subotu, 17. travnja, u svečanoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« bit će održan koncert mješovitog pjevačkog zbora KUD-a »Vila Velebita«, uz pratnju velikog tamburaškog orkestra glazbene škole »Krešimir Baranović« iz Požege. Program koncerta sastojat će se iz triju dijelova. U prvom dijelu publika će čuti izvorne ličke narodne pjesme (uz nastup samičara *Šime Čorka*). Dirigent je *Marko Majstorović*. Drugi dio koncerta činit će samostalni program tamburaškog orkestra pod ravnanjem *Saše Botičkog*, u okviru kojeg će biti izvedene popularne melodije u obradi za tamburaški orkestar. U posljednjem, trećem dijelu nastupa gosti iz Požege će izvesti popularne slavonske i starogradske pjesme. Početak koncerta je u 19:30, a ulaz je slobodan.

Mala scena Hrvatske čitaonice u Zemunu

ZEMUN – Mala scena Hrvatske čitaonice gostovat će u subotu, 17. travnja, u Zemunu, gdje će u Kazalištu Pinokio izvesti predstavu »Naš novi doktor«, a na poziv Društva hrvatske mladeži Zemuna. Početak je u 19 sati. Tekst predstave i režiju potpisuje *Marjan Kiš*, a u programu sudjeluje i mladi tamburaški sastav »Klasovi«.

Uskrsni koncert Collegium musicum catholicum

SUBOTICA – Uskrsni koncert zbora Collegium musicum catholicum bit će održan u četvrtak, 22. travnja, u 19 sati u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici. Na programu su djela *Pitonia*, *Marcella*, *Vidakovića*, *Dugana*, *Zupanovića*, *Klobučara*, *Cossetta* i *Sawea*.

Uz zbor će nastupiti komorni sastav gudača – profesora Muzičke škole i *Kornelije Vizin* za orguljama. Dirigent je *Miroslav Stantić*. Ulaz je slobodan.

Međunarodni okrugli stol »Urbani Šokci 5«

OSIJEK/SOMBOR – Peti po redu međunarodni okrugli stol »Urbani Šokci 5« u organizaciji Udruge »Šokačka grana« iz Osijeka i Udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora, bit će održan 23. travnja u Osijeku, a 24. travnja u Somboru u Velikoj dvorani Gradske kuće. O temi »Geografija pamćenja Šokaca i Bunjevaca« govorit će značajna imena iz svijeta znanosti i kulture, pripadnici ovih dviju grana hrvatskog naroda. Početak predavanja u Somboru je u 10 sati.

Z. G.

Drugi dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića

PLAVNA – Drugi po redu Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića bit će održani u Plavni u subotu i nedjelju, 24. i 25. travnja, u organizaciji mjesnog HKUPD-a »Matoš«. Manifestacija počinje u subotu, 24. travnja, u 9 sati okupljanjem slikara i otvorenjem Likovne kolonije u OŠ »Ivo Lola Ribar« (M. Tita 50).

Doček gostiju i uzvanika očekuje se u 15 sati također u školi, a u 15:30 počinje svečano otvorenje manifestacije u sklopu kojega će dr. sc. *Sanja Vulić* iz Zagreba održati predavanje na temu: »Josip Andrić i Slovačka«. U 16:30 manifestacija se nastavlja kulturno-umjetničkim programom u školskom holu, nakon čega slijedi sveta misa u mjesnoj crkvi u 18 sati i zajednička večera u 19 sati.

Drugog dana manifestacije, 25. travnja, program počinje svetom misom u mjesnoj crkvi u 9 sati i 30 minuta. Nakon mise program se nastavlja u holu škole, gdje je predviđeno razgledanje izložbe radova nastalih na Likovnoj koloniji. Predavanje na temu »Poetska galerija A. G. Matoša« održat će prof. *Katarina Čeliković* iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a početak je u 11 sati.

Za 12 sati najavljen je koncert glazbenih djela *Josipa Andrića*, nakon kojega će za sve sudionike biti priređen zajednički ručak, kojim će ujedno manifestacija biti zatvorena.

Predstavljanje knjige i CD-a »Hajdemo zajedno«

SUBOTICA – Knjiga duhovne poezije i nosač zvuka pod zajedničkim nazivom »Hajdemo zajedno«, autorice knjige *Mirjane Jaramazović*, te u glazbenoj izvedbi *Marije Jaramazović*, bit će predstavljeni u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće u petak, 30. travnja, u 19 sati. U programu nastupaju tamburaški sastav »Ravnica«, *VIS* »Proroci«, *Marija Jaramazović* i *Filip Čeliković*, te recitatori Hrvatske čitaonice.

Knjiga je objavljena u nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i Hrvatske čitaonice uz potporu autorice, a CD album izdaje »Laudato« iz Zagreba.

Svestrana umjetnička osoba

Osim učitelj po profesiji, Preprek je bio i skladatelj, pjesnik, orguljaš, zborovoditelj, improvizator na orguljama i glasoviru, glazbeni spisatelj, melograf i knjižničar

Piše: Đuro Rajković

Vojvodanski umjetnik-stvaratelj *Stanislav Preprek* (1900.-1982.) posjedovao je golemu umjetničku nadarenost. Osim što je po profesiji bio učitelj, bio je i skladatelj, pjesnik, orguljaš, zborovoditelj, improvizator na orguljama i glasoviru, glazbeni spisatelj, melograf i knjižničar. Odlično je znao njemački, francuski i esperanto, a dovoljno latinski i grčki. Zbog velike širine svoga djelovanja i zanimanja bio je i jedinstven renesansni intelektualac. Po narodnosti Hrvat, dalekim podrijetlom iz Moravske, živio je u malim provincijalnim sredinama gotovo nepoznat.

Povučen u sebe i slabog vida, Preprek je opravdanje za svoje postojanje nalazio u umjetničkom stvaranju, čitanju, prevodenju, znanosti i razmišljanju. Odražavajući u svojim djelima radost i tragičnost življenja ona predstavljaju snažan iskorak prema obogaćivanju osjećajnosti suvremenog čovjeka. Stvaranje mu je bilo katarza i oslobađanje od teških duševnih stanja i istinska nadoknada za životna razočaranja. Kao skladatelj prošao je kroz nekoliko stvarateljskih razdoblja da bi se ustalo u široko shvaćenoj tonalnosti. Stapanjem raznih glazbenih pravaca prošlosti sa svojim originalnim i izvornim glazbenim zamislima i rješenjima stvorio je svoj glazbeni jezik. Kretao se naprijed, ali ne u vrtlogu razbarušenog tehničkog izričaja, nego koračajući po zdravom tlu punom životnih sokova sposobnih da nahrane jednu bujnu i zdravu osobu.

SAMOZATAJNI SKLADATELJ

Preprek je bio čovjek energičan, razvijenog osjećanja dužnosti, koji nije potonuo u ništavilo života. Osamljen u svojoj sobi čuo je i bilježio glazbu koja potječe iz najljepšeg i najpjesničkijeg što je nosio u sebi. Doista je bio samozatajni skladatelj, jer je život posto-

jao u njemu samome i jer za njega nisu postojali krikovi gradskih bulevara. Svojim je duhom slijedio velike ideje čovječanstva, a svojom je dušom išao za velikom umjetničkom ljepotom.

Preprekov glazbeni opus broji oko 700 skladbi, a sastoji se od simfonije, komornih, crkvenih, vokalnih, orguljskih i glasovirskih djela. Njegova lirski glazba stoji uz sam bok svjetskoj vokalnoj i instrumentalnoj lirici.

Stanislav Preprek u svojoj sobi 1981. godine

Kao vrhunski glazbeni improvizator, uvijek na visini toga umijeća, Preprek je svoja improvizatorska nadahnuća izljevao i u crkvama gdje je vršio orguljašku službu. Iz jednog ili dva glazbena motiva ispredao je čitav glazbeni oblik, nizao tonove i boje, izvijao napjevene arabeske, sve nove i novije harmonije, dok njegovo djelo, u najuzvišenijem glazbenom zanosu, nije zazvučalo iz svih orguljskih svirala noseći dušu u nedohvatne mistične predjele. Čovjek takva kova, s tolikim stvarateljskim darom, morao je biti glazbenik.

Na likovnom polju Preprek se nije mogao razvijati zbog slabog vida i sljepoće. Ostavio je četrdesetak crteža iz svoje mladosti, koji svjedoče o njegovoj likovnoj

nadarenosti. Crteže crkvenih zdanja odlikuje kaligrafska preciznost dostojna sjevernjačkih majstora.

KNJIŽEVNI OPUS

Preprekov prozni doprinos je skroman. Napisao je novelu »Zadnje poglavlje«, odlomak romana »Nepoznatim, tamnim putovima«, dvije prozno-poetske crtice pod nazivom »Lattice« i »Na rubu noći« i završno poglavlje roma-

i vječnost. Zato se ovaj pogled čini mističnim. Pa ipak, svagdje osjećamo svijest koja sve želi kristalizirati i urediti Kaos u Kozmos.

Pokraj dubokih općečovječanskih misli, Preprekove pjesme obiluju i divnim slikama prirode. One nisu samo pjesme, one su glazba riječi, one su plavo-bijele simfonije neba i oblaka, zelene simfonije trava i cvijeća i sive simfonije lutanja kroz tmine.

Svojom sabranom poezijom, izdanom 2004. godine u Novom Sadu, Preprek se predstavlja kao uzbudljiv pjesnik. Ovladavši glazbenom, pjesničkom i donekle likovnom abecedom, on je u tišini provincije, najdulje u Petrovaradinu, bilježio svoj osobni doživljaj vremena. Visoko naobražen i kulturni on piše odnjegovanu poeziju izvan svih pjesničkih zahtjeva i naloga dana i trenutka. Ostavio je za sobom osam lirskih ciklusa, koje sada čitamo gotovo s nevjericom. Možemo se zapitati: kako je mogao ostati nepoznat tako bitan čovjek kulture i originalan pjesnički glas?

Preprekov prevoditeljski rad također je vrijedan i obilan. Prevodio je američkog pjesnika *W. Whitmana*, kineskog pjesnika *Li-tai-poa*, perzijskog pjesnika *Hafisa*, indijskog pjesnika *R. Tagorea* i njemačke pjesnike *A. Momberta*, *Th. Daublera*, *St. Georgea*, *R. Dehmela*. Preveo je podulju novelu »Lajningenova borba s mravima« *C. Stephensona* i roman »Majstor sudnjeg dana« *L. Perutza*. Njegov najuspjeliji prevoditeljski pothvat jest sjajan prijevod sumersko-babilonskog epa »Gilgameš« s opširnim nadahnutim proslavom. Ovaj drevni ep, biser svjetske književnosti, izdale su dosad mnoge naše tiskarske kuće učinivši ga poznatim našoj javnosti. Sve navedeno Preprek je preveo s njemačkog jezika.

I na kraju, važno je znati i to da je Stanislav Preprek stvarao zato što je morao, a ne zato da bi se nekome dopao.

IZLOŽBA »SUVREMENI HRVATSKI NAKIT« STIGLA U SUBOTICU

Isprepletenost urbanog i tradicijskog

Prikazan je umjetnički nakit 16 odabranih autora čije radove karakterizira sloboda u kombinaciji materijala

Izložbu je otvorila generalna konzulica Ljerka Alajbeg

Kako hrvatski umjetnici zamišljaju nakit danas i koji su trendovi u njegovoj izradi možete pogledati na izložbi »Suvremeni hrvatski nakit«, koja je do 25. travnja otvorena u Salonu Moderne galerije Likovni susret u Subotici. Prikazan je nakit 16 odabranih autora, čije radove karakterizira sloboda kombinacija materijala i isprepletenost urbano-ga i tradicijskoga.

Izložba »Suvremeni hrvatski nakit« je »putujući« projekt Ministarstva kulture Republike Hrvatske, ostvaren u suradnji s Glipkotekom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Izložba je na svoj put krenula prije dvije godine te preko Praga, Bratislave, Innsbrucka, Pečuha i Baje stigla i u Suboticu, gdje je realizirana u suradnji s ovdašnjim Generalnim konzulatom Republike Hrvatske i uz potporu Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata.

Otvarajući izložbu generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici mr. *Ljerka Alajbeg* je ukazala kako Hrvatska ima dugu tradiciju primijenjenih umjetnosti, pa tako i izrade umjetničkog nakita.

»Ideje su duboko ukorijenjene u tradiciji. Mi imamo općenito snažnu mediteransku i srednjoeu-

Gostovanje u Novom Sadu

Nakon Subotice, izložba »Suvremeni hrvatski nakit« seli se u Novi Sad, gdje će 27. travnja biti otvorena u Muzeju grada Novog Sada (objekt u Dunavskoj ulici). Tamo će se moći pogledati do 10. svibnja, a 16. svibnja u okviru Noći muzeja u prostorijama Turističke organizacije Novog Sada u središtu grada.

ropsku tradiciju, pa i izrade nakita. Tako se tragovi svega toga vide i u ovom nakitu. Mediji kojima se autori služe su različiti. Ima tu plemenitih kovina, drveta, svega što ljudi stoljećima obrađuju«, rekla je konzulica i dodala kako je nakit, možda i više nego neko drugo

umjetničko djelo, način komunikacije i zato ga vrijedi izložiti.

Ravnateljica Likovnog susreta *Olga Šram* je istaknula kako se na područja primijenjenih umjetnosti sve više reflektiraju suvremena događanja u svijetu vizualnih umjetnosti, što se može vidjeti i na ovim eksponatima. »Na njima se vidi duh našeg doba i trendovi u umjetnosti danas. U ovom slučaju to je ukras koji se povezuje sa suvremenim odjevanjem«, rekla je Šram.

Kao bitnu značajku izloženih radova istaknula je i poštovanje zanata i tradicije u obradi materijala od kojih je nakit izrađen, te pojasnila kako je na ovoj izložbi prisutan spoj dizajna, umjetnika, ideje i realizatora.

U okviru otvorenja izložbe nastupili su *Nenad Temunović* (tamburaško čelo) i *Saša Grunčić* (korepetitor), koji su izveli skladbu »Tambura Paje Kolarića« dr. *Josipa Andrića*.

D. B. P.

Autori i autorice

Izložba obuhvaća radove sljedećih autora: Stjepan Balja, Mario Beusan, Boris Borović, Mara Borović Fabijančić, Rea Boschi Gogolja, Vera Dajht Kralj, Eta Linčir, Lazer Rok Lumezi, Eva Lumezi Šimatović, Zlatko Ordčić, Karolina Pernar, Luka Petrinjak, Boris Pokos, Nenad Roban, Max Škledar i Davor Šuk.

IVAN LAJIĆ, MARIO BARA, »RATOVI, KOLONIZACIJE I NACIONALNA STRUKTURA SLAVONIJE U DVADESETOM STOLJEĆU«, INSTITUT ZA MIGRACIJE I NARODNOSTI, ZAGREB, 2009., STR. 212

Sličnost demografskih procesa u Slavoniji i Vojvodini

Rezultati istraživanja Lajića i Bare nameću usporedbe s Vojvodinom, kao susjednom regijom, koju karakteriziraju veoma slični etnodemografski procesi. Zbog toga je knjiga poticajna i za daljnja istraživanja demografskoga kretanja Hrvata u Vojvodini, napose zbog sličnosti s demografskim kretanjima Srba u Slavoniji

Piše: Slaven Bačić

Institut za migracije i narodnosti iz Zagreba, koji u okviru istraživanja vanjskih i unutarnjih migracija, hrvatskog iseljenništva i manjina, ima i značajnu nakladničku djelatnost (među stotinjak naslova, spomenimo samo »Leksikon migracijskoga i etničkoga nazivlja«, koji je 1998. objavljen u suradnji s Školskom knjigom, i časopis »Migracijske i etničke teme«, čiji je br. 3/1990 bio posvećen Hrvatima u Mađarskoj, s članicima i metodološkim postavkama od značenja i za bačke Hrvate), koja je prošle godine obogaćena djelom dvaju suradnika Instituta pod naslovom »Ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura Slavonije u dvadesetom stoljeću«.

PROMJENE U ETNONACIONALNOJ STRUKTURI

Knjiga Ivana Lajića (Karlovac, 1950.), ekonomista i demografa, koji više od dvadeset godina izučava demografske procese u Hrvatskoj, i Maria Bare (Sombor, 1977.), sociologa i povjesničara, koji se bavi istraživanjem plan-
skih migracija (agrarne reformi i kolonizacija) na panonskom prostoru, predstavlja rezultat analize demografskoga razvoja, osobito etničke strukture, Slavonije u bur-
nome XX. stoljeću na temelju 11 statističkih popisa i relevantne literature. Vrijedi naglasiti kako su teritorijalni opseg istraživanja, tj. prostor Slavonije, za potrebe ove knjige autori proširili izvan tradicionalnoga pojma Slavonije i na dijelove Baranje i Srijema unutar granica Hrvatske, tako da je istraživanjem obuhvaćeno pet današnjih hrvatskih županija (Virovitičko-podravsko, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska), kao posljedica činjenice da cijeli ovaj prostor tvori jedinstvenu makroregiju. U deset poglavlja knjige kronološki se prati kretanje stanovništva i promjene u etnonacionalnoj strukturi tijekom 20. stoljeća,

ivan lajić mario bara

ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura
slavonije u dvadesetom stoljeću

Večeras predstavljanje u Subotici

Hrvatsko akademsko društvo organizira predstavljanje knjige Ivana Lajića i Maria Bare »Ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura Slavonije u dvadesetom stoljeću« koje će se održati u petak 16. travnja u 19 sati u Plavoj vijećnici Gradske kuće. Knjigu će predstaviti suradnici Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba dr. sc. Dragutin Babić i autor Mario Bara.

uz detaljnu analizu izravnih i neizravnih utjecaja najznačajnijih političkih i društvenih zbivanja na mehaničko kretanje stanovništva: Prvi i Drugi svjetski rat, političko-teritorijalne promjene, planske državne i privatne agrarne kolonizacije, ekonomske migracije u poraću, deruralizacija i urbanizacija, migracije selo-grad i rat 1991.-95., pri čemu je ovome posljednjem posvećeno i posebno poglavlje, osobito njegovu utjecaju na razvoj ukupne populacije, na brojčane

međuodnose pojedinih etničkih skupina i na promjene dobne strukture stanovništva. Razumijevanju tekstualnoga sadržaja knjige doprinose brojni grafikoni i tablični prikazi kretanja stanovništva.

DALJNJE DEMOGRAFSKO STARENJE

Na temelju izvršenih analiza autori smatraju da će narušena dobna struktura, koja je dijelom posljedica naslijeđenih negativnih kre-

tanja iz prošlih razdoblja i pretežito snažnoga mehaničkog odljeva stanovništva 1990-ih godina te većega ratnog mortaliteta mladih reproduktivnih skupina, utjecati na daljnje demografsko starenje dijela promatranih populacija. U tom smislu oni zaključuju da su politički inducirane migracije, dijelom i asimilacija, imale ključnu ulogu u suvremenoj etničkoj homogenizaciji Slavonije, jednako kao i drugih dijelova Hrvatske.

Vrijednost ovoga rada ne ogleda se samo u objašnjenju današnje nacionalne strukture stanovništva makroslavonske regije, već će ona nesumnjivo biti od koristi demografima, povjesničarima, sociolozima i antropolozima za daljnju analizu tih etnodemografskih procesa, ali, s obzirom na zaključke, može biti korisna i suvremenim tvorcima populacijskih strategija.

No, rezultati istraživanja Lajića i Bare nameću usporedbe s Vojvodinom, kao susjednom regijom, koju karakteriziraju veoma slični etnodemografski procesi. Naime, obje su regije do Drugoga svjetskoga rata bile etnički, konfesionalno i jezično izrazito heterogene; obje su bile predmet kolonizacija koje su imale važne nacionalno-političke ciljeve, osobito nakon Drugog svjetskog rata kada su umjesto iseljenoga njemačkoga stanovništva naseljavani uglavnom Hrvati u Slavoniji, odnosno Srbi u Vojvodini, što je dovelo do nacionalnog homogeniziranja dvije regije; veliki broj mješovitih brakova u urbanim središtima rezultirao je 1970-ih i 1980-ih godina značajnom brojkom nacionalno izjašnjenih kao Jugoslaveni; u vrijeme raspada Jugoslavije dolazi do pojačanoga iseljavanja slavonskih Srba i vojvodanskih Hrvata prema matičnim zemljama itd. Zbog toga je knjiga poticajna i za daljnja istraživanja demografskoga kretanja Hrvata u Vojvodini, napose zbog sličnosti s demografskim kretanjima Srba u Slavoniji.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Antun Šoljan

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Danas već priznati klasik *Antun Šoljan* (1932.-1993.) jedan je od rijetkih koji je čitavoga života bio profesionalni književnik, urednik, antologičar, prevoditelj. Iako je korijenima vezan uz Stari Grad na otoku Hvaru, stjecajem okolnosti rođen je u Beogradu, a djetinjstvo je proveo u Pančevu gdje je pohađao osnovnu školu koju nastavlja u Slavonskome Brodu. Gimnaziju je završio u Zagrebu. Na Filozofskome je fakultetu diplomirao engleski i njemački. U književnosti se javio kao šesnaestogodišnjak pjesmama. Kao pjesnik prošao je put od eksperimentalnog konstruktivizma do smirenog poetskog govora koji obnavlja veze s tradicijom. Cijeloga je života gradio koncepciju književnosti koju je započeo djelovanjem u trima kulturnim časopisima »Krugovi«, »Međutim« i »Književnik«. U njima je bio urednik i pokretač novoga načina mišljenja o literaturi. Bio je i izniman književni prevoditelj, ponajprije s engleskog.

Za života je objavio sedam zbirki pjesama: »Na rubu svijeta«, 1956.; »Izvan fokusa«, 1957.; »Gartlic za čas kratiti«, 1965.; »Gazela i druge pjesme«, 1970.; »Čitanje Ovidijevih Metamorfoza/ Rustichello«, 1976.; »Bacač kamena«, 1985.; »Prigovori«, 1993. Njegove ga zbirke predstavljaju kao refleksivnog pjesnika zabrinuta za temeljna pitanja čovjekove egzistencije. Teško je pronaći književnu vrstu u kojoj se nije okušao. Objavio je četiri knjige priča: »Specijalni izaslanici«, 1957.; »Deset kratkih priča za moju generaciju«, 1966.;

»Obiteljska večera«, 1975.; »Hrvatski Joyce i druge igre«, 1989.; četiri romana: »Izdajice«, 1961.; »Kratki izlet«, 1965.; »Luka«, 1974.; »Drugi ljudi na mjesecu«, 1978. U središtu njegovih urbanih novela i romana su likovi buntovnika, nezadovoljnih ljudi koji se ne mogu uklopiti u društvo, nego u posebnu društvenu skupinu – klapu. Ti su junaci redovito pripadnici njegova »izgubljena naraštaja« odrasloga iza »željezne zavjese« u vrijeme hladnoga rata. Ti mladi ljudi ne uspijevaju uspostaviti sklad s vremenom i sredinom koja ih ne prihvaća pa se osjećaju izopačenima.

Objavio je i tri knjige eseja i feljtona: »Zanovijetanje iz zamke«, 1972.; »Sloboda čitanja«, 1991.; »Prošlo nesvršeno vrijeme«, 1993.; te mnogobrojne drame od kojih je dio sabran u dvjema knjigama »Devet drama«, 1970. i »Mjesto uz prijestol«, 1991. Napisao je i jednu knjigu priča za djecu »Ovo i druga mora« (1975.). S *Ivanom Slamnigom* uredio je »Antologiju moderne poezije zapadnoga kruga« (1974.) i »Zlatnu knjigu američke poezije«, (1980.), a sa *Slavkom Mihalićem* i *Josipom Pupačićem* »Antologiju hrvatske poezije XX. stoljeća« (1966.). Ostavio je traga i u dramskoj književnosti objavivši desetak radio-dramskih i scenskih djela (»Brdo«, »Galilejevo uzašašće«, »Dioklecijanova palača«, »Bard« i dr.).

Po mnogočemu je bio modernist, povezan prijevodnom literaturom sa Zapadom i njegovim uljudbenim stečevinama, ali bio je i tradi-

cionalist, ponajprije poštujući hrvatsku književnost i jezik. Taj svestrano nadaren pisac, duboke misli i vrhunske estetičnosti, u svom je književnom djelu ostvario svestremenu vrijednost. Nema mnogo pisaca u hrvatskoj književnosti čijim se imenom nazivaju razdoblja u kojima su djelovali. Šoljan je obilježio razdoblje između šezdesetih i devedesetih godina prošloga stoljeća te se ono može označiti Šoljanovim dobom. Bio je čovjek i umjetnik izrazite osobnosti i individualnosti u stalnom traganju za prostorima ljudske i stvaralačke slobode.

JEZIČNI SAVJETNIK

Telefonski razgovori

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Često, možda i prečesto, s rođacima i prijateljima, u nedostatku vremena za druženje, razgovaramo telefonski. Gotovo redovito rabimo rečenice slične ovima:

Na telefonu sam.
Tko je na telefonu?

Mnogi tvrde kako to praktično znači da smo se popeli na telefonski aparat pa na njemu stojimo

(ili sjedimo), stoga se predlaže da prijedlog *na* zamijenimo prijedlogom *pri*:

Pri telefonu sam.
Tko je pri telefonu?

U ovakvom je rečeničnom sklopu prihvatljiv prijedlog *pri* jer se njegovom uporabom otklanja jezična nelogičnost i sasvim je jasno da smo *pri telefonskom aparatu* sa slušalicom u ruci.

A umjesto izričaja:
Tko je na telefonu?

Trebali bismo upitati:
Tko je?
Tko zove?

Kada odgovaramo, dovoljno je reći:
Ja sam. (Potpuno je nepotrebno dodati *na/pri telefonu*)

Nešto što nikako ne bismo trebali reći, a zasigurno, u neznanju, često

govorimo jest.
Nazvat ću te telefonom!

Mnogi dok tako govore, nisu svjesni da svoga sugovornika vrijeđaju, nazivajući, zapravo imenujući ga telefonom.

Kako bi se izbjegla ova nesmotrenost, valja reći:
Nazvat ću te telefonski!
Ili još jednostavnije:
Telefonirat ću ti!

Mladi katolici u suvremenom svijetu

Geslo susreta: »Učitelju dobri, što mi je činiti da baštinim život vječni«

Mladi, približava nam se veliki susret – Susret mladih Subotičke biskupije u Baču. Ovaj važan događaj za krizmanike, a i za ostale mlade bit će održan 15. svibnja. Svi oni koji žele ovaj dan provesti sa svojim prijateljima, te se dobro zabaviti, sklopiti nova prijateljstva, a i ponešto novoga naučiti, mogu se prijaviti svojim župnicima. Cijena puta bit će 100 dinara. Cijeli dan bit će prošet Papinom porukom za 25. svjetski dan mladih.

Kako bi susret bio što zanimljiviji i pun raznolikih događaja, organizaciju su ovaj put preuzeli sami mladi, odnosno Pastoral mladih u Subotici na čelu s vlč.

Marijanom Vukovim, koji je ujedno i novi povjerenik za mlade. Ove godine ponovno je otvoren natječaj za najbolje radove s područja literalnih, likovnih, fotografskih i glazbenih ostvarenja na temu: »Život vječni« i »Mladi katolici u suvremenom svijetu.« Buditi kreativni, radove ocjenjuje stručni žiri, a najbolju pjesmu odabrat će mladi na samom susretu. Očekujemo vas.

PROGRAM

do 9 sati: okupljanje
9.30-10: početak susreta (ulazak u crkvu sv. Pavla, molitva zaštitniku Ivanu Merzu, predstavljanje po župama, himna susreta)

10-10,45 predavanje (predavač vlč. Ivica Damjanović)

11-13 sati: rad po skupinama

katehezama, nagrađivanje najboljih radova s natječaja u svim oblastima

USKRS FEST ODRŽAN NA MLADI UKRS

Najbolji »Matheus« iz Bizovca

Organizaciji Odbora za mlade Hrvatske biskupske konferencije i Hrvatskoga katoličkog radija, u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu u nedjelju 11. travnja održavan je najstariji hrvatski festival duhovne glazbe »Uskrs fest 2010.«, prenosi IKA. Festivalu su uz mnoštvo poklonika duhovne glazbe nazočili i zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, predsjednik Odbora za mlade HBK šibenski biskup Ante Ivas i imenovani zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Prva nagrada dodijeljena je vokalnom sastavu »Matheus«, druga nagrada Lidiji Bačić, dok je treću nagradu osvojila Maja Tadić. Plakete nagrađenima uručio je kardinal Bozanić. O Branimir Stanić, glavni urednik »Prilike«, dodijelio je plaketu Uskrsfesta i nagradu Glasa Koncila skupini »Emaus« iz Sarajeva za najbolji tekst skladbe »Nisam sam«. Na ovogodišnjem Uskrs festu dodijeljena je i plaketa za najbolju skladbu po izboru izvođača, koju je osvojila Lidija Bačić. Okupljenima se u svoje ime, i u ime predsjednika HBK dakovačko-osječkog nadbiskupa Marina Srakića obratio kardinal Bozanić. Podsjetio je kako je kao i ranijih godina i desetljeća, povod ovog okupljanja smotra glazbenog stvaralaštva mladih. »Uskrsli Isus pokreće glazbeno stvaralaštvo, ali i Isus Uskrsli i živi pokreće životno stvaralaštvo. Budite Kristovi i trećite u svijet noseći Njegovu ljubav, Njegov mir i Njegovu radost, da radost vaša bude potpuna«, rekao je kardinal Bozanić.

Ove godine na Uskrs festu nije bilo predstavnika iz Vojvodine.

Priredila: Ž. V.

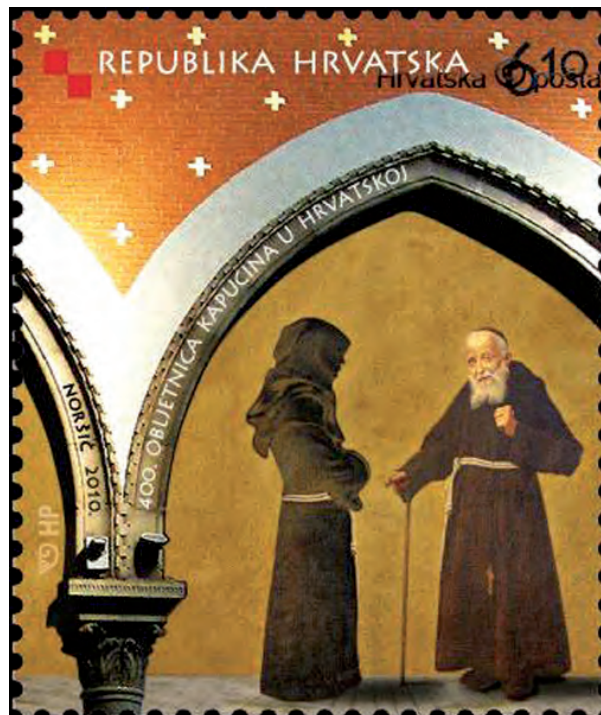
13 sati: zajednički ručak nakon ručka slobodno vrijeme – odlazak na tvrđavu

15,30-16,30: himna susreta, skečevi o zaštitniku susreta, koji su rađeni u katehezama, predstavljanje fotografija Križnog puta, koji je rađen u pripravnim

17,30-18 sati: ulazak u crkvu sv. Pavla (plenum, priprema za sv. ispovijed i pjevanje)

18-19 sati: sv. misa (u crkvi sv. Pavla, euharistijsko slavlje predvodi vlč. Ivica Damjanović).

Antonija Sudarević

Poštanska marka u povodu velike obljetnice kapucinskog reda Motiv kapucina i sv. Leopolda Mandića pod arkadom crkve Gospe Lurdske u Rijeci

U SVAKOM JE VREMENU ODGOVORNOST ZA POSTUPKE NEZAIBILAZNA

Istina će vas osloboditi

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Prošao je Uskrs. Vraćamo se našoj svakidašnjici. Doduše, ona je još uvijek u uskrsnom vremenu i zapravo ide prema Pedesetnici – Duhovima. Vrijeme koje je osobito važno. Zašto? U Pracerkvi su se krštavali, krizmali i pričesćivali odrasli samo u Uskrsoj noći. Nakon što su tri godine prolazili kroz svojevrstu formaciju, ostalo im je pedeset dana do Duhova da uđu u »tajnu zajedništva« kršćanske zajednice. Tri godine su slušali na liturgiji nakon homilije đakonov poklik: »Oglašeni (katekumeni) izadite! Katekumeni izadite!« Sada konačno mogu ostati kao punopravni članovi zajednice i učiti jedni od drugih kako se postaje tijelom sa različitim organima, ali jednom dušom. Kako se postaje jedno.

Međutim, na našoj društvenoj i narodnoj sceni kao da nije vrijeme od Uskrsa do Duhova. Imam dojam – možda se varam – da se još više rastačemo a ne sjedinjujemo. Tako brzo, odlučno i »nepogrešivo« vidimo negativnost kod onih, makar samo malko drugih i drugačijih, te prstom upućujemo, u javnosti reagiramo, u novinama pišemo i iza sebe ostavljamo pustoš koja kao nekakav orkan uništava i sam život. Ili se možda varam pa je sada ovo vrijeme »pročišćavanja«? Što mora propasti neka propadne!? Tko će ostati? Toliko toga nas daleko više spaja nego razdvaja, ali ne postoji dijaloga među nama samima, a osnovna pretpostavka dijaloga je dobra namjera i poznavanje onoga što nas povezuje, a ne onog što nas dijeli, ako se teži istome cilju. Trebamo težiti istome cilju. Povijest se ne ponavlja. Ona je sada u našim rukama ili je za nas više neće biti. Odgovornost je velika. Isus kaže baš o ovom vremenu »Istina će vas osloboditi«. Da, ali koja istina? Ona, njegova, spasenjska!

RIJEČ JE O JEDNOM »HVALA«

Da nam bude jasnija teza o kojoj razmišljam, evo kratka priča: Iz kuhinje je, kao i obično, žena doviknula: »Gotovo!« Muž, koji je čitao novine, i dvoje djece, koja su gledala televiziju i slušala glazbu, dojuriše bučno k stolu i pograbiše žlice. Žena je ušla. Ali umjesto uobičajenih mirisnih jela stavila je na stol pregršt sijena. »Pa... što je ovo?!«, pitalo je njih troje. »Da ti nisi poludjela?« Žena ih je gledala, a onda mirno odgovorila: »Ta, kako sam mogla i pomisliti da ćete išta zapaziti? Već vam dvadeset godina kuham i nisam nikad čula kako ste mi ičim dali do znanja da ne žvačete sijeno.«

Ovoj priči nema komentara. Jasno je da tako lako zaniječemo decenije suradnje i rada radi jednog neugodnog događaja ili nečije nesmotrenosti i »dok kažeš tri« – ode glava.

Druga priča je slična. Muž nikada nije svojoj ženi iskazao onu pažnju koju ona zaslužuje. Nikada nije pokazao, osim pred drugima, što stvarno treba značiti u životu žene. Drugim riječima, bio je dvoiličan. Žena, da bi ga upozorila, poslužila se jednim vlastitim tekstom. Isto bez komentara. Ne znam ishod, ali je muž trebao razumjeti. Naime, ovaj događaj glasi ovako: Za desetu godišnjicu braka žena je u novinama koje je muž redovito čitao platila sljedeći oglas: »Hvala, hvala, ljubavi, jer to što sam danas sretna žena, supruga i majka, dugujem tebi. Hvala što mi govoriš da sam uvijek i posvuda jedina tvoja, hvala što mi kažeš da sam lijepa, hvala što sam ti važna, hvala za tvoje poglede pune ljubavi kad smo među ljudima. Hvala za one tvoje: 'Volim te' što ih ostaviš tu i tamo kad im se najmanje nadam. Hvala što postojiš. Hvala za ove prekrasne godine ljubavi.« Imamo bezgraničnu moć: odlučivati o sreći i nesreći ljudi koji nas okružuju. Obično je riječ o jednom »hvala« izrečenom ili zaboravljenom.

OBVEZA SABRANOSTI I OPREZA

Već sam spomenuo kako je svako vrijeme važno jer se ne ponavlja. Iz toga slijedi da je u svakom vremenu odgovornost za postupke nezaobilazna. Pitam se poštujemo li zakonitost te odgovornosti za sebe i druge, a onda i za budućnost. Postoji u pozitivnom pravu, a još više u naravnom moralnom pravu zakonitost kako kada reagirati. Osnovno načelo je: što ne želiš da tebi čini drugi, ne činiš ti drugome. U zajednici je osnovno pravo da je uvijek interes zajednice i općega dobra ispred osobnog i privatnog. Ne može se graditi zajedništvo, a iskorištavati zajednica. Ne može se biti članom jedne institucije a raditi protiv nje. Ne može se biti članom jednog naroda, a ne voljeti ga i vjerovati u njegovo uskrsnuće. Ovi nas dani obvezuju na duboku sabranost i oprez. Zar stvarno ne smijemo učiniti drugome ono što ne želim o sebi? Da, to je istina ona koja nas oslobađa i načelo koje Isus postavlja pred nas. Neka Duh Sveti prosvijetli i one koji nisu vjernici, a vjernike neka potakne da svi zajedno shvatimo važnost ovoga vremena.

U zajednici je osnov-

no pravo da je uvi-

jek interes zajednice i

općega dobra ispred

osobnog i privatnog.

Ne može se graditi

zajedništvo, a iskori-

štavati zajednica. Ne

može se biti članom

jedne institucije a

raditi protiv nje. Ne

može se biti članom

jednoga naroda, a ne

voljeti ga i vjerovati u

njegovo uskrsnuće

Prijedlog za nedjeljni ručak

GLAVNO JELO - SOČNI TELEĆI ODREZAK

Potrebno za 4 osobe: 600 g telećeg odreska, sol, 40 g krušnih mrvica, 2 žlice ulja, 200 g luka, 160 g mrkve, 100 g rajčica, 200 ml bijelog vina, 1-2 kriške pršuta, 100 ml vrhnja za kuhanje, 80 g sjeckanog lišća peršina. Za temeljac: 600 ml vode i 2 žlice vegete.

Priprema: Tanko narezane odreske malo posolite, potucite batom i zarezite na jednoj strani na nekoliko mjesta. Jednu stranu svakog odreska pospite krušnim mrvicama. Na ulju popecite naribani luk, mrkvu, rajčice narezane na kockice i zalijte bijelim vinom. Kratko pirajte. Dodajte odreske i zalijte temeljcem, koji ste već prethodno pripremili. (Priprema temeljca – u kipuću vodu dodajte vegetu i malo prokuhajte). Dodajte sitno rezani pršut. Potkraj kuhanja dodajte malo vrhnja za kuhanje i pospite nasjeckanim peršinom.

Posluživanje: Jelo poslužite toplo s kuhanom tjesteninom.

Savjet: Odreske možete istanjiti batom za meso, ali preko prozirne folije, ili obične vrećice za hladnjak.

SALATA S MAHUNAMA

Potrebno za 4-8 osoba: za salatu – 500 g mahuna, 200 g kukuruza šećerca, ½ narezanog kopra, 100 g kiselih krastavaca. Za salatni preljev: 150 g majoneze, 2 žlice kiselog vrhnja, pola čili papričice (ili čili u prahu).

Priprema: Mahune skuhaite, ocijedite i stavite u dublju zdjelu. Dodajte kukuruz šećerac, kopar i krastavce narezane na kockice. Malo posolite. Majonezu pomiješajte s kiselim vrhnjem, narezanom čili papričicom, pa ovim preljevom prelijte pripremljeno povrće u zdjeli i lagano izmiješajte.

Posluživanje: Salatu ohladite i poslužite kao lagani obrok ili prilog uz teleće odreske.

DESERT - KREMISIMO KOCKE

Potrebno: 2 vrećice pudinga od vanilije, 2 žlice oštrog brašna, 2 žlice gustina, 100 g šećera, 1 l mlijeka, 250 g maslaca, 200 g Čokolino namaza, 5 krem bananica, 100 g čokolade za kuhanje, 700 g keksa Petit Beurre, sok od dvije naranče, 2 vrećice šlaga i 250 ml mlijeka za mućenje.

Priprema: sadržaj pudinga, brašna, gustina i šećera razmutite u malo mlijeka. Ostatak mlijeka stavite da proključa, uklonite s vatre, dodajte mu razmućenu mješavinu pudinga te neprekidno miješajući kuhajte 1-2 minute. U rashlađenu puding kremu umiješajte razrađeni maslac i električnom miješalicom izradite glatku kremu. Kremu razdijelite u 3 dijela. U prvi dio umiješajte čokolino namaz, u drugi dio narezane krem banane, a u treći naribanu čokoladu. Kekse umočite u sok i rasporedite po pripremljenom plehu. Na njih stavite prvu kremu, pa ponovno poredajte red keksa te ih prekrijte drugom kremom po

kojoj posložite red keksa i na kraju premažite trećom kremom. Šlag uspite u hladno mlijeko i umutite. Premažite ga preko kolača i dobro rashladite.

Posluživanje: Kolač narežite na kocke i poslužite.

Savjet: Kolač će biti mekši ako ga napravite dan prije.

...i još po nešto...

Ne preskačite doručak!

Sedam od deset britanskih radnika su neraspoloženi čim se probude ujutro, dokazalo je nedavno provedeno istraživanje Sveučilišta Manchester. Pet od deset radnih ljudi priznalo je kako se nerijetko posvađaju

sa šefom jer su loše raspoloženi, a isti broj njih kaže da se raspravljaju s partnerom ili partnericom u ranim jutarnjim satima iz istog razloga. Umor, stres i glad najčešći su uzroci neraspoloženja zbog kojeg mnogi jedva ustanu iz kreveta i odu na posao. Ova je studija prikazala šaroliku sliku lošeg jutarnjeg raspoloženja i preskakanja doručka kao najvažnijeg obroka tijekom dana. Oni koji doručkuju ujutro priznaju kako se osjećaju bolje i da im je raspoloženje na višoj razini. Studija je obuhvatila 2000 radnika, a četiri od deset je istaknulo kako se jutarnje neraspoloženje odražava na njihov cijeli radni dan, kao i na kvalitetu rada.

DŽINS OPET U MODI

Džins detalji ovoga su proljeća ponovno veliki hit. Torbice, cipele, narukvice, korseti i

razni drugi modni detalji aposlutni su hit ove sezone. Da je to stvarno tako potvrđuju i tek promovirane modne kreacije poznatih svjetskih kreatora, poput »Dolce & Gabbana«. Ovaj univerzalni materijal, star 200 godina, zauzima ponovno dominantno mjesto u svijetu mode. Kada je riječ o trapericama, ove sezone nose se uski modeli ili džins helanke. Naravno, ovo pravilo važi samo za one koji imaju mogućnosti pratiti modu i one čija kilaža nije dvostruko veća od broja cipela koji nose.

SUNČANE NAOČALE

Ukoliko već niste nabavili sunčane naočale, ili ukoliko su vam prošlogodišnje doživjele

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

nesreću, vrijeme je da počnete tražiti model koji vam odgovara. No, ukoliko želite sačuvati oči ipak su važnija kvalitetna stakla od modela. Birajte modele gdje postoji zaštitni filter za UV zrake do 400nm.

Nismo navikli djeci stavljati naočale za sunce, iako bi teorijski trebalo i njih štititi još od malih nogu. Njima naočale trebaju čak i prije nego odraslima.

Ukoliko imate mogućnosti, kupite naočale kod ovlaštenog prodavača naočala, dakle u optici, i vama i djeci.

Naočale koje vjerojatno nemaju nikakvu zaštitu možete kupiti na tražnicama, ili u drugim prodavaonicama (ne optičarskim) i koštaju od 500 dinara pa nadalje, dok one u optičarskim trgovinama koštaju od 5000 pa više.

JE LI HRANA IZ MIKROVALNE PEĆNICE ZDRAVA?

Obrada namirnica ultrakratkim valovima bitno se razlikuje od svih ostalih termičkih obrada, jer mijenja molekularnu strukturu. Mikrovalna pećnica je prvenstveno namijenjena odmrzavanju i podgrijavanju, pa svatko tko očekuje više – griješi. Premda je generator valova sada usavršen, još uvijek nije moguće ispeći namirnice tako da budu kao one iz pećnice. Zasad nema stručnih izvještaja o štetnom djelovanju na zdravlje, pod uvjetom da se mikrovalna pećnica koristi prema nalogu proizvođača.

No, kako biste bili sigurni, radije hranu u mikrovalnoj pećnici samo podgrijavajte ili odmrzavajte.

ČIŠČENJE LICA TREBA BITI NAVIKA

Znamo, često jedva uhvatite vremena da se počesljate. Čišćenje lica je često samo luksuz koji si teško možete priuštiti. No, potrudite se, čišćenje lica ima svoju svrhu i ne biste ga smjeli zanemarivati.

Svaki dan se na površini kože nakupljaju različite nečistoće koje, ako se ne uklanjaju redovito, mogu oksidirati te postati faktori koji nadražuju osjetljivu kožu. Čak 68 posto žena tvrdi kako imaju osjetljivu kožu. Osjetljiva koža može nastati s vremenom, može reagirati na promjene godišnjeg doba i manifestirati se u obliku različitih znakova, kao što su: bockanje, zatezanje, svrbež, osjećaj topline ili vrućine, ponekad popraćen crvenilom. Kako bismo uklonili čimbenike rizika nadraživanja kože i izbjegli reakcije preosjetljivosti na licu, nužno je čišćenje, no ne bilo kakvo, već pravilno i redovito.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

Vjerujem da ste se često susreli s velikom galamom, bukom, vikom, cikom, a sigurna sam da ste je i sami koji puta proizveli.

Molim vas za malo tišine! Pssst...

Dragi čitatelji!

Proljetne su ferije bile prekratke i prošle su za tren, ali vi se sada više nemojte odmarati, nego se bacite na učenje, jer ubrzo će doći i one velike ljetne ferije, a onda - kud koji mili moji.

Proslavljen je Svjetski dan zdravlja i to još 7. travnja, a sada nas očekuje Međunarodni dan zaštite od buke, koji obilježavamo 20. travnja. U ovome ćete broju imati priliku saznati malo više o tome što je buka, zašto nam smeta, te kako ju možemo spriječiti.

Što je buka?

Buka je svaki nepoželjni i neugodni zvuk, koji ne godi našem uhu. Nekome je cvrkut ptica pjev, dok nekome može smetati u radu ili odmoru. Razina buke se mjeri decibelima koje označavamo s db, a frekvencija titraja kao svojstvo zvuka mjeri se hercima, koje označavamo Hz. Zvuči prekomplikirano, ali o tome ćete učiti u daljnjem školovanju.

Buka može djelovati vrlo ometajuće i često nam odvlači pozornost od onoga čime se bavimo. A često smo mi ti koji nekome u svojoj blizini odvlačimo pažnju jer pravimo buku.

Kako možemo stvarati buku?

Uh, načina za stvaranje buke ima na milijune. Jeste li ikad pokušati slušati tišinu? Da, nisam pogriješila? Mnogi će reći kako ne možeš slušati tišinu, jer onda je tišina. Nema razgovora niti lupanja, šumova niti ičega sličnog. Ako slušate tišinu možete čuti

puno toga. Tek tada možete čuti i najmanji pokret. Tada ćete uvidjeti oštrinu svoga sluha. Pokušajte!

Sve oko nas proizvodi buku, dakle: razgovor, šetnja, gledanje televizije, tipkanje po tastaturi, pisanje SMS poruke preko mobitela, otkucavanje sata, škripanje vratima. To sve proizvodi buku manjeg intenziteta, no nekom može i to jako smetati.

Buka jakog intenziteta može biti: rad motora, auta, vlaka, traktora, autobusa, raznih strojeva u mnogim tvor-

nicama, glasna glazba na raznim zabavama, piljenje drva, lupanje vratima, svađa, plač i mnoge druge stvari.

Ono kako mi najviše pravimo buku jest glasnim razgovorom, bolje rečeno urlanjem po školskim hodnicima, glasnim dovikivanjem, ili kako bi neki rekli, deranjem. I često nam sve to zasmeta kada to učini netko drugi, ali kad mi to činimo, onda to ne smatramo nekim velikim problemom. Isto tako i kad razgovaramo pokušavamo se nadvikivati dok ne dođemo do situacije da nas počinje boljeti grlo.

I doma možemo živjeti tiho

Veliki broj ljudi koji žive u kući ili stanu imaju zajedničku želju: malo mira – živjeti u tišini. Svi oni koji su izloženi velikoj buci na radnom mjestu, doma žele odmoriti svoje uho od prevelike buke, koja često može završiti loše. Buka izaziva bolesti koje ne dobivaju samo oni koji su svakodnevno izloženi visokoj razini buke, nego se javljaju i kao posljedica manjeg intenziteta buke.

Kako na sve to reagira naše uho?

Ljudsko uho je alarmni organ. Krajnje je komplicirano i nevjerojatno učinkovito. Uho ima veliko područje visine

tona i veliko područje jačine tona. Minimum intenziteta zvuka (prag čujnosti) ponaša se prema maksimumu (granica bola) kao jedan prema deset milijuna, to je gotovo kao što se bakterija odnosi prema opsegu Zemlje!

Navikavanje/odvikavanje

Uho je, kao što je već spomenuto, alarmni organ, pa je zato aktivno i danju i noću. Buka odmah dovodi do analize buke u mozgu. Sumnjivi šumovi nas odmah preplaše, dok recimo šumovi jake kiše ne. Sigurno se svi sjećate kada ste bili mali i spavali u sobi kod mame i tate, da je mama čula svaki vaš pokret. Znanstvenici tvrde kako svaka mama u snu reagira na najtiši šum svoje bebe, ali ne i na njoj poznate šumove s ulice.

Buka tijekom dana je često neugodna, ali ne tako štetna kao buka tijekom noći. Za okrepljujući san (osobito za djecu) razina ovih zvukova ne bi trebala u prostoriji u kojoj se spava prelaziti 25 dB.

Tako, dragi moji, pokušajte biti malo tiši i kad razgovarate i kad se igrate, a zamolite i vaše ukućane da i oni budu tihi, osobito kad idete spavati. Svima slobodno recite: Molim vas, idem spavati i trebam malo tišine. Vidjet ćete, svi će biti tiši i pažljiviji, a vi ujutro naspavani, spremni za igru i novi dan.

Ž. V.

HRCKO raspisuje

NATJEČAJ

»VIDIM - OSJEĆAM - POMAŽEM SIROMAŠNIMA«

Na temu siromaštva u našoj sredini izabrat ćemo 10 najboljih

* literarnih i

* likovnih radova

i nagraditi ih vrijednim nagradama.

Što su nagrade? Neka to bude mala tajna, no nećete se razočarati, dajemo vam riječ!

Svoje radove na Hrckov natječaj mogu poslati mališani iz vrtića, učenici osnovnih škola, kao i članovi dječjih likovnih sekcija pri mjesnim udrugama kulture. Likovni rad možete napraviti i kao razred. Imena pobjednika bit će objavljena u svibanjskom broju Hrcka.

Godina 2010. proglašena je Europskom godinom borbe protiv siromaštva.

Sigurno ste vidjeli, a neki i osjetili siromaštvo. Možemo li pomoći svome prijatelju? Kako? Jesam li već pomogao/la? Ovo su pitanja na koja možete, na svoj način, odgovoriti u pisanom ili likovnom radu.

Radove pošaljite na našu adresu do 30. travnja 2010.

NIU »Hrvatska riječ«

Za Hrckov natječaj

»VIDIM - OSJEĆAM - POMAŽEM SIROMAŠNIMA«

Novi broj »Hrcka«

Da, da, dobro ste pročitali, u sljedeći petak izlazi novi broj našeg zajedničkog podlistka »Hrcko«. I znate što? U ovome broju donosimo tko je sve dobio nagrade na nagradnoj igri koju smo imali u prošlom broju.

Pssst, nemojte da netko čuje, otkrit ću vam jednu tajnu – i u ovome će broju biti nova nagradna igra. Zato se odmah u petak prihvatite posla, sve pretražite, prolistajte, pročitatajte i naravno pišete nam.

Još nešto, dragi moji, nemojte zaboraviti za Hrckov natječaj koji je otvoren još samo malo, do 30. travnja. Čekamo sve vaše radove, a nagrade neće izostati!

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ivan Andrašić

Konoplja je industrijska biljka koja je, po zapisima, korištena u Kini još prije najmanje 10.000 godina. »Ma« – kako Kinezi nazivaju konoplju, davala im je vrlo ukusno sjemenje. Vrlo rano naučili su koristiti i gotovo neuništivo vlakno, koje se dobiva od njezinih stabljika, a poznata je i primjena konoplje u liječenju malarije, reume i još nekih zdravstvenih tegoba. Pretpostavlja se kako je u Europu konoplja dospjela prije 5500 godina.

Korištenje ove višestruko primjenjive biljke nastavilo se stoljećima. Od konopljinih vlakana izrađivani su dijelovi srednjovjekovnih oružja i oruđa, a u pomorstvu su jako bitna bila užad i jedra. Od XIII. stoljeća u Europi počinje proizvodnja papira od konoplje i starih krpa, koje su najčešće bile izrađene od konopljinih vlakana. Na takvom papiru

tiskana je 1445. godine i poznata Gutenbergova biblija, a očuvana je do danas u originalu jer je bila zapisana na gotovo neuništivom papiru od konoplje.

Sve do sedamdesetih godina prošloga stoljeća ova biljka uzgajana je u velikoj mjeri u ataru Sonte. Sirotinji, koja je imala u posjedu samo male parcele obradive zemlje, osiguravala je kakav-takav prihod, jer je bila najisplativija kultura. Priprema za uzgoj konoplje počela bi još u prethodnoj godini. Paori su sami proizvodili sjeme. Na njivi s kukuruzom posijali bi »konopsko sime«. Ova biljka sijala bi se u redove s kukuruzom, na svakih 15 do 20 metara razdaljine. Nakon dozrijevanja odsijecala bi se do zemlje, vezala u snopove i dopremala doma. Sjeme bi se obijalo, a stabljika je rabljena za izradu plotova ili, nerijetko, za loženje zidanih

peći. Iduće godine bi iz toga sjemenja nakon sjetve nikla jalova, odnosno industrijska konoplja. Konoplja je zahtijevala fino obrađenu podlogu, tako da je najbolje uspijevala ukoliko je tamo prethodne godine bilo posijana neka od sitnozrnastih kultura.

Ova fotografija nastala je 1952. godine. Prigodom oranja snimljen je tada 17-godišnji *Antun Šokac*, u Sonti poznat kao Tuna Žišković.

»Sjetva konoplje iziskivala je najmanje tri, a ponekad i četiri oranja. Ovo je bilo drugo. Prvo bi se, odmah poslije žetve, oljuštio strnjak duplirom (zaprežni plug s dvama raonicima op.a.u.), ovo snimljeno oranje malo je dublje, ore se plugom samcom. Ja sam orao starim plugom, drvenjakom. Zvali smo ga vepar, jer mu je u glavi bila ugravirana divlja svinja i to je najstariji plug koji u Sonti posto-

ji. Potom se razbaci stajnjak, još jedanput se, ovoga puta najdublje, poore i time je završena jesenska priprema. Na proljeće, ukoliko je »zarastito«, poore se duplirom, vrlo plitko, kako bi se skinula trava. Prije sjetve tako pripremljeno zemljište se podrlja, poslije sjetve se povlađa valjkom, kojega su vukla dva konja. Konoplju smo sijali prvu, u vremenu od 1. do 10. travnja, a dozrijevala bi u kolovozu. Kosili bi je ručno, fagovima, jer strojna kosilica ostavlja visoku strnjiku, a fagovima bi se stabljike odsijecale do zemlje, tako da su gubici bili minimalni«, završava dida Tuna svoju pripovijest. Stari Sončani, koji su bili nadaleko poznati po uzgoju kvalitetne konoplje, manji dio ovoga proizvoda ostavljali bi za kućnu preradu, veći dio bi prodavali. Ostavljena konoplja prerađivala bi se na starinski način. U plitku vodu potapalo bi se snopje i nabacalo bi se blato, kako ne bi isplivalo. Tako potopljeno ostalo bi 10 do 14 dana, dok se ne bi ukiselilo. Kad bi konoplja bila ukiseljena, vadila bi se iz vode, dobro oprala od blata i vozila kući na sušenje. Osušena, izlomila bi se u »stupi i trlice« i tako izlomljena nosila bi se na gnječenje kamenim valjkom. Najbliži vlasnik valjka bio je u Bačkom Brestovcu, a šezdesetih godina ovo postrojenje pribavio je i *Stevan Bačić* iz Sonte. Iz konoplje koja je prošla postupak na valjku, na grebenu bi se izvlačile kućine, koje bi na daljnji postupak prerade preuzimale žene. Otpad iz ovoga postupka, puzder, rabio se za loženje, a gotovo svaka kuća u Sonti tih godina je imala puzderaču. Tako ni od ove biljke stari Sončani nisu imali niti grama otpada.

Konoplja, kultura za sirotinju

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЈКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Ljutovo

Foto: Marija Matković

16. travnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Dijeta

Zima je prošla, kao i uskrсни blagdani. Kilogrami su se nagomilali i vrijeme ih je polagano skidati. Reklamiraju se brojni dijetetski preparati i savjeti za zdravo mršavljenje. A treba samo otići do najbliže trgovine ili tržnice i vidjeti cijene. Izgubit ćete apetit. Odmah...

FOTO KUTAK

Igra pčela!

KVIZ

Sunce

Što je Sunce?
Koliko je životni vijek zvijezda ovog spektralnog tipa?
Koliko iznosi promjer Sunca?
A koliko njegova masa?
A temperatura?
Kakav je kemijski sastav Sunca?

Sunce je središnja zvijezda našeg planetarnog sustava.
10 milijardi godina.
1.392.000 km.
1,9891 x 10 na 30 kg.
5780 K.
Vodik 73,46 posto, helij 23,58 posto, kisik 0,77 posto, ugljik 0,29 posto.

VICEVI

Ivičina mater piše pismo ravnatelju škole:

- Poštovani, molimo vas da nikako ne kažnjavate našeg sina. On je jedno divno, nježno i slabašno dijete. Mi ga nikada doma ne tučemo, izuzev u samoobrani...

Učiteljica upita Ivicu zbog čega svakoga dana zakasni u školu:

- Zašto moraš uvijek kasniti na nastavu?
- Zato što pred školom stoji prometni znak na kojemu piše: »Uspori! Škola!« - odgovori Ivica.

Vratio se Ivica doma iz škole, pa priča materi:

- Pitala me učiteljica imam li brata ili sestru koji idu u našu školu, a ja sam rekao da nemam.
- Što je učiteljica rekla na to? - upita mater.
- Ništa, ali je bila jako sretna zbog toga!

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

Sloga – Naša zvezda 1-1

PLAVNA – Nakon poraza i pobjede, Sloga je na svom terenu odigrala i neodlučno. U susretu s Našom zvezdom iz Silbaša, Sloga nije uspjela pobijediti goste i utakmica je završena neodlučno 1-1. To i nije baš loš rezultat s obzirom na slab početak Sloge u proljetnom dijelu prvenstva. U mirnoj utakmici, u kojoj je Sloga nagovijestila bolju igru u sljedećim kolima, jedini zgoditak za domaćina postigao je *Probojčević*.

U 11. kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka – II. razred Sloga će igrati s jakom ekipom Karađorđeva u Karađorđevu, za što se mora ozbiljnije pripremati, kako fizički tako i psihički.

Sloga: *Novaković, Pupovac, Jovanović, Oto, Grubljević, Stojanović, Gajić, V. Nikolić, B. Nikolić, Probojčević, Milaković (Rakas)*.

Z. P.

PRIJATELJSKI NOGOMETNI SUSRET

Oženjeni protiv neoženjenih

RUMA – U subotu, 10. travnja, na igralištu NK Jedinstva iz Rume održana je tradicionalna nogometna utakmica između ekipa »oženjenih« i »neoženjenih« u povodu proteklih uskrasnih blagdana. Nakon utakmice u kojoj je rezultat potpuno bio u drugom planu, za sve sudionike je u prostorijama HKPD-a »Matija Gubec« organizirano druženje u kojem su sudjelovali i mnogi drugi članovi društva.

N. J.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR-APATIN-ODŽACI-KULA

Sonta slobodna

SONTA – Proteklog su vikenda odigrane utakmice XXII. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor-Apatin-Odžaci-Kula. Nogometaši sončanskog Dinama bili su slobodni, a u sljedećem kolu igrat će protiv momčadi Jedinstva (Ribarevo) na svom terenu.

Rezultati: Hajduk – Sloga 4-0, OFK Hajduk – Jedinstvo (K) 1-2, Jedinstvo (R) – Dinamo (Bački Breg) 0-0, Terekveš – Dunav (Bački Monoštor) 2-2, Sport – Panonija 3-0, OFK Odžaci – OFK Metalac 0-0 i Aleksa Šantić – OFK Šikara 2-1.

Na tablici vode momčadi Hajduka i OFK Metalca s 42 osvojena boda, Dinamo iz Sonte nalazi se na 10. mjestu s 20 bodova.

I. A.

SUPER LIGA

Gol u nadoknadi vremena

SUBOTICA – Pogotkom *Šarca* u posljednjim trenucima susreta Spartak ZV je svladao BSK (Borča) s 2-1 i osvojio tri važna boda pomoću kojih je zadržao treću poziciju u prvenstvu nogometne Super lige Srbije. Prvi dio susreta završio je neodlučno, nakon što su gosti povelili, a *Ubiparip* poravnao na 1-1. U sljedećem, 24. kolu, u subotu 17. travnja u Novom Sadu se igra vojvođanski derbi između Vojvodine i Spartaka Zlatibor vode.

VOJVOĐANSKA LIGA ISTOK

Bačka – Sloboda

SUBOTICA – Derbi nastavka prvenstva u Vojvođanskoj ligi skupina Istok, između dviju prvoplasiranih momčadi i glavnih pretendenta za plasman u viši rang natjecanja, subotičke Bačke i Slobode (Novi Kozarci), odigrat će se u nedjelju, 18. travnja, s početkom od 16 sati na stadionu pokraj Somborske kapije.

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIJA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Važna pobjeda

NOVI BEČEJ – Na teškom gostovanju kod momčadi Jedinstva nogometaši Bačke uspjeli su pobijediti (2-1) i sačuvati drugu poziciju s dva boda manje od vodeće momčadi prvenstva Slobode iz Novih Kozaraca.

RUKOMET

Dominacija Spartaka Vojputa

SUBOTICA – Sigurnom igrom i standardnom efikasnošću rukometaši Spartaka Vojputa zabilježili su još jednu prvenstvenu pobjedu u natjecanju Druge lige, a ovoga puta svladana je momčad Milicionara (35-25). Susret je protekao u rezultatskoj dominaciji Subotičana, pa je trener

Jovović u drugom dijelu ukazao povjerenje i mladim igračima koji u većem dijelu prvenstva čekaju svoju šansu na klupi za pričuve.

ODBOJKA

Finalna serija doigravanja

BEOGRAD – Prvim susretom između Crvene zvezde i Spartaka (Beograd, 14. travnja) započela je finalna serija doigravanja za prvaka Srbije u ženskoj odbojci. Beograđanke, kao prvoplasirana ekipa prvenstva imaju prednost domaćeg terena, pa se prva dva susreta igraju u domaćinstvu Crvene zvezde, a potom slijede dva susreta u Subotici. U srijedu, 21. travnja, »Golubice« će igrati svoj prvi meč u Subotici, u velikoj dvorani, uz izravni televizijski prijenos.

Spartak – RFU 3-0

SUBOTICA – Odbojkaši Spartaka zabilježili su protiv momčadi RFU novu prvenstvenu pobjedu (3-0) u 16. kolu Druge lige i sve su bliže glavnom cilju, osvajanju prvoga mjesta, koje vodi u Prvu B ligu Srbije. Tijekom cijeloga susreta Spartak je dominirao, a sva tri seta završena su uvjerljivom razlikom.

KOŠARKA

Dvadesetčetvrta pobjeda u nizu

SUBOTICA – Pobjeda protiv Novoga Sada (99-77) bila je 24. u nizu koju su zabilježili košarkaši Spartaka u natjecanju Srpske lige i još jednom potvrdili kako im u ovoj sezoni nema ravnog takmaca u borbi za prvo mjesto koje vodi u viši rang natjecanja. Do kraja prvenstva ostala su još dva kola, a Spartak ima lijepu priliku okončati natjecanje bez poraza.

HOKEJ

Veterani Spartaka drugi u Beogradu

BEOGRAD – Hokejaški veterani Spartaka zabilježili su lijep uspjeh osvajanjem drugog mjesta na turniru u Beogradu na kojem je sudjelovalo 12 momčadi iz nekoliko zemalja iz okruženja. Prvo mjesto je osvojila slovenska momčad Pino gradnja.

STOLNI TENIS

Mladost – Spartak II 2:4

BAČKI PETROVAC – Druga momčad Spartaka zabilježila je novu prvenstvenu pobjedu na gostovanju kod Mladosti (4-2) u Bačkom Petrovcu. Po dvije pobjede za Spartak II izborili su *Károly Posa* i *Robert Takarics*. U sljedećem, 18. kolu prvenstva Druge lige Spartak dočekuje momčad Čelareva.

OLIMPIZAM

Redovita skupština OK u Subotici

SUBOTICA – Prošloga petka (9. travnja) u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici održana je redovita skupština Olimpijskog komiteta Srbije, a tom je prigodom otvorena i izložba pod nazivom »Stoljeće

Eleonora Wild-Doković i Đula Mešter

igre – 100 godina olimpizma u Srbiji«. Sjednici su nazočili brojni sportski uglednici iz cijele zemlje predvođeni predsjednikom Olimpijskog komiteta Srbije *Vladom Divcem*, a počasni gosti bili su *Eleonora Wild-Doković* i *Đula Mešter*, subotički osvajači olimpijskih odličja. Tijekom dana izaslanstvo Olimpijskog komiteta obišlo je olimpijsko igralište koje je bilo postavljeno na glavnom gradskom trgu i spomen česmu posvećenu subotičkim olimpijcima, koja se nalazi na šetalištu uz Radijalni put u Subotici.

POGLED S TRIBINA

Kraj apsolutne dominacije

Pogotkom »bile desetke« *Senijada Ibričića* za minimalnu pobjedu u polufinalnom uzvratu (1-0) Hrvatskog nogometnog kupa, prekinuta je trogodišnja apsolutna dominacija zagrebačkog Dinama u dvama najprestižnijim natjecanjima hrvatskog klupskog nogometa. Podsjetimo, od sezone 2006./07. tzv. dupla kruna (osvojeno prvenstvo i nacionalni kup) krasila je vitrine stadiona u Maksimiru. Zahvaljujući plasmanu u finale kupa splitska momčad, koja je zasigurno najne-

ugodnije iznenađenje dosadašnjeg dijela 1. HNL u tekućoj sezoni 2009./10., ima priliku osvajanjem naslova u najmasovnijem natjecanju popraviti dosadašnje katastrofalne nastupe i nakon 2004./05. ponovno donijeti trofej u Split. Punih i dugih pet godina »Torcida« čeka na proslavu, a pobjedi li Hajduk momčad Šibenika u dalmatinskom finalu nogometnog kupa Hrvatske, imat će prilike pokazati zbog čega se voli »Ajduka«. Iako je Dinamov maksimalni niz uspjeha prekinut prošle srijede na Poljudu, »modrima« ostaje za utjehu još jedan, peti uzastopni naslov prvaka Hrvatske i nastavak njihove dominacije, koja istina više nije apsolutna u oba klupska natjecanja. Za dobrobit hrvatskog nogometa najvažnije je kako će poslije 5. svibnja i druge finalne utakmice između Hajduka i Šibenika »Rabuzinovo sunce« grijati neke druge vitrine, a Hrvatska imati novog pobjednika kupa.

D. P.

NOGOMET

Pobjede Dinama i Hajduka

Minimalna pobjeda aktualnog prvaka Dinama protiv Lokomotive (1-0) i Cibaličin poraz u Splitu (1-2 od Hajduka), povisili su bodovnu prednost Zagrepčana na, čini se, nedostižnih 11 bodova prednosti i sve je evidentnije kako će 1. HNL imati starog-novog prvaka i ove godine. S nova tri boda Hajduk se približio Šibeniku na jedan, a Cibaliči na tri boda, pa slijedi zanimljiva završnica utrke za mjesta koja vode u »Europu«. Ostali rezultati 24. kola: Osijek – Slaven 0-1, Croatia Sesvete – Inter 3-1, Međimurje – Rijeka 1-5, Karlovac – Varteks 1-1, Šibenik – Zagreb 3-1, Istra 1961 – Zadar 2-0

TENIS

Ljubičić i Davidenko potvrdili Umag

Prošlogodišnji pobjednik, Rus *Nikolaj Davidenko* potvrdio je dolazak na 21. izdanje ATP Croatia Opena u Umagu koje će se ove godine igrati od 26. srpnja do 1. kolovoza, baš kao i *Ivan Ljubičić*, kojemu će novi nastup biti 11. pokušaj da stigne do trofeja koji je od hrvatskih tenisača uspio osvojiti jedino *Goran Prpić*. Novi direktor turnira *Vanja Božićković* najavio je dovođenje još jednog igrača iz TOP 20.

KOŠARKA

Zadar – Cibona 74:68

Košarkaši Zadra pobijedili su Cibonu u 6. kolu Lige za prvaka Hrvatske i nastavili niz nepobjedivosti u ovom natjecanju. Zanimljiv

ligaški susret protekao je u rezultatskoj dominaciji domaćina, dok su gosti samo nekoliko puta bili blizu izjednačenja. Najbolji strijelac susreta bio je *Marko Car* (Zadar) s 23 postignuta koša.

GIMNASTIKA

Seligman osvojio srebro

Hrvatski gimnastičar *Robert Seligman* osvojio je srebrnu medalju u finalu discipline konj s hvataljkama na Svjetskom kupu održanom prošlog vikenda u Parizu, natjecanju koje je uvertira pred Europsko prvenstvo koje će se odigrati u Birminghamu (19.-25. travnja). Odličan rezultat zabilježio je i drugi hrvatski vježbač *Tomislav Marković*, koji se također plasirao u finale i u vježbi na tlu zauzeo peto mjesto.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja

BOJAN RACE, TRENER PLIVAČKOG KLUBA SPARTAK

Odlični uspjesi jamče lijepu budućnost

Kontinuitet dobrih rezultata proteže se od najmlađih, pa sve do seniorske konkurencije

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Plivački klub Spartak iz Subotice u posljednjih nekoliko godina kontinuirano bilježi zapažene rezultate u kategorijama najmlađih plivača i plivačica. Brojni pobjednički naslovi i osvojene medalje najbolja su potvrda odličnog i stručnog rada cijelog trenerskog stožera na čijem se čelu nalazi *Bojan Race*, glavni trener u klubu. Popularizacija plivačkog sporta u Subotici sve je intenzivnija, a prošlotjedna organizacija prvog plivačkog mitinga »Subotičkih 200 i više« za uzrasne kategorije od 1996.-1999. godišta i treće mjesto *Momira Vujkovića Lamića* na državnom prvenstvu za seniore, izvrstan je povod za razgovor o temi, čini se, lijepe budućnosti plivanja u najvećem gradu na sjeveru Bačke.

»Nastavljamo s dobrim rezultatima i u nastavku ove proljetne sezone, nakon zbilja uspješne 'plivačke zime', a jamačno najbolji pojedinačni rezultat napravio je Momir Vujković Lamić osvajanjem trećeg mjesta (100 m prsno) na državnom prvenstvu u seniorskoj konkurenciji, što se nije

dogodilo već desetljećima, još od vremena *Tibora Rezmanja*«, kaže Bojan Race.

MLADE SNAGE

Plivačku budućnost PK Spartaka predstavlja nekoliko mladih plivača i plivačica, koji svojim odličnim rezultatima skreću na sebe pozornost javnosti i navješćuju doba u kojemu će i Subotica imati jaku plivačku »seniorsku postavu«, što već zbilja dugo nije slučaj.

»Milica Šoštarec je imala nekoliko izvrsnih rezultata tijekom prošle godine s kojima je dospjela i na širi reprezentativni popis, ali je, nažalost, na početku ove godine bila bolesna i pred njom je sada zadaća da ispliva potrebnu normu koja je neophodna za poziv na reprezentativne pripreme. *Bojan Rašković* kontinuirano napreduje i bilježi dobre rezultate, ali zbog svojih godina i kriterija određivanja starosnih kadetskih kategorija još mora pričekati koju godinu, kada će se moći ravnopravno nositi sa starijima. *Andrej Barna* također sve više skreće pozornost na sebe

dobrim rezultatima i za njega će se sve više čuti u nastupajućem razdoblju.«

KVALITETAN RAD

»Treniramo šest puta tjedno, za razliku od brojnih većih klubova u državi koji imaju mogućnost organiziranja i dva treninga dnevno, za što mi u našem klubu nemamo potrebne uvjete. Prosječan trening traje između dva i dva i pol sata, u kojem postoji uvodni, glavni i završni dio tijekom kojih se isplivavaju potrebne dužine predviđene zadanim programom rada. Ovisno o dijelu sezone, trenutačno smo na početku novoga ciklusa i prosječno se pliva oko 7 km po treningu, a kako se približava pojedino natjecanje ta se kilometraža smanjuje na 4-5 km. U ovom trenbutku u klubu imamo oko dvjestotinjak aktivnih plivača koji redovito dolaze na treninge, ljeti ih bude nešto više, dok ih je zimi manje. S boljim uvjetima za rad, kakve imaju drugi klubovi u državi, vjerojatno bi ih bilo mnogo, mnogo više.«

KRAĆE I DUŽE DISCIPLINE

Zbog čega se najbolji rezultati mladih plivača u posljednje vrijeme bilježe na najkraćim tzv. sprinterskim disciplinama (50 i 100 m), pojasnio nam je glavni trener Spartaka.

»Sve to djeluje tako samo na prvi pogled, jer većina organizatora plivačkih mitinga u Srbiji upravo organizira natjecanja isključivo u tim najkraćim disciplinama, dok se na državnom prvenstvu plivaju sve dionice. Upravo zbog toga se moraju trenirati sve dužine, jer jedan kompletan plivač mora plivati sve discipline, a logično je da će i najbolje rezultate ostvariti u disciplini koja mu plivački najbolje odgovara. Dodatno, rad sa sprinterima se na određeni način čini lakšim zbog kratkoće dužine staze, ali za najkvalitenije rezultate potrebna je velika selekcija i širok izbor, jer se dobar vrhunski sprinter rijetko pojavljuje. Veliku ulogu, kao i u drugim sportovima igra i tjelesna predispozicija i genetski faktor roditelja, pa tek onda trener koji je zadužen za daljnji natjecateljski razvoj.«

PLIVAČKI MITING »SUBOTIČKIH 200 I VIŠE...«

U želji promoviranja i dužih plivačkih distanci, disciplina poput 200, 400, 800 i 1500 m, koje su poglavito manje zastupljene na ostalim plivačkim mitinzima, Plivački klub Spartak je protekle srijede (7. travnja) organizirao plivački miting na kojemu su se mladi plivači i plivačice oprobali na dužim stazama.

»Zahvaljujući angažmanu i pomoći Pokrajinskog tajništva za sport, Plivačkog saveza Srbije i JKP-a 'Stadion' iz Subotice, odlučili smo organizirati miting na kojemu smo se fokusirali upravo na duže discipline i mislim da smo uspjeli u tome. Pokraj devet klubova iz Srbije, sudjelovao je i jedan klub iz Grčke, a za naslove najboljih u disciplinama od 200-1500 m natjecalo se 90 plivača i plivačica. Naš klub je predstavljalo 19 natjecatelja koji su u ukupnom poretku na koncu zauzeli 3. mjesto s ukupno 15 osvojenih medalja (6 zlatnih, 5 srebrnih i 4 brončane), što pokazuje svestranost naših mladih natjecatelja koji su sposobni osvajati medalje i na dužim distancama«, komentira Bojan Race.

PETAK
16.4.2010.

05.50 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.20 - Za Uskrs u tajgu: Put u zemlju protjeranih, dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.35 - Glas domovine
 15.00 - Drugo mišljenje
 15.35 - Znanstvena petica
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.50 - Iza ekrana
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tito, dok.igrana serija
 21.05 - Ciklus novog hrvatskog filma: Kenjac

22.40 - Lica nacije
 23.35 - Vijesti
 23.50 - Poslovne vijesti
 23.55 - Vijesti iz kulture
 00.05 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 01.00 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.45 - Filmski raj, američki dokumentarni film
 03.35 - Vip Music Club LP
 05.35 - Moj grijeh, telenovela

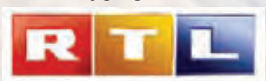

06.45 - Najava programa
 06.50 - Delta-stanje
 07.15 - Vatrogasne priče
 07.35 - TV vrtić: Nakit
 07.45 - Tajni dnevnik patke Matilde: Bon ton
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Darak
 --- - Brum: Brum i odbjegli vlak
 08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu
 09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Prijatelji 10, serija
 13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija

14.10 - Ružna Betty 2, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Puni krug
 15.25 - Izazovi: Ja sam snažan, nizozemski dok. film za mlade
 15.40 - TV vrtić: Nakit
 15.50 - Tajni dnevnik patke Matilde: Bon ton
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Darak
 --- - Brum: Brum i odbjegli vlak
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Doktor Who 4, serija
 20.15 - Čarolija 10, serija
 21.10 - Muškarci na stablima, serija
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.10 - Orkanski visovi, mini-serija
 23.25 - Oasis - Soul & Glory, glazbeno-dokumentarni film
 00.15 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 06:55 Jackie Chan, crtana serija
 07:20 Tomica i prijatelji, crtana serija
 07:35 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:10 Odavde do vječnosti, serija
 10:10 Magična privlačnost, serija
 11:10 IN magazin
 12:00 Farma, reality show
 13:00 Provjereno, magazin
 14:00 Odavde do vječnosti, serija
 16:00 Magična privlačnost, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 Naša mala klinika, serija
 18:15 IN magazin
 18:50 Uptinik, kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma uživo, reality show
 22:20 Opasne čini, igrani film
 00:15 Životinja, igrani film
 02:05 Vidoviti Milan, tarot show
 03:05 Tajna bermudskog trokuta, igrani film
 04:40 Crni horizont, film
 06:15 Kraj programa

07.15 Looney Tunes, crtana serija

07.40 Miffy, animirana serija
 07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 10.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 10.30 Pod istim krovom, humoristična serija
 11.15 Raymond, humoristična serija
 11.45 Bibin svijet, humoristična serija
 12.15 Ekkluziv, magazin
 12.35 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.50 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.40 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show uživo
 22.00 Djevojke s Beverly Hillsa, igrani film, komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu - odluka, glazbeni show uživo
 23.35 Djevojke s Beverly Hillsa, igrani film, komedija (2. dio)
 00.30 Vijesti
 00.40 Zastrahaivači, igrani film, horor-komedija
 02.30 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
17.4.2010.

06.40 - Najava programa
 07.00 - Znanstvena petica
 07.30 - Iza ekrana
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Comanche territory, američki film
 09.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin

14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporter: Berlusconi
 15.45 - Euromagazin
 16.15 - Pastel - Simbex
 16.20 - Vijesti
 16.30 - Kulturna baština
 16.45 - Ultima brsa, dokumentarni film
 17.15 - Eko zona
 17.45 - Svirci moji, glazbena emisija
 18.30 - Luda kuća 5, humoristična serija
 19.07 - Tajni dnevnik patke Matilde
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Zvijezde pjevaju (6.)
 22.05 - Vijesti
 22.20 - Vijesti iz kulture
 22.30 - Mamutica, kriminalistička serija
 23.25 - Filmski vikend strave: Pretkazanje, američko-britanski film
 01.10 - Filmski maraton: Veronica Guerin, američko-irsko-britanski film
 02.45 - Filmski maraton: Mračne vode, američki film
 04.25 - Skica za portret
 04.30 - Ultima brsa, dok. film
 05.00 - Moj grijeh, telenovela

07.05 - Najava programa
 07.10 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 07.55 - Kvalifikacijski trening F1 za VN Kine, prijenos
 09.10 - TV vrtić
 09.20 - Danica
 09.25 - Ninin kutak
 09.30 - Čarobna ploča
 09.45 - Izazovi: Ja sam snažan, nizozemski dokumentarni film za mlade
 10.00 - Navrh jezika
 10.10 - Pripovjedač
 10.35 - Kokice
 11.05 - Ton i ton 1 (2.)
 11.20 - LiDraNo 2010
 12.25 - Briljanteen
 13.10 - Majstori svirači: Samobor (2/2)
 13.45 - Pinocchio, talijanski film za djecu
 14.45 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Vjekoslav Majer: Dnevnik Očenaška, TV serija
 15.35 - 4 zida
 16.15 - Superswarm, dokumentarna serija
 17.10 - Volim nevolje, američki film
 19.10 - U vrtu pod zvijezdama
 19.40 - Tudinci u Americi,

HRT1 16.4.2010. 21:05
Ciklus novog hrvatskog filma
Godina proizvodnje: 2009.
Naslov epizode: KENJAC

Boro (Nebojša Glogovac) sa ženom Jasnom (Nataša Janjić) i sinom Lukom vraća se nakon sedam godina u svoje rodno mjesto Drinovce, selo u Hercegovini. Njegov brat (Emir Hadžihafizbegović) izišao je iz okupiranog Sarajeva. Božo zna da mu je brat ranjen, ali tek sada otkriva da je on za cijeli život prikovan za invalidska kolica. Uza sve, Boro je u neprekidnoj svadi sa suprugom Jasnom, a s ocem Paškom (Tonko Lonza), kojeg optužuje za majčinu smrt, uopće ne razgovora...
 Na Pula Film

humoristična serija
 20.10 - HNL: Šibenik - Hajduk, prijenos
 22.05 - Volim nogomet
 23.05 - Sportske vijesti
 23.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
 00.00 - Dobre namjere, serija
 00.50 - Noć u kazalištu - Josip Hatze: Povratak
 02.30 - Kraj programa

07:00 Nove avanture Pippi Duge Čarape, igrani film
 08:35 Dora istražuje, crtana serija
 09:00 Timmy Time, crtana serija
 09:15 Jagodica Bobica, crtana serija
 09:35 U slučaju frke, serija
 10:05 Dodir s neba, serija
 11:00 Frikovi, serija
 12:00 Čarobnice, serija
 13:00 Džentlmeniški sporazum, igrani film
 14:45 Farma, reality show
 16:55 Vijesti
 17:05 Noć s kraljem, igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Zadatak: Uхватite šakala, igrani film
 22:10 Izvršna zapovijed, igrani film
 23:55 23:14, igrani film
 01:35 Vidoviti Milan, tarot show
 04:00 Točka bez povratka, igrani film
 05:35 Noć s kraljem, film
 07:30 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.45 2 glupa psa, crtana serija

Festivalu 2009. film »Kenjac« osvojio je Zlatnu arenu za scenarij (Antonio Nuić), Zlatnu arenu za fotografiju (Mirko Pivčević), Zlatnu arenu za glazbu (Srđan Gulić) i nagradu filmskih kritičara Oktavijan za najbolji film. Film je bio hrvatski kandidat za nagradu Oscar ove godine, a dobio je i nagradu u Bergamu pred nešto više od mjesec dana. Film je do sada prikazan na mnogim festivalima, uključujući i prestižni festival u Rotterdamu, a tijekom ove godine bit će prikazan na još njih tridesetak.

Uloge: Nataša Janjić, Nebojša Glogovac, Tonko Lonza, Emir Hadžihafizbegović, Ljubomir Kapor, Asja Jovanović, Trpimir Jurkić
Scenarij: Antonio Nuić
Redatelj: Antonio Nuić

- 08.10 Bakugan, crtana serija
- 08.30 Bikeri s Marsa, crtana serija
- 08.55 Skrivena poruka, humoristična serija
- 09.40 Mravi, animirani film
- 11.15 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
- 13.40 Premier liga: Manchester City - Manchester United, prijenos
- 15.45 Sjećanje iz srca, igrani film, drama
- 17.25 Zvijezde Ekstra: Christina Aguilera, zabavna emisija
- 18.30 Vijesti
- 19.05 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
- 20.00 Kronike Spiderwick, igrani film, bajka
- 21.45 Posljednji provod, igrani film, komedija
- 23.40 Super murjaci, igrani film, komedija
- 01.20 Astro show, emisija uživo

**NEDJELJA
18.4.2010.**

- 05.45 - Najava programa
- 05.50 - Eko zona
- 06.20 - Glas domovine
- 07.00 - Euromagazin
- 07.30 - Duhovni izazovi
- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Rachlin i prijatelji izvode glazbu Krzyszofa Pendereckog
- 09.20 - Opera box
- 09.50 - Vijesti iz kulture
- 10.00 - Vijesti
- 10.10 - Monk 6, serija
- 11.00 - Obilježavanje proboja iz logora Jasenovac, prijenos

- 12.35 - Dnevnik
- 13.05 - Plodovi zemlje
- 14.00 - Nedjeljom u dva
- 15.05 - Mir i dobro
- 15.50 - Vijesti
- 16.05 - Princess Protection Program, američki film
- 17.35 - Lijepom našom: Murter (1/2)
- 18.35 - U istom loncu, kulinarski show
- 19.15 - LOTO 6/45
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
- 21.10 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
- 21.50 - Paralele
- 22.25 - Vijesti
- 22.40 - Vijesti iz kulture
- 22.50 - Filmski vikend strave: Istjerivač đavola, američki film
- 00.55 - Monk 6, serija
- 01.40 - Domaći dokumentarni film
- 02.40 - Skica za portret
- 02.45 - Paralele
- 03.15 - Lijepom našom: Murter (1/2)
- 04.10 - U istom loncu, kulinarski show
- 04.50 - Plodovi zemlje

- 07.30 - Najava programa
- 07.35 - Zgode Toma i Jerryja
- 08.00 - Paulino ljetovanje, serija
- 08.25 - Studio F1
- 08.50 - Formula 1 za VN Kine, prijenos
- 10.40 - Studio F1
- 10.55 - Portret crkve i mjesta: Sikirevci
- 11.00 - Sikirevci: Misa, prijenos
- 12.00 - Biblija
- 12.10 - Nora Fora, TV igra za djecu
- 13.00 - Zvijezde pjevaju (6.)
- 14.55 - Stevan Dedijer: Otac znanosti o špijunaži, dokumentarni film
- 16.00 - Magazin LP
- 16.30 - Olimp - sportska emisija
- 17.25 - Košarka, NLB liga: Zagreb - Cedevita, prijenos
- 19.15 - Olimp - sportska emisija
- 20.05 - Doktor Dolittle 2, američki film
- 21.35 - Sportske vijesti
- 21.45 - Karlovačko Live, snimka koncerta Parnog valjka
- 23.10 - Garaža
- 23.40 - Dobro namjere, TV serija
- 00.25 - Vrijeme je za jazz
- 01.25 - Kraj programa

- 07:30 Dodir s neba, serija
- 08:15 Dora istražuje
- 08:40 Timmy Time
- 08:55 Jagodica Bobica
- 09:15 Ulica sjećanja, serija
- 10:10 Automotiv, auto-moto magazin
- 10:40 Magazin Lige prvaka
- 11:10 Novac, business magazin
- 11:40 Žene američkih vojnika, serija
- 12:40 Silvijin zlatnik, koncert
- 13:55 Totalna zbrka, igrani film
- 15:30 Nove avanture Pippi Duge Čarape, igrani film
- 17:10 Vijesti
- 17:20 Sudbina, igrani film
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:00 Farma, reality show
- 21:00 Najslabije stvorenje, igrani film
- 22:40 Red Carpet, showbiz magazin
- 00:00 Televizijska posla, serija
- 00:30 Dan koji je promijenio svijet 1, igrani film
- 03:20 Red Carpet, showbiz magazin
- 04:30 Automotiv, auto-moto magazin
- 04:55 Novac, business magazin
- 05:20 Televizijska posla, serija
- 05:45 Kraj programa

- 07.15 Skrivena poruka, humoristična serija
- 07.45 Miffy, animirana serija
- 08.25 2 glupa psa, crtana serija
- 08.50 Bakugan, crtana serija
- 09.15 Bikeri s Marsa, crtana serija
- 09.40 Jesen stiže, Dunjo moja, dramska serija
- 10.55 Jedna od dečakinja, humoristična serija
- 11.25 Jezikova juha, reality show
- 12.15 Neugodna istina, dokumentarni film
- 14.00 Kronike Spiderwick, igrani film, bajka
- 15.45 Columbo: Lažna uzbuna, kriminalistička serija
- 17.25 Discovery: Preživjeti divljinu - Panama, dokumentarni film
- 18.30 Vijesti
- 19.05 Ekkluziv, magazin
- 20.00 Sakupljač kostiju, igrani film, triler
- 21.55 CSI: Miami, serija
- 22.50 Zakon braće, serija (dvije epizode)

00.30 Posljednji provod, film, komedija

**PONEDJELJAK
19.4.2010.**

- 05.40 - Najava programa
- 05.45 - Mir i dobro
- 06.15 - Drugo mišljenje
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.35 - Vijesti
- 09.10 - Dolina sunca
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - Polinezija - između neba i zemlje, dokumentarna serija
- 11.10 - Treća dob, emisija
- 12.00 - Dnevnik
- 12.32 - Moj grijeh, telenovela
- 13.20 - McLeodove kćeri 6
- 14.10 - Vijesti
- 14.25 - TV kalendar
- 14.40 - Normalan život
- 15.35 - Mijenjam svijet
- 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
- 16.20 - Hrvatska uživo
- 17.40 - Najslabija karika, kviz
- 18.20 - Kod Ane
- 18.35 - Dolina sunca, telenovela
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Pustinje svijeta: Atacama, dokumentarna serija
- 20.50 - Potrošački kod
- 21.25 - Tajna veza nacista i NLO-a, dok.film
- 22.20 - Otvoreno
- 23.15 - Vijesti
- 23.30 - Poslovne vijesti
- 23.35 - Vijesti iz kulture
- 23.45 - Na rubu znanosti
- 00.40 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
- 01.25 - Ružna Betty 2, serija
- 02.10 - Dr. House 5, serija
- 02.55 - Nabrijani 2, serija
- 03.40 - Skica za portret
- 04.00 - Pustinje svijeta: Atacama, dok.serija
- 04.35 - Potrošački kod
- 05.05 - Moj grijeh, telenovela
- 06.45 - Najava programa
- 06.50 - Delta-stanje
- 07.15 - Vatrogasne priče, crtana serija
- 07.35 - TV vrtić:
- - Brlog
- - Nogalo
- 07.53 - Čarobna ploča - učimo engleski
- 08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
- 08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu

- 09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
- 09.25 - Vip Music Club
- 10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
- 10.45 - Smijeh i kazna, francuski film
- 12.15 - Ritam tjedna
- 12.55 - Tripo Kokolja, dokumentarni film
- 13.30 - Prijatelji 10, humoristična serija
- 13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
- 14.10 - Ružna Betty 2, serija
- 14.55 - Kod Ane
- 15.10 - Ton i ton (9/10)
- 15.25 - Etika (8/10)
- 15.40 - TV vrtić:
- - Brlog
- - Nogalo
- 15.58 - Čarobna ploča - učimo engleski
- 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
- 17.05 - Na rubu znanosti
- 18.00 - Vijesti na Drugom
- 18.20 - Županijska panorama
- 18.50 - Vip Music Club
- 19.25 - Doktor Who 4, serija
- 20.10 - TV Bingo Show
- 21.05 - Tračnica, serija
- 21.55 - Vijesti na Drugom
- 22.10 - Dr. House 5, serija
- 23.00 - Na rubu raja, njemačko-turski film
- 00.35 - Nabrijani 2, serija
- 01.20 - Kraj programa

- 06:10 Naši najbolji dani, serija
- 07:00 Jackie Chan
- 07:30 Tomica i prijatelji
- 07:45 Fifi i cvjetno društvo
- 08:00 Bumba, crtana serija
- 08:10 Odavde do vječnosti
- 10:10 Magična privlačnost
- 11:10 IN magazin
- 12:00 Farma, reality show
- 13:00 Najbolje godine, serija
- 14:00 Odavde do vječnosti, serija
- 16:00 Magična privlačnost, serija
- 17:00 Vijesti Nove TV
- 17:20 Naša mala klinika, serija
- 18:15 IN magazin
- 18:50 Uputnik, kviz
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:00 Najbolje godine, serija
- 21:00 Farma, reality show
- 22:00 Navy CIS, serija
- 23:05 Vijesti
- 23:20 Heroji, serija
- 00:20 Seinfeld, serija
- 00:50 Bračne vode, serija
- 01:20 Začarani, serija
- 02:20 Ezo TV, tarot show
- 03:20 Ljubavni zov, film
- 04:50 Seinfeld, serija
- 05:15 Bračne vode, serija
- 05:40 IN magazin
- 06:10 Kraj programa

06.25 Miffy, animirana serija
 06.45 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.00 Looney Tunes
 07.20 Drugo lice, telenovela
 09.25 Kralj Queensa, serija
 09.50 Pod istim krovom, serija
 10.35 Raymond, serija
 11.05 Bibin svijet, serija
 11.35 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Ubojice, igrani film, akcijski triler
 22.15 Gušter, igrani film, akcijska komedija
 00.25 Vijesti
 00.35 Reži me, dramska serija (dvije epizode)
 02.20 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
20.4.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Polinezija - između neba i zemlje, dokumentarna serija
 11.10 - Bretanja Jamesa Martina, dok. serija
 11.35 - Kulturna baština
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Među nama
 15.35 - Etnoland Joška Lokasa, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Država, selo, grad (5/7)

22.40 - Otvoreno
 23.40 - Vijesti
 23.55 - Poslovne vijesti
 00.05 - Drugi format
 01.00 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.45 - Ružna Betty 2, serija
 02.25 - Zločinački umovi 3
 03.10 - Nabrijani 2, serija
 03.55 - Skica za portret
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta-stanje
 07.20 - Vatrogasne priče
 07.40 - TV vrtić:
 --- Danica
 --- Gusarske priče
 --- Profesor Baltazar
 08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Igrana serija za djecu
 09.00 - Hannah Montana
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
 10.45 - Pas de répit pour Mélanie, kanadski film
 12.20 - Vip Music Club
 12.55 - Dokuteka - M. Peić-V. Lasta: Ljubav na putu - Skitnje po Istri i Primorju
 13.25 - Prijatelji 10, serija
 13.45 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
 14.05 - Ružna Betty 2, serija
 14.50 - Kod Ane
 15.00 - Koga briga?
 15.30 - TV vrtić:
 --- Danica
 --- Gusarske priče
 --- Profesor Baltazar
 16.05 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 16.50 - Drugi format
 17.40 - Vijesti na Drugom
 17.55 - Vaterpolo, SL: Hrvatska - Grčka, prijenos
 19.25 - Doktor Who 4, serija
 20.15 - Nepokoreni grad: Dugi bijeg, serija
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.55 - Zločinački umovi 3
 22.45 - Fawty Towers 2, humoristična serija
 23.20 - Nabrijani 2, serija
 00.05 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
 00.50 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
 07.00 Jackie Chan
 07.30 Tomica i prijatelji, serija
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Bumba, crtana serija
 08.10 Odavde do vječnosti,

10.10 Magična privlačnost
 11.10 IN magazin
 12.00 Farma, reality show
 13.00 Najbolje godine, serija
 14.00 Odavde do vječnosti
 16.00 Magična privlačnost
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 Naša mala klinika, serija
 18.15 IN magazin
 18.50 Upitnik, kviz
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 20.40 Liga prvaka: Inter-Barcelona
 22.45 Vijesti
 23.00 UFC specijal
 23.30 Sažeci Lige prvaka
 00.00 Seinfeld, serija
 00.30 Bračne vode, serija
 01.00 Začarani, serija
 02.00 Ezo TV, tarot show
 03.00 Smrtonosna legenda, igrani film
 04.30 Seinfeld, serija
 04.55 Bračne vode, serija
 05.20 IN magazin
 06.00 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji
 07.30 Looney Tunes
 07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 09.55 Kralj Queensa, serija
 10.25 Pod istim krovom, serija
 11.10 Raymond, serija
 11.40 Bibin svijet, humoristična serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu - Magazin, glazbeni show
 21.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 22.00 Fica, igrani film, akcijska komedija
 23.30 Vijesti
 23.40 Sarah Connor: Kronike, serija
 00.30 Reži me, dramska serija
 01.20 Astro show, emisija uživo
 02.20 Reži me, dramska serija

**SRIJEDA
21.4.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Azori - raj u vječnom plavetnilu, dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.33 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Deseti dan 20. stoljeća, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.15 - Kod Ane
 18.30 - Dolina sunca
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - A sad u Europu
 21.00 - Dossier.hr
 21.50 - Proces
 22.30 - Otvoreno
 23.25 - Vijesti
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - e-Hrvatska
 00.30 - Znanstvene vijesti
 00.50 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.35 - Urednica tabloida 2
 02.20 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
 03.00 - Skica za portret
 03.05 - Dossier.hr
 03.50 - A sad u Europu
 04.35 - Deseti dan 20. stoljeća, dokumentarni film
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta-stanje
 07.20 - Vatrogasne priče
 07.40 - TV vrtić:
 --- Ninin kutak
 --- Vitaminix
 --- Luckaste pačje pustolovine
 08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Igrana serija za djecu
 09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
 10.45 - Nevjerojatna gđa Ritchie, kanadski film
 12.35 - Vip Music Club

13.15 - Prijatelji 10, serija
 13.35 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
 13.55 - Kod Ane
 14.10 - Koga briga?
 14.40 - TV vrtić:
 --- Ninin kutak
 --- Vitaminix
 --- Luckaste pačje pustolovine
 15.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 16.05 - e-Hrvatska
 16.40 - Znanstvene vijesti
 17.00 - Nogometni Kup Hrvatske - emisija
 17.25 - Nogometni Kup Hrvatske, 1. poluvrijeme
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.30 - Nogometni Kup Hrvatske, 2. poluvrijeme
 19.15 - Nogometni Kup Hrvatske - emisija
 19.45 - Crtani film
 20.15 - Nogomet, LP - emisija
 20.40 - Nogometna LP, polufinale - 1. poluvrijeme
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Nogometna LP, polufinale - 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogomet, LP - emisija
 23.15 - Urednica tabloida 2
 00.00 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
 00.45 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
 07.00 Jackie Chan
 07.30 Tomica i prijatelji
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Bumba, crtana serija
 08.10 Odavde do vječnosti
 10.10 Magična privlačnost
 11.10 IN magazin
 12.00 Naša mala klinika, serija
 13.00 Najbolje godine, serija
 14.00 Odavde do vječnosti
 16.00 Magična privlačnost
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 Naša mala klinika, serija
 18.15 IN magazin
 18.50 Upitnik, kviz
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 21.00 Farma, reality show
 23.00 Vijesti
 23.15 Privatna praksa, serija
 00.15 Seinfeld, serija
 00.45 Bračne vode, serija
 01.15 Začarani, serija
 02.15 Ezo TV, tarot show
 03.15 Zarobljeni u magli, film
 04.50 Seinfeld, serija
 05.15 Bračne vode, serija
 05.40 IN magazin
 06.10 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.30 Looney Tunes
 07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 09.55 Kralj Queensa, humoristična serija
 10.25 Pod istim krovom, humoristična serija
 11.10 Raymond, humoristična serija
 11.40 Bibin svijet, humoristična serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 CSI: NY, serija
 21.00 Mentalist, serija
 21.50 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 22.40 Put osвете, serija
 23.40 Vijesti
 23.50 Reži me, dramska serija (dvije epizode)
 01.25 Astro show, emisija uživo

05.50 - Najava programa
 05.55 - Riječ i život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Južnoafrička Republika od Cape Towna do Madikwea, dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Sa zrnim soli, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 - Dome, slatki Dome - humoristična serija
 21.50 - Pola ure kulture
 22.25 - Otvoreno
 23.20 - Vijesti
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.40 - Vijesti iz kulture
 23.50 - Indeks, emisija o školstvu
 00.25 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.10 - Ružna Betty 2, serija
 01.55 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija

02.40 - Oprah show
 03.25 - Južnoafrička Republika od Cape Towna do Madikwea, dokumentarni film
 04.10 - Skica za portret
 04.15 - Sa zrnim soli, dokumentarni film
 04.40 - Pola ure kulture
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta-stanje
 07.20 - Vatrogasne priče
 07.40 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Profesor Baltazar
 --- - Vitaminix
 --- - Matylda
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Igrana serija za djecu
 09.00 - Hannah Montana
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
 10.45 - Heidine kronike, film
 13.30 - Prijatelji 10, serija
 13.50 - Moja žena i djeca 4
 14.15 - Ružna Betty 2, serija
 15.00 - Kod Ane
 15.15 - Kokice
 15.45 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Profesor Baltazar
 --- - Vitaminix
 --- - Matylda
 16.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Domaći dok.film
 17.30 - Indeks
 18.00 - Vijesti na Drugom

18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Doktor Who 4, serija
 20.40 - EL, nogomet - emisija
 21.00 - Nogometna EL, polufinale - 1. poluvrijeme
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.05 - Nogometna EL, polufinale - 2. poluvrijeme
 22.55 - EL, nogomet - emisija
 23.15 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
 00.05 - Vip Music Club LP
 02.05 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
 07.00 Jackie Chan
 07.30 Tomica i prijatelji
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Bumba, crtana serija
 08.10 Odavde do vječnosti
 10.10 Magična privlačnost
 11.10 IN magazin
 12.00 Farma, reality show
 13.00 Najbolje godine, serija
 14.00 Odavde do vječnosti
 16.00 Magična privlačnost
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 Naša mala klinika, serija
 18.15 IN magazin
 18.50 Upitnik, kviz
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 21.00 Farma, reality show
 22.00 Proverjeno, magazin
 23.05 Vijesti
 23.20 Nestali, serija
 00.20 Seinfeld, serija
 00.50 Bračne vode, serija
 01.20 Začarani, serija
 02.20 Ezo TV, tarot show

03:20 Noćni čuvar, igrani film
 04:50 Seinfeld, serija
 05:15 Bračne vode, serija
 05:40 IN magazin
 06:10 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.30 Looney Tunes
 07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 09.55 Kralj Queensa, serija
 10.25 Pod istim krovom, serija
 11.10 Raymond, serija
 11.40 Bibin svijet, serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5
 20.00 CSI: Miami, serija
 21.00 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
 22.40 Kućanice, serija
 23.40 Vijesti
 23.50 CSI: NY, serija
 00.40 Mentalist, kriminalistička serija
 01.25 Astro show, emisija uživo
 02.25 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija

**ČETVRTAK
22.4.2010.**

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se subotom u 16,30 a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom u 16 sati.

Glas Hrvata

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi zine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

1041	SPUTSKI TROŠ RESTO- VALONA	ČOVJEK KOJI RANO USTAJE	PRED- SUDNIK BOLYUÉ	TELEFON MISO	ODVATNI DAN	FINANSA PETICA	KRŠIĆ BOGA ANČIJA	RADU	"ENLISTED TRANSFER DATA"	INSTRU- MENT ZA INVESTIRA- NJE	PASJER GRUPA ČALI	BLON SA- KITARU U STANU	BRUPLJAC LEKOVIT IH TRAVA
PROKORČA MOST													
BLUJA RA- BARBARA (PEVICA)						SLUŽBENIK KOJI VJEŠTAČIJA KARLOVAC							
ONAJKO MNOGO								MAKREIN- KA MILLER FINANSA ČETVITICA					
POLITIČAR POVJERE- NOST									IGRO- FINANSI PADIĆ OPUŠTA				
ZAVJERA (KOMPLET)						VISTA KAVANISHKE KRIŽALJE GLUMAC OLUŠ							
PLUŠNOST JULI								LIČNA BOJA KATREN GL. GRAD EGIPTA					
VALNO- KONJIN PSE- UDONIM							GLASNIK PERLIĆ BACARATI SE RAO I EJA U MREŽI						EDITA DOMELA
PRIMORSKI GRM					BLO KAD. KADA NADIMAK ALJOŠE ALANOVICA					THIEL KAO BRANJE BACAC I TRAC			
ILUJA DOMELA				ČETVICA NOVICA FINO. IN KAPITACIJA UNOSI					AKSELINA ODJAM LEPOTE I BRADA				
HABUŠKI SPORTSKI KLUB						PRETHOD. RBR OMAJ							
EMFRO CARUSO			IVE LEŠINSKOG UPREDSNA FINANSA GOSPODARICA										RUPNI- RANOST
PRIREDILA REDARCIJA ENIGMATIKOV TJEDNIKA "KVISKOTERE"	NAOMAK STANKA POKLERO- VICA	RURSAH MURSTO U BORI KOJ TORSKOJ						COCE I CARRERAS RED. SERILA					
LOŠA ROBA (ZARUČ)					PJEVAČICA JACKSON GLAZBA MILJO						RUPENLI ZARAKRUTI		
NOTAR SILJEVIĆ						STRIČA VAC OUPU PREDNE SVJETLO ALJA						TALAND "KRIŽALJKA U OJEN"	
ZNALCI U ASTRO- FIZICI													
GLAVNI GRAD VE- NECIJE								OPHOEM NEDARONA					
... IJON				PLANINER METROD- LOŠI PUNTI U SLOVENIJI									

MEŠINE KRIŽALJKE